

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон” № 17, тел.: 02 9057502, факс: 02 9057503

Изх. № A-26-419
Дата: 15.05.2026г.

ДОКЛАД

**ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ**

ЗА 2025 ГОДИНА

УВОД	4
I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ.....	7
А. Комплексни планови проверки на съдилищата по граждански, търговски и административни дела	8
Б. Комплексни планови проверки на съдилищата по наказателни дела	16
В. Комплексни планови проверки в прокуратурите	26
Г. Анализ на ефективността на дадените препоръки при комплексните планови проверки	34
II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ	35
III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ	37
IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ	40
А. Инцидентни проверки по сигнали по чл. 56, ал. 1 ЗСВ	40
Б. Инцидентни проверки по самосезиране (чл. 63 ПОДИВССДАЕ)	43
В. Инцидентни проверки извън годишната програма на Инспектората, възложени от ВСС на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ	43
V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ	44
VI. СИГНАЛИ ПО чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ. СИГНАЛИ ПО чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ. СТАНОВИЩА ПО ПРОЕКТА НА НОВ ЗСВ И ПО ПРОЕКТИ НА ЗАКОНИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗСВ. СТАНОВИЩА ПО ТЪЛКУВАТЕЛНИ ДЕЛА.....	44
VII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК	53
VIII. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ	75
IX. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНOST И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ	78
X. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 15 ЗСВ	81
XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 5 и 6 ЗСВ	87
XII. ДЕЙНОСТ ПО чл. 304, ал. 2 ЗСВ	98
XIII. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 3, 16, 17, 18 и 19 ЗСВ	98
XIV. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	104
XV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	104

XVI. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС. ПРЕДСТАВЯНЕ ДЕЙНОСТТА НА ИНСТИТУЦИЯТА ПРЕД ОБЩЕСТВОТО.....	107
XVII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	110

Инспекторатът към Висшия съдебен съвет (ИВСС) е контролен орган, създаден с четвъртото изменение и допълнение на Конституцията на Република България, обн., ДВ., бр. 12 от 2007 г., като част от конституционната рамка на съдебната власт. Основните му правомощия са предвидени в Конституцията и в Закона за съдебната власт (ЗСВ) - да извършва проверки на дейността на органите на съдебната власт при зачитане на независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции.

През 2012 г. на ИВСС бяха възложени допълнителни задължения с изменение и допълнение на ЗСВ - да извършва проверки по заявленията за нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, а с петото изменение на Конституцията на Република България от 2015 г. (обн., ДВ, бр. 100 от 2015 г.) се предвиди извършването на проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Тези правомощия бяха доразвити в Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 62 от 2016 г.) и се изпълняват от 1 януари 2017 г.

Съществено нови функции бяха възложени на Инспектората през 2019 г. с изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД), обн., ДВ, бр. 17 от 2019 г. - да осъществява надзор и да осигурява спазването на Регламент (ЕС) 2016/679, на ЗЗЛД и на нормативните актове в областта на защитата на личните данни при обработване на лични данни от съда при изпълнение на функциите му на орган на съдебната власт и прокуратурата и следствените органи при изпълнение на функциите им на органи на съдебната власт за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Уредбата на производствата и проверките, свързани с реализирането на защитата на личните данни пред ИВСС, беше доразвита в Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите (ПОДИВССДАЕ).

През 2022 г. в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на Република България и заложената мярка „Укрепване ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“, в реформа 2: „Противодействие на корупцията“ бяха предвидени за изпълнение четири индикатора, с които на практика се разшириха правомощията на ИВСС. Тези правомощия бяха регламентирани и в чл. 54 ЗСВ с изменения и допълнения на закона (обн., ДВ, бр. 84/2023 г.), а през декември 2025 г. бяха въведени и в Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите (последно изм. и доп., ДВ бр. 112/19.12.2025 г.). На подзаконово ниво се предвиди, че Инспекторатът

организира и провежда антикорупционни обучения, както и обучения за интегритет и конфликт на интереси, приема образци за отчитане приключването на делата и преписките, като анализира резултатите от приключените дела и преписки, и въвежда процедура за редовно отчитане и публикуване на този анализ. Също така беше регламентирано, че ежегодно се обобщават добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките за интегритет.

Във връзка с правомощието на ИВСС да организира и провежда антикорупционни обучения, както и обучения за укрепване на почтеността и независимостта на съдиите, прокурорите и следователите и конфликт на интереси беше създаден и изричен текст в ПОДИВССДАЕ (чл. 52в), който регламентира практическата организация на обученията, като при тяхното провеждане Инспекторатът може да си сътрудничи с други органи и институции.

През настоящата 2026 г. предстои изготвянето на пореден, четвърти анализ за резултатите от приключените дела и преписки в установените срокове от органите на съдебната власт за 2025 г. Същият ще се базира на образци, приети от Инспектората с решение от 11.01.2024 г. след съгласуването им със съдийската колегия (СК) на Висшия съдебен съвет (ВСС), както и на образци за резултатите от приключените преписки и дела на прокурорите и следователите, в някои от които настъпиха промени и след съгласуването им с прокурорската колегия (ПК) на ВСС бяха приети от Инспектората с решения от 17.01.2025 г. и 28.01.2026 г.

Настоящият доклад за дейността на ИВСС, изготвен на основание чл. 54, ал. 1, т. 12 и 14 ЗСВ, обхваща периода 01.01.2025 г. - 31.12.2025 г. и има за цел да представи пред гражданите, органите на съдебната власт и обществото обобщена информация за работата на Инспектората през 2025 г., като са разгледани подробно отделните аспекти от нея съобразно правомощията на институцията.

През изминалата 2025 г. Инспекторатът изпълни годишната си програма за планови проверки. Окончателните актове с резултати от проверките (в случаите на неподадени възражения от проверяваните магистрати или от административния ръководител на съответния орган на съдебната власт, а при постъпили такива, след произнасянето на главния инспектор на ИВСС по тях) са публикувани на интернет страницата на институцията.

Общо извършените през 2025 г. проверки от ИВСС са 66, от които: 45 комплексни планови проверки; една тематична проверка; две инцидентни проверки по сигнали по граждански и наказателни дела; две контролни проверки в прокуратурите; 16 проверки по личните данни, 14 от които планови - за спазване на принципа за отчетност, установен в чл. 5, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 и в чл. 45, ал. 4 ЗЗЛД, и две проверки на място – по

сигнал и по самосезиране. През втората половина на 2025 г. се извършиха комплексните планови проверки на цялостната дейност на Софийския градски съд (по граждански, търговски и наказателни дела), на Окръжен съд – Пловдив и Районен съд – Пловдив (по наказателни дела). Плановата проверка на Софийския градски съд приключи през първото полугодие на 2026 г., като актовете за резултати от тази проверка и от проверката на Окръжен съд – Пловдив са изготвени, но не са станали окончателни.

На 30 април 2025 г. Съдът на Европейския съюз (СЕС) се произнесе с решение, *Inspektorat kam Visshia sadeben savet*, по съединени преюдициални дела C-313/23, C-316/23 и C-332/23. В него съдът в Люксембург определи, че гарантирането на независимостта на съдиите не допуска практиката на държава членка, в рамките на която членовете на орган на съдебната система на тази държава членка, избрани от нейния парламент за определен мандат и натоварени с правомощия да проверяват дейността на магистратите при осъществяване на техните функции, като извършват проверки за почтеност и липса на конфликт на интереси и предлагат на друг орган на съдебната система образуването на дисциплинарно производство с оглед налагането на дисциплинарни наказания, да продължават да изпълняват функциите си след края на установения в конституцията мандат до избора на нови членове, когато продължаването на функциите им не почива на изрично правно основание в националното право, съдържащо ясни и точни правила, които да регламентират изпълнението на тези функции, и когато не е гарантирано, че това продължаване на практика е ограничено във времето. С оглед тълкуването, дадено в решението на СЕС, и на основание чл. 267 от Договор за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), в своя Позиция от 08.05.2025 г. ИВСС прие, че с акта на съда в Люксембург се ограничава възможността за упражняване на правомощието му по чл. 54, ал. 1, т. 8 ЗСВ – да извършва проверки за почтеност, конфликт на интереси, установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите, както и на правомощието му по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ – да прави предложения за налагане на дисциплинарни наказания на съдии, прокурори, следователи и административни ръководители на органите на съдебната власт, доколкото тези правомощия пряко касаят ангажирането на дисциплинарната отговорност на магистратите и засягат независимостта им. Съобразявайки задължителната сила на преюдициалното тълкувателно решение на СЕС, след приемането му на 30.04.2025 г., с решение от 04.06.2025 г. ИВСС прие, че на основание чл. 267 ДФЕС в случай, че има достатъчно данни за конфликт на интереси, съответно за действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите, материалите следва да се изпращат на административния ръководител на проверявания магистрат, на по-горестоящия административен

ръководител и на министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията им по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ по отправяне на предложения за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на магистрат.

Пряка последица от решението на СЕС е и неотправянето на предложения до колегиите на ВСС през 2025 г. за образуване на дисциплинарни производства за налагане на дисциплинарни наказания на съдии, прокурори и следователи, за нарушения по движението и/или приключването на дела и преписки, установени при проверките в органите на съдебната власт – системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, както и за действие или бездействие, което неоправдано забавя производството. Затова и за установени такива нарушения Инспекторатът предприе действия за изпращане на акта и материалите от извършената проверка на административния ръководител на проверявания магистрат, на по-горестоящия административен ръководител и на министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията им по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ.

ИВСС продължи да изпълнява конституционните си правомощия при пълно съобразяване с решението на СЕС и то по начин, без да засяга независимостта на българските магистрати, а изложеното в доклада за свършеното през отчетния период доказва, че, макар и за поредна година на изтекъл мандат на главния инспектор и инспекторите, при това в намален състав, ИВСС успя не само да работи ефективно и да надгради опита си в изпълнение на законовите си правомощия, но и да отстоява позицията си на гарант за постигане на бързо и предвидимо правосъдие, на стабилност и устойчивост във функционирането на съдебната система.

I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

В изпълнение на годишната си програма за 2025 г., приета с решение на заседание на ИВСС, проведено на 18.02.2025 г., Инспекторатът извърши **45 комплексни планови проверки** в органи на съдебната власт и в петте апелативни съдебни района, както следва: по граждански, търговски и административни дела - в 11 съдилища (сред които Софийския градски съд); по наказателни дела - в 22 съдилища (сред които Софийския градски съд, Окръжен съд – Пловдив и Районен съд – Пловдив); в 7 окръжни прокуратури и в 5 районни прокуратури и 12 териториални отделения към тези районни прокуратури. Приключени бяха и 14 планови проверки по личните данни.

За сравнение, през 2024 г. Инспекторатът извърши 55 комплексни планови проверки в органи на съдебната власт и в петте апелативни района. Тази неголяма разлика в броя на проверките се дължи на обстоятелството, че в годишната програма за 2025 г. беше предвидена комплексна планова проверка на Софийския градски съд, който е от категорията на изключително

натоварените, а тази проверка изисква повече време, а и за да се съобрази натовареността на двамата инспектори в ИВСС, проверяващи граждански, търговски и административни дела. През настоящата 2026 г. са изготвени актовете за резултати от проверките в Софийски градски съд и в Окръжен съд-Пловдив, които все още не са станали окончателни, поради което обсъждането на резултатите от извършената проверка по граждански и наказателни дела в СГС и от извършената проверка по наказателни дела в ОС-Пловдив ще бъде направено в следващия годишен доклад на ИВСС.

А. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО ГРАЖДАНСКИ, ТЪРГОВСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА

През 2025 г. са извършени комплексни планови проверки в **общо 11 съдилища по граждански, търговски и административни дела.**

1. Проверени районни съдилища

Проверени са **8 районни съдилища**: Районен съд (РС) – Монтана, РС – Пазарджик, РС – Панагюрище, РС – Велинград, РС – Търговище, РС – Провадия, РС - Велики Преслав и РС - Елхово.

Проверките са приключени с констатации, очертаващи както положителни тенденции в работата на съдилищата, така и пропуски и негативни тенденции в дейността им.

1.1. Общи положителни тенденции:

- проверките констатира много добра организация на административната дейност и на специализираната администрация на съда. Отчита се, че съдебните служители са компетентни, добре обучени и работят организирано и екипно;

- съдебните и деловодните книги, с малки изключения, се водят прецизно на електронен и хартиен носители и се попълват с необходимата информация, а административното ръководство на съда упражнява периодичен контрол;

- постъпилите в съдилищата дела се разпределят на принципа на случайния подбор, регламентиран с чл. 9 ЗСВ;

- делата се образуват в деня на постъпване на съдебните книжа или най-късно на следващия ден. Предаването на делата на определения докладчик се извършва в деня на образуването им, а тези с кратки процесуални срокове – незабавно. Призовките и съобщенията се изпращат обикновено в деня или най-късно на следващия ден от процесуалното действие на съда, за което страните трябва да бъдат уведомени;

- производствата, образувани по общия исков ред, се административат в кратки срокове - разпорежданията, с които производствата се оставят без движение за отстраняване на нередовности в исковите молби и разпорежданията по чл. 131 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) за

връчване на препис от исковата молба на ответника за отговор, се постановяват в срокове между 1 и 7 дни от определянето на докладчика, а в някои съдилища още същия ден;

- в общия случай размяната на книжа по исковите производства протича ритмично;

- определенията по чл. 140 ГПК се постановяват в разумни срокове – от една седмица до месец и две седмици от постъпване на писмения отговор, респективно от изтичане на срока за депозирането му;

- определенията по чл. 140 ГПК в повечето случаи съдържат подробен проект на доклад по делото и указания за разпределение на доказателствената тежест, а разпорежданията по чл. 312 ГПК във всички случаи съдържат писмен доклад по делото;

- производствата са насрочвани в съдебни заседания и са отлагани за следващи заседания през кратки периоди – най-често в срок до 1 месец от определението по чл. 140 ГПК. По изключение, заседания са насрочвани и отлагани в по-големи срокове в периода на съдебната ваканция, за изготвяне на заключение по допуснатата експертиза и събиране на доказателства, които са били допуснати;

- не се констатира безпричинни отлагания на съдебни заседания в съдилищата, а само при обективна нужда от събиране на доказателства;

- съдът следи за своевременно връчване на призовките и съобщенията преди съдебно заседание и отлагането му поради нередовно призоваване на страна, вещо лице или свидетел по делото е изключение;

- спазват се кратките процесуални срокове, свързани с движението и приключването на производствата по чл. 310 и сл. ГПК – глава двадесет и пета „Бързо производство“ и решенията по делата се постановяват в срока по чл. 316 ГПК; делата са обозначени с жълт етикет, съгласно изискването на чл. 82, ал. 5 от Правилника за администрацията в съдилищата (ПАС);

- съдиите се произнасят в предвидените в закона срокове в производствата, образувани по молби по чл. 390 ГПК и по заявления по чл. 410 и чл. 417 ГПК, и спазват кратките процесуални срокове по Закона за закрила на детето (ЗЗДет) и по Закона за защита от домашното насилие (ЗЗДН);

- проверките констатира малък брой определения, с които е отменен даденият ход по същество. Съдиите извършват задълбочена предварителна подготовка на делата, като разглеждането им често приключва в едно или две открити съдебни заседания;

- спрените производства са администрирани прецизно;

- постъпилите въззивни жалби се административно своевременно; докладчиците с изрични актове констатира наличието на предпоставките жалбата да се изпрати на контролиращия съд;

- проверките на отводите установяват, че съдилищата нямат постановени немотивирани откази от разглеждане на разпределените дела;

- административните ръководители следят за равномерната

натовареност на съдиите и за движението и приключването на делата, съответно предприемат организационни мерки при констатирани забавяния по вина на съдии-докладчици;

- в отделни районни съдилища проверките отчитат постигнати добри резултати в периоди, в които административното ръководство на съда е трябвало да търси решения на многобройни проблеми, произтичащи от висока натовареност, липсата на добро кадрово обезпечение, на непрекъснат процес на постъпващи съдии, на командировани в съда съдии и на преместване на съдии в други органи на съдебната власт или на продължително отсъствие на съдия поради отпуск.

1.2. Плановите проверки в районните съдилища са установили следните пропуски:

- в изолиран случай (в отделен съд) е констатирана непълнота на вътрешните правила за случайно разпределение на делата: липсва детайлно уреждане на хипотезите на разпределяне на граждански дела на „определен“ докладчик, за изключване на съдии от участие в разпределение и за преразпределение на дела поради отсъствие, продължителността на което не е ясно и конкретно дефинирана. В съда е отчетена изключително честа промяна в процентите натовареност на съдиите в разпределението на някои категории дела и чести случаи на преразпределение на дела въз основа на решение на общото събрание на съдиите с цел изравняване на натовареността. При оценката на тези пропуски е отчетено, че административното ръководство на съда през двете години е било поставено в сложна среда, създадена от текучество на съдии и висока натовареност, която е наложила да бъдат приемани целесъобразни решения, с които е търсен баланс между приложението на принципа за случайно разпределение, равномерното натоварване на съдебните състави и обезпечаване осъществяването на основната функция на съда – страните да получат своевременно правораздаване;

- в отделни съдилища са констатирани немалък брой неприключили дела, както и немалък брой ненасрочени искиви производства, като е отчетено, че съдии не са извършвали дължими процесуални действия за периоди, достигащи до 9 месеца, 11 месеца, 1 година и 6 месеца, 1 година и 8 месеца, 2 години;

- в отделни съдилища е констатирано, че не се спазва законовият срок за постановяване на съдебното решение, като при някои съдебни състави просрочията достигат и надминават 10 месеца, 11 месеца, 1 година. След извършване на проверката на ИВСС, съдиите в отделен съд са изготвили голяма част от решенията по делата без обявен съдебен акт, съгласно издадена заповед на председателя на съда и индивидуален план за постановяване на просрочените решения;

- при продължилите по-дълго искиви производства, вкл. неприключени дела, образувани преди периода на проверката, се констатира, че съдиите не

са предприемали дисциплиниращи мерки по отношение на участници в процеса, чието процесуално поведение е станало причина за отлагане на съдебни заседания поради искане на страните, неизготвено заключение по допуснатата съдебна експертиза и неявяване на вещото лице;

- констатира се разнородна практика, свързана с основанията за постановяване на акта за насрочване на производствата по чл. 310 и сл. ГПК - актовете са титулувани по различен начин – разпореждания / определения, а като основание за постановяването им е посочвана разпоредбата на чл. 140 ГПК, вместо специалната на чл. 312 ГПК. Невинаги съдът извършва проверка на исковата молба в деня на постъпването ѝ (чл. 311, вр. чл. 131 ГПК), както и предприема предвидените процесуални действия за насрочване на делото в деня на постъпване на писмен отговор (чл. 312, ал. 1 ГПК);

- отделни състави не изискват социални доклади от дирекция „Социално подпомагане“ по дела, по които са засегнати права и интереси на малолетни и непълнолетни деца и/или не призовават нейни представители за участие в делата, предвид изискването на чл. 15, ал. 6 ЗЗДет;

- отделни съдебни състави продължават да не се съобразяват със задължителната практика на Върховния касационен съд (ВКС), установена с тълкувателно решение (ТР) № 6/14.03.2014 г. на ВКС по тълкувателно дело (ТД) № 6/2013 г. на Общото събрание на гражданската и търговската колегии (ОСГТК), като се определя по различен начин началният момент, от който тече срокът за предявяване на обезпечения бъдещ иск;

- в отделен съд е констатиран голям брой отводи по граждански дела през 2023 г. и 2024 г. в резултат на т.нар. „масови отводи“ по дела, по които страни са били районен съд от същия съдебен район или магистрати от съдебния район.

1.3. С оглед констатираните нарушения, за подобряване организацията на административната дейност и в частност работата на съдиите, Инспекторатът е давал най-често следните препоръки:

- административните ръководители да осъществяват периодичен текущ контрол чрез изискване на ежемесечни справки за ненасрочените граждански дела и непостановените в срок съдебни решения;

- административните ръководители да предприемат административни мерки за подобряване на работата на конкретни съдии по разглеждане и приключване на разпределените им дела, като създадат необходимата организация и контролират лично ежемесечно сročността при администриране на делата и постановяване на окончателен съдебен акт от съдиите; административните ръководители да предприемат необходимите действия за възможно най-бързото приключване на обявените за решаване дела, по които няма постановен съдебен акт от конкретни съдии;

- своевременно и в разумен срок да се постановяват съдебните актове по чл. 129, 131 и 140 ГПК; стриктно да се спазват сроковете по чл. 235, ал. 5 и чл. 316 ГПК за изготвяне и обявяване на съдебните решения;

- да се намалят ненасрочените и неприключили иски производствата в съда;
- да се намали броя на висящите дела, образувани преди 01.01.2023г.;
- да се обсъди и уеднакви наименованието и основанията за постановяване на акта в производствата по чл. 310 и сл. ГПК, с който приключва подготовката на делото в закрито заседание и се насрочва в открито заседание.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки по граждански дела са изпратени във всички проверени районни съдилища, като ИВСС е уведомен за датата, на която всеки проверяван съдия се е запознал със съответния акт.

Изпратена е обратна информация за изпълнението на дадените препоръки от проверените районни съдилища, като значителна част от просрочените съдебни актове по делата са изготвени.

В срока по чл. 58, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ срещу констатациите и препоръките в актовете за резултати от проверките в районните съдилища не са постъпили възражения.

2. Проверени окръжни съдилища

През 2025 г. е извършена комплексна планова проверка на **Окръжен съд – Ямбол**.

Проверката установи, че незадетата щатна осигуреност със съдии през проверявания период е оказала влияние върху действителната натовареност на съдиите, а оттам – на продължителността на производствата и на повишената им висящност в съда в края на 2024 г., както и върху формирането на въззивни състави, при дългосрочното отсъствие на титуляр.

Административно-деловодната дейност на ОС-Ямбол е много добре организирана от ръководството на съда.

В акта за резултати от проверката се съдържат констатации, че редовността на исковите молби се проверява от съдиите най-късно на следващия ден след разпределението на делото. При редовни книжа, съдът се произнася веднага с разпореждане по чл. 131 ГПК, съответно по чл. 367 ГПК. Определението за насрочване на делото в първо открито съдебно заседание по граждански и търговски дела се постановява незабавно след изтичане на срока за отговор по исковата молба, съответно по допълнителната искова молба. Като причина за разглеждането на някои дела в повече на брой съдебни заседания и за невъзможността на страните да направят доказателствените си искания в първото открито съдебно заседание, проверяващите посочват факта, че невинаги определенията по чл. 140 и чл. 374 ГПК съдържат проект на доклад с произнасяне по допускане на доказателствата и по направените доказателствени искания. По проверените

дела не са установени случаи на отлагане на дела поради несвоевременно призоваване на страни, непредставена в срока по чл. 199 ГПК експертиза и поради замяна на вещи лица в хода на процеса.

Съдиите докладчици провеждат задълбочена подготовка в подготвително заседание по въззивни граждански дела 3-4 дни след разпределението им. Определенията по чл. 267, ал. 1 ГПК са подробни и съдържат произнасяне по допускане на посочените от страните нови доказателства. Въззивните дела се разглеждат често в едно съдебно заседание.

Отчетено е, че съдиите инцидентно прибегват до отмяна на дадения ход по същество.

Значителни просрочия при постановяване на съдебните решения извън рамките на разумния срок са допуснати от отделен съдия по немалък брой първоинстанционни и въззивни граждански дела, като забавянията надминават 6 месеца и в единичен случай достигат до 1 година и 4 месеца.

По делата по несъстоятелност не са констатирани пропуски при движението и постановяването на съдебните актове.

Спрените дела са администрирани ежемесечно, като са приложени справки за статуса на преюдициалния спор.

Въззивните и касационните жалби са администрирани незабавно след постъпването им в съда. Съдът е следил за изтичане на срока за отговор, след който незабавно е разпореждал изпращане на делото по компетентност на Апелативен съд-Бургас или на ВКС.

Съдът е спазвал процесуалните срокове и правила за постановяване на обезпечение на бъдещ иск.

Констатирано е, че броят на отводите в съда не е особено голям, като всички актове са мотивирани.

За преодоляване на констатираните пропуски от ИВСС е дадена препоръка на общо събрание на съдиите да се обсъдят следните въпроси: за съставяне на проекти за доклади със съдържание по чл. 146 ГПК, в определенията по чл. 140 и чл. 374 ГПК, с цел своевременното събиране на доказателства и разглеждане на делата в по-кратки срокове; за своевременно приключване в разумния срок по чл. 13 ГПК на първоинстанционните и въззивните дела, като се спазва срока по чл. 235, ал. 5 ГПК. Отправена е препоръка към председателя на съда да предприеме действия за възможно най-бързото приключване на делата без постановен окончателен съдебен акт от забавилия ги съдия.

В срока по чл. 58, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ не са постъпили възражения срещу акта за резултати. Председателят на ОС - Ямбол е уведомил ИВСС за изпълнението на дадените с акта препоръки.

3. През 2025 г. не са извършени комплексни планови проверки на апелативните съдилища по граждански дела.

4. През 2025 г. е проверена при комплексна планова проверка дейността на Административен съд (АдмС) – Бургас.

4.1. Проверката е констатирила следните положителни тенденции:

- постъпилите дела са разпределяни равномерно между съдиите, правораздавали без прекъсване през всички месеци – приблизително по 140 дела на съдия;

- в съда е създадена много добра организация на административната дейност, изразяваща се в стриктно и срочно спазване от съдебните служители на указанията на съдиите; своевременно изготвяне и изпращане на призовки и съобщения (незабавно - в деня на извършване на процесуалните действия на съда, които трябва да бъдат доведени до знанието на страните, или най-късно на следващия ден); редовно, пълно и точно водене на съдебните книги и регистри;

- в съда са останали неприключени само четири дела, три от които са насрочени, а едно е спряно, образувани преди 01.01.2023 г.

- производствата от всички категории се образуват в деня на постъпване на книгата (жалби, иски молби) и незабавно се разпределят на докладчици;

- в общия случай в кратки или разумни срокове е извършвана проверката по редовността и допустимостта на жалбите/исковите молби - най-често на следващия ден от разпределение на делото или най-късно в рамките на 4 до 10 дни. Изолирани са случаите, когато са констатирани по-големи, но разумни срокове на администриране – до 15 - 20 дни по исковите дела;

- с актовете по чл. 154 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), с които са приключвали подготовката на делото в закрито заседание, съдиите са конституирали страните и са разпределяли доказателствената тежест. Изключение са съставите, актовете на които не съдържат такъв диспозитив;

- в общия случай първото открито съдебно заседание по първоинстанционните административни дела е насрочвано в двумесечния срок по чл. 157, ал. 1, изр. 2-ро АПК, или в незначително отклонение - между 7 и 14 дни след този срок. Първото открито съдебно заседание по исковите производства по АПК е насрочвано в общия случай в срокове от 1 до 2 месеца от постъпването на исковата молба, а по-големите периоди на насрочване, съответно на отлагане, се дължат на оставяне без движение на делата, както и на периода на съдебната ваканция;

- редовно са извършвани справки по спрените производства - чрез изискване на писмена информация за хода на обуславящите производства, вкл. образуваните дела пред СЕС или резултатите от извършената проверка се отразяват в нарочна бланка на съда „Служебна справка“, като се удостоверяват с подписа на служител;

- отчетени са малко на брой постановени определения за отмяна на дадения ход по същество – най-често съдиите са постановявали между 1 и 3 определения в този смисъл;

- своевременно са разглеждани и приключвани делата, за които са предвидени кратки процесуални срокове или незабавно произнасяне (чл. 60, респ. чл. 166 АПК, чл. 75 ДОПК, чл. 121 ДОПК и чл. 250 АПК);

- процедурата по администриране на касационните жалби в общия случай е приключвала в оптимално кратки срокове – обичайно от 1 до 2 месеца от постъпването им, а често и в значително по-кратки;

- касационните производства са насрочвани в първо открито заседание еднолично от докладчика с актове, постановявани между 1 и 3 дни от образуването им, в редки случаи до 5 дни. Първото открито заседание е насрочвано най-често в срок от 1 месец до 1 месец и 20 дни от образуването на делото, по изключение до 3 месеца, когато насрочването е съвпадало с периода на съдебната ваканция. В общия случай касационните производства са разглеждани в едно открито заседание и са приключвали с решения до 3 месеца от образуването им, а частните касационни – до 1 месец;

- проверката констатира, че съдиите са изготвяли съдебните решения най-често в срока по чл. 172, ал. 1 АПК. Отчетени са постигнати много добри резултати по показателя срочност, а на голяма част от съдиите (12 съдебни състава) резултатите са отлични, предвид това, че през двете години са постановили всичките си решения в срок или формално са просрочили изготвянето им, но отклоненията са много малки и се свеждат до няколко дни. Останалите съдии са изготвили съдебните решения в разумния 3-месечен срок.

4.2. Констатирани са следните пропуски:

- констатирана е разнообразна практика при администрирането на първоинстанционните административни дела – част от съставите са насрочвали открито заседание, без да дават възможност на страните за становище/отговор, а други са указвали такава и са определяли 14-дневен срок. Актовете за насрочване са именувани и по различен начин – преимуществено „определения“, а в някои случаи и „разпореждания“;

- установена е разнообразна процесуалната практика на съставите при подготовката на исковите дела за разглеждане в открито съдебно заседание. Най-често с общ съдебен акт (при редовна искова молба) съдиите са указвали на основание чл. 131 ГПК да се изпрати препис от нея на ответника за отговор в едномесечен срок и едновременно с това са насрочвали открито съдебно заседание. Друга част от съдиите са администрирали производствата по реда на ГПК, като са постановявали разпореждане по чл. 131 ГПК, с което са указвали изпращане на препис от исковата молба за отговор от ответника в едномесечен срок, а след постъпването на такъв, са постановявали определение по смисъла на чл. 140 ГПК, с което са насрочвали делото в открито заседание. Непоследователни действия са установени в рамките на

работата на едни и същи състави, които са процедирали по различен начин. За случаите на едновременно конституиране на страните и насрочване на открито съдебно заседание е установено, че актовете на съда са именувани по различен начин „разпореждания“, респ. „определения“.

- при част от съставите, при администриране на касационните жалби е констатирано, че съдиите не постановяват изрични актове за изпращане на делото на горестоящия съд.

4.3. За преодоляване на установените пропуски от ИВСС са дадени следните препоръки:

- на общо събрание на съдиите да се обсъди разнородната практика при подготовката на първоинстанционните административни дела за разглеждане в открито съдебно заседание и практиката по размяна на книжата в исковия процес, и наименованието на актовете, с които съдът се произнася;

- съдиите да постановяват изрични актове за изпращане на делото на касационната инстанция, от които да е видно, че преценката относно редовността на извършените процесуални действия при размяната на книжата и относно сроковете, е тяхно задължение.

В отговор на препоръките е постъпила обратна информация от административния ръководител на съда за предприетите действия в изпълнение на препоръките.

В срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ срещу фактическа констатация в акта е постъпило възражение от съдия. Със свое решение главният инспектор е уважил възражението и е изменил акта за резултати от извършената проверка.

Б. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

През 2025 г. са извършени комплексни планови проверки на работата по наказателни дела общо в **22 съдилища**.

1. Проверени районни съдилища

Проверени са **15 районни съдилища**, както следва: РС – Балчик, РС – Павликени, РС – Русе, РС – Бяла, РС – Каварна, РС – Царево, РС – Пловдив, РС – Първомай, РС - Стара Загора, РС – Хасково, РС – Димитровград, РС – Харманли, РС – Свиленград, РС – Ивайловград и РС – Смолян.

1.1.Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- в проверените районни съдилища е създадена много добра организация на административната дейност;

- съдиите разглеждат наказателни дела по всички видове производства от подсъдните на съда, като се спазват предпоставките за провеждането на съответните процедури;

- създадена е добра организация на работата за разглеждане на делата по време на дежурство и по време на съдебната ваканция;

- постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- в повечето съдилища приемането, съхраняването, разпореждането и унищожаването на веществените доказателства (ВД) се извършва при условията, по реда и в сроковете, предвидени в ПАС - при получаването се съставя приемо-предавателен протокол, ВД се съхраняват в специално помещение, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт, като в повечето актове за унищожаване е посочен конкретният способ за това;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в това число и чрез достъп до съответната им интернет страница, която ежедневно се обновява;

- в повечето от проверените районни съдилища се констатира приблизително еднакъв брой отводи и самоотводи през двете години на проверявания период, а в някои случаи и намаляване на този брой през 2024 г. в сравнение с 2023 г. В РС – Балчик, РС – Харманли и РС - Хасково се наблюдава увеличаване на постановените през втората година на проверявания период отводи/самоотводи, което не е значително. От проверените дела е видно, че формално се спазват основанията по чл. 29 от Наказателно-процесуалния кодекс (НПК);

- деловодните книги за наказателните дела за 2023 г. и за 2024 г. се водят по утвърдени образци и съгласно изискванията, предвидени в ПАС. В почти всички проверени районни съдилища не са установени нарушения при извършените вписвания в описните книги, в книгите за откритите съдебни заседания, в книгите за закритите и разпоредителните заседания, в книгите за изпълнение на присъдите и определенията и в книгите за веществените доказателства;

- книгите са прономеровани, приключени с печат на съда и подпис на длъжностно лице, като е отбелязан броят на листовите, които съдържат;

- книгата, по които се образуват наказателни дела, се докладват на председателя на съда в срока по чл. 35, ал. 4 ПАС - в деня на постъпване на книгата в съда или най-късно на следващия работен ден;

- делата се разпределят чрез равномерно електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им, както изисква принципът на случайния подбор по чл. 9 ЗСВ, като се спазват утвърдените вътрешни правила;

- по делата се прилагат протоколите от избор на съдия-докладчик и на съдебните заседатели;
- разпределението на образуваните дела по видове е извършвано при спазване изискванията на чл. 80 ПАС;
- делата се подреждат по предвидения в чл. 82 ПАС ред и върху кориците на папките се отбелязват наименованието на съда, номер на делото, предмет, страните по делото, дата на образуване и приключване, съдията-докладчик, датите на съдебните заседания. Делата, чието разглеждане е свързано с кратки процесуални срокове, се обозначават с жълт етикет, както изисква чл. 82, ал. 5 ПАС;
- делата се съхраняват в деловодството, а свършените дела се предават в архив в определените за това срокове, като се спазват изискванията на ПАС;
- в преобладаващия брой проверени съдилища насрочването на делата в разпоредително заседание се извършва в двумесечен срок от постъпването им или в срок, не по-дълъг от три месеца, разрешен писмено от председателя на съда, когато делото представлява фактическа или правна сложност, както и в други изключителни случаи - чл. 247б, ал. 2, т. 2 НПК;
- в повечето от проверените районни съдилища при отлагане на съдебните заседания е спазван срока по чл. 271, ал. 10 НПК;
- изпращането на делата на въззивната инстанция става до 3 дни след изтичане на срока за възражения по подадена жалба или протест;
- по-голям процент от обжалваните или протестирани актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;
- преписи от влезлите в сила присъди, споразумения, решения и определения, както и бюлетините за съдимост, се изпращат в сроковете, предвидени в чл. 98 и сл. ПАС.

1.2. Пропуски, констатирани най-често при проверките:

- по незначителен брой дела постъпилите книжа не са подредени по реда, предвиден в ПАС, като този пропуск е отстранен по време на проверката;
- постановените по някои дела определения и разпореждания не са мотивирани, както изисква чл. 34 НПК;
- по незначителен брой дела не са спазени законоустановените срокове за насрочване (по чл. 252, ал. 2 и по чл. 376, ал. 1 НПК), като просрочията са несъществени - от 4 дни до два месеца;
- не винаги съдът указва на страни, свидетели и други участници в процеса, които не се явяват в съдебно заседание и стават причина за отлагане на делото, да представят доказателства за причините за неявяване, и не винаги използва правомощията си по НПК за дисциплинирането им (да постанови глоба или принудително довеждане);
- по някои дела, при прекратяване на съдебното производство, съдът е върнал на районната прокуратура материалите по досъдебното производство заедно с препис от определението за прекратяване, вместо с образуваното

НОХД, което е останало в съда и е архивирано при условията на чл. 60 ПАС, като с оглед отстраняване на този пропуск е издадена заповед от административния ръководител по време на проверката;

- не по всички дела, по които съдът е наложил наказание глоба, размерът е индивидуализиран въз основа на оценка на обстоятелствата по чл. 47 от НК / чл. 27 ЗАНН;

- диспозитивите на присъдите по някои дела не отговарят на изискванията за съдържание, предвидено в чл. 305, ал. 4 НПК, като са включени фактически обстоятелства, които са част от съдържанието само на мотивите;

- констатирани са и присъди, в диспозитивите на които са вписани както определеното съгласно разпоредбите на Общата част на НК наказание, което е задължително да се посочи в мотивите, така и редуцираното при условията на чл. 58а, ал. 1 НК, вместо да се посочи само намаленото наказание (съгласно ТР № 2/19.06.2015 г. по ТД № 2/2015 г. на ОСНК, ВКС, в диспозитива на присъдата съдът посочва намаления размер на наказанието и правното основание за това – чл. 58а, ал. 1 НК);

- констатирано е, че в някои съдилища не са спазени сроковете за изготвяне на съдебните актове (мотиви на присъдите или решения по чл. 340 НПК), като по повечето дела просрочията са от един до два месеца, а в единичен случай - до около две години.

1.3. Препоръки, давани от ИВСС:

1. Административният ръководител – председател на съда:

- да свика общо събрание на съдиите, на което да се обсъди акта за резултатите от проверката и да се предприемат конкретни мерки във връзка с констатациите за допуснати нарушения на процесуалните правила и на ПАС;

- да възложи изготвянето на анализ във връзка с констатациите по приложението на процесуалните правила, който да се обсъди на общо събрание и да се предприемат мерки за преодоляване на противоречивата практика;

- да издаде заповед и в едномесечен срок от момента, в който актът е станал окончателен, да се извърши проверка на делата, по които съдебните служители не са изпълнили задължението си по чл. 60, ал. 1 ПАС и да определи срок, в който да се архивират всички дела, за които има основание. Да се обсъдят причините за неизпълнение на задължението и да се предвидят мерки за контрол и проверка при неизпълнение. По делата, предадени в служба „Архив“, да се отбелязва датата на архивиране или да се прилага приемо-предавателен протокол, който я удостоверява;

- да възложи на административния секретар/съдебния администратор изготвянето на анализ на установената в съда практика по приложението на ПАС, с който да бъдат запознати съдебните служители;

- да предвиди подходящи форми на обучение за повишаване на квалификацията на служителите - в съда или чрез включването им в семинари, организирани от други институции;

- да създаде организация по подходящ начин и при определена периодичност за извършване на проверка и контрол на дейността при изпълнение на конкретните функции на съдебните служители съгласно длъжностната им характеристика за спазване на изискванията, предвидени в ПАС.

2. Заповедите, издадени от председателя на съда или от оправомощено от него лице, въз основа на които се определя нов съдия-докладчик или член на състава, да се прилагат по делата.

3. Делата, които се разглеждат по време на дежурство през работните дни, да се разпределят между всички съдии, определени за дежурни за съответната дата съгласно утвърдения график, независимо от определените групи дела, в съответствие с принципа на случайния подбор, предвиден в чл. 9 ЗСВ.

4. По всички дела да се прилагат протоколите от избор на съдебни заседатели, разпореждане за насрочване и списък на лицата за призоваване.

5. Всички съдебни актове, които съдът и съдията-докладчик постановяват, да съдържат мотиви съгласно чл. 34 НПК.

6. По всички дела при неявяване на страна, свидетел или вещо лице, което е причина за отлагане на делото, съдът да указва да се представят доказателства за причините за неявяване и при наличие на предвидените основания, да прилага чл. 271, ал. 11 НПК (съответно - чл. 71, ал. 1 или чл. 120, ал. 3 НПК).

7. Да се спазват сроковете по чл. 243, ал. 5, чл. 340, ал. 1 и чл. 376, ал. 1 НПК.

8. Съдът да се произнася с мотивирано определение по въпроса за взетите мерки за процесуална принуда по чл. 248, ал. 1, т. 6 НПК и за решението делото да се разгледа на основанията по чл. 252, ал. 1 или ал. 2 НПК.

9. Делата, образувани на основание чл. 381, ал. 1 НПК по внесено споразумение за решаване на делото по отношение на един обвиняем, след приключването им да се връщат на прокурора заедно с досъдебното производство.

10. По делата, образувани по внесен обвинителен акт, по които с някой от подсъдимите е постигнато споразумение за решаване на делото, да се спазва чл. 384а НПК, като не се образува друго дело, а образуваното да продължи под същия номер и да се отчита статистически на определения за произнасяне по споразумението съдия-докладчик.

11. По всички дела, по които се налага наказание глоба, съдът да мотивира решението си за нейния размер с обстоятелствата, предвидени в чл. 47 НК/чл. 27 ЗАНН.

12. Диспозитивите на присъдите да се съобразяват с изискванията на чл. 305, ал. 4 НПК, като не се включват фактически обстоятелства, които са част от съдържанието само на мотивите, а при прилагане на чл. 58а, ал. 1 НК да се посочва само редуцираното наказание (ТР № 2/2015 г., ОСНК на ВКС).

13. В диспозитива на решенията по делата, образувани по внесен акт за дребно хулиганство на основание чл. 2 УБДХ, които подлежат на обжалване, да се записва датата и часа на съдебното заседание във въззивния съд.

14. Мотивите на съдебните актове, които се прилагат по делата, да съдържат информация за датата на подписването им с електронен подпис.

Към административния ръководител – председател на РС – Стара Загора е отправена препоръка да възложи изготвянето на анализ на съдебните актове, постановени на основание чл. 29, ал. 2 НПК, който да се обсъди на общо събрание, и да се приемат мерки за ограничаване на броя на немотивирани отводи.

Към административния ръководител – председател на РС – Пловдив е отправена препоръка лично или оправомощено от него лице да извършва ежесечна проверка и да упражнява контрол за спазване на предвидените срокове за насрочване на делата, за изготвяне на мотивите на присъдите и на съдебните актове и за изготвяне на протоколите от съдебните заседания. При констатации за нарушения да предлага конкретни мерки, включително да упражни правомощията, предвидени в чл. 327, ал. 1, чл. 311, ал. 1 или чл. 312, т. 1 ЗСВ.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени във всички проверени районни съдилища, като ИВСС е бил уведомен за датите, на които всеки съдия се е запознал със съответния акт.

Проверките на РС - Смолян, РС - Царево, РС - Харманли, РС - Хасково, РС - Ивайловград, РС - Каварна, РС - Свиленград, РС – Русе и РС - Бяла са приключили без констатирани пропуски в дейността им, поради което актовете не съдържат препоръки за подобряване на тяхната работа. Получена е информация от административните ръководители на тези съдилища във връзка със запознаването на съдиите с направените констатации и възражения не са постъпили.

Не са постъпили възражения срещу актовете за резултати от проверките в РС – Димитровград, РС – Първомай, РС – Балчик и РС – Стара Загора, независимо че към тяхната дейност са отправени препоръки, като административните ръководители и на тези съдилища са уведомили ИВСС за предприетите мерки в изпълнение на дадените препоръки.

Срещу акта за резултатите от проверката на РС – Пловдив в срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ е подадено възражение от административния

ръководител – председател на съда срещу една от дадените препоръки. Възражението е отхвърлено с решение на главния инспектор.

2. Проверени окръжни съдилища

През 2025 г. са извършени комплексни планови проверки в **седем окръжни съдилища**, както следва: Софийски градски съд, ОС – Габрово, ОС – Русе, ОС – Пловдив, ОС - Стара Загора, ОС – Хасково и ОС – Смолян.

2.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- в проверените окръжни съдилища е създадена много добра организация на административната дейност;

- техническата обезпеченост на съдиите с оглед осигуряване на бърз и лесен достъп до актуалната нормативна уредба е на високо ниво и гарантира по-бързо и по-качествено правораздаване;

- съдиите разглеждат наказателни дела по всички видове производства от подсъдните на съда, като се спазват предпоставките за провеждането на съответните процедури;

- постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран, като в съдебните сгради се осигурява информация чрез поставяне на табла и табели. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в това число и чрез достъп до съответната им интернет страница, информацията на която ежедневно се обновява;

- деловодните книги за наказателните дела за 2023 г. и за 2024 г. се водят по утвърдени образци и съгласно изискванията, предвидени в ПАС. Не са установени нарушения при извършените вписвания в описните книги, в книгите за откритите съдебни заседания, в книгите за закритите и разпоредителните заседания, в книгите за изпълнение на присъдите и определенията и в книгите за веществените доказателства;

- всички книги са прономеровани, приключени с печат на съда и подпис на длъжностно лице, като е отбелязан броят на листовите, които съдържат;

- констатира се приблизително еднакъв брой отводи и самоотводи през двете години на проверявания период, а в някои случаи и намаляване на този брой през 2024 г. в сравнение с 2023 г. (ОС – Хасково). В ОС – Русе се констатира почти двойно увеличаване на актовете за отвод/самоотвод през втората година на проверявания период, като повече от половината от тях са постановени по три дела. От проверените дела е видно, че формално се спазват основанията по чл. 29 НПК;

- книгата, по които се образуват дела, се предават в деня на постъпването им или най-късно на следващия ден на административния ръководител на съда с оглед своевременното образуване на делата;

- делата се разпределят чрез равномерно електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им, при спазване принципа на случайния подбор по чл. 9 ЗСВ, като се спазват утвърдените вътрешни правила. Създадена е добра организация в съдилищата за разглеждане на делата през съдебната ваканция (съгласно чл. 329, ал. 3 ЗСВ) и по време на дежурство;

- протоколите за случайното разпределение се прилагат по делата;

- не са установени нарушения при разпределение по видове на образуваните дела (чл. 80 ПАС);

- новообразуваните дела и новопостъпилите документи към висящите дела се докладват на съдията-докладчик в деня на завеждането им или най-късно на следващия ден;

- в почти всички проверени съдилища делата, които се разглеждат в кратки процесуални срокове, са обозначени с жълт етикет съгласно чл. 82, ал. 5 ПАС;

- по всички дела, за които е предвидено в НПК, се провежда разпоредително заседание;

- повечето от делата са насрочвани, разглеждани и приключвани в кратки срокове;

- в повечето случаи, когато се отлагат, делата се насрочват в разумен срок, но не по-късно от три месеца в съответствие с чл. 271, ал. 10 НПК, като не е констатирано безпричинно отлагане и забавяне на производството по проверените дела;

- съдебните секретари съставят протоколите за съдебните и за разпоредителните заседания в тридневен срок от провеждането им, като съдебните протоколи отговарят на изискванията на НПК;

- по повечето дела се прилагат стикери, върху които са отбелязани броя на съдържащите се в папката книга, подпечатани са и са подписани от съответния деловодител;

- призовките и съобщенията след образуване на делото се изготвят в деня на предаване на делото от съдията-докладчик, а призовките след съдебно заседание - в тридневен срок;

- връчването на призовки, съобщения и други документи се извършва съобразно процесуалните срокове;

- преобладаващият брой съдебни актове се изготвят в предвидените срокове;

- проверяващите екипи са установили, че като цяло съдебната практика е непротиворечива и съобразена със закона, доколкото повечето обжалвани или протестирани актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;

- в преобладаващия брой случаи преписи от влезлите в сила присъди, споразумения, решения и определения се изпращат в сроковете, предвидени в чл. 98 и сл. ПАС;

- организацията по привеждане в изпълнение на влезлите в сила присъди е на много добро ниво;

- постъпилите жалби и протести се администрират своевременно, като се изпращат на въззивната инстанция заедно с делото след изтичане на срока по чл. 319, ал. 1 НПК;

- делата се съхраняват в деловодството, а свършените дела се предават в архив в определените за това срокове, като са спазвани изискванията на ПАС.

2.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- не всички съдебни актове, които съдът постановява (разпореждания и определения), съдържат мотиви, както изисква чл. 34 НПК;

- установени са дела, по които съдът е наложил наказание глоба, но размерът не е индивидуализиран въз основа на оценка на обстоятелствата по чл. 47 НК;

- диспозитивите на присъдите по някои дела не съответстват на изискванията на чл. 305, ал. 4 НПК, като в тях са включени фактически обстоятелства, които са част от съдържанието само на мотивите;

- констатирани са и присъди, в диспозитивите на които са вписани както определеното съгласно разпоредбите на Общата част на НК наказание, което е задължително да се посочи в мотивите, така и редуцираното при условията на чл. 58а, ал. 1 НК, вместо да се посочи само намаленото наказание (ТР № 2/19.06.2015 г. по ТД № 2/2015 г. на ВКС, ОСНК);

- по някои дела, образувани на основание чл. 381 НПК по внесено споразумение, съдът е приложил чл. 382, ал. 8 НПК и е прекратил производството по отношение на конкретен обвиняем, като при прекратяване на съдебното производство е върнал на прокуратурата материалите по досъдебното производство заедно с препис от определението за прекратяване, вместо с образуваното НОХД, което е останало в съда и е архивирано при условията на чл. 60 ПАС;

- по неголям брой дела не са спазени предвидените процесуални срокове по чл. 243, ал. 5, чл. 308 и чл. 340 НПК, като установените просрочия са незначителни в преобладаващата част - от 8-10 дни до 2 месеца, а в единични случаи – до около 1 г. и 10 месеца след изтичане на законоустановения срок.

2.3. Препоръки:

Проверките на ОС – Русе, ОС – Габрово, ОС – Смолян и ОС – Хасково са приключили без констатирани пропуски в дейността им, поради което актовете не съдържат препоръки за подобряване на тяхната работа.

Препоръки са отправени към ОС – Стара Загора:

1. Административният ръководител - председател на съда:

- да свика общо събрание на съдиите, на което да се обсъди акта за резултатите от проверката и да се приемат конкретни мерки във връзка с констатациите за допуснати нарушения на процесуалните правила.

- да възложи на съдебния администратор с оглед правомощията му по чл. 5, ал. 1 ПАС:

- да запознае служителите в служба „Съдебно деловодство“ и служба „Съдебни секретари“ с акта за резултатите от извършената проверка;
- да се изготви анализ на установената в съда практика по приложението на ПАС, на причините за допуснатите нарушения и неизпълнение на индивидуални служебни задължения от съдебни служители, с който да бъдат запознати и да се обсъди;
- да създаде организация по подходящ начин и при определена периодичност за извършване на проверка и контрол на дейността при изпълнение на конкретните функции на съдебните служители съгласно длъжностната им характеристика;
- да предвиди подходящи форми на обучение за повишаване квалификацията на съдебните служители – в съда или чрез включването им в организирани от други институции, и конкретни за новопостъпилите;

- периодично да организира обсъждане в наказателното отделение на причините за отмяна/ изменение на съдебни актове, на практиката на ВКС по въпроси с противоречиво решение по делата, с оглед недопускане на противоречива практика по приложение на материалните и процесуалните закони и намаляване броя на отменените и изменените съдебни актове.

2. Всички съдебни актове, предвидени в чл. 32, ал. 1, т. 3 и ал. 2 НПК (определения и разпореждания), с които съдът се произнася (включително и по въпросите по чл. 248, ал. 1, т. 6, по чл. 252, ал. 1 или ал. 2, по чл. 309 НПК), да се изготвят със съдържание, което да отговаря на изискването по чл. 34 НПК да съдържат мотиви.

3. Диспозитивите на присъдите да се изготвят със съдържание, което съответства на предвиденото в чл. 305, ал. 4 НПК, като не се включват фактически обстоятелства, които са част само от мотивите.

4. При решаване на въпроса за приложението на чл. 66 НК съдът да обсъжда обстоятелствата, които са от значение за определяне на изпитателния срок.

5. По делата, по които съдът налага наказание глоба, да мотивира акта си за размера и с обстоятелствата, предвидени в чл. 47 НК.

6. Всички съдебни актове и мотивите да се прилагат по делата, след като са подписани от съдията-докладчик с КЕП, с който се удостоверява датата и часа на постановяване/подписване на оригиналния документ, и са въведени в ЕИСС.

7. В случаите, в които съдът е одобрил споразумение, внесено на основание чл. 381 НПК, приложил е чл. 382, ал. 8 НПК, и е прекратил наказателното производство по отношение на конкретен обвиняем, на прокурора да се изпраща образуваното в съда НОХД заедно с ДП, а не само протокола от съдебното заседание. В съда да не се оставят на съхранение дела, към които не са приложени образуваните ДП.

8. Да се приемат мерки и да се упражнява контрол от административния ръководител – председател на съда или оправомощено от него лице за спазване на сроковете, предвидени в НПК, за насрочване на делата, за изготвяне на съдебните актове и мотивите на присъдите и за разглеждане на ЧНД. Да се предприемат конкретни мерки и при констатирани нарушения председателят на съда да упражни правомощията си по чл. 312, ал. 1, т. 1, вр. чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2, вр. ал. 2 и по чл. 327 ЗСВ.

2.4. Постъпила в ИВСС информация от окръжните съдилища по дадените препоръки:

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени във всички проверени окръжни съдилища, като ИВСС е бил уведомен за датите, на които всеки съдия се е запознал със съответния акт. Както е посочено по-горе, при проверките на ОС – Русе, ОС – Габрово, ОС – Смолян и ОС – Хасково не са дадени препоръки. Получена е информация от административните ръководители на тези съдилища във връзка със запознаването на съдиите с направените констатации и възражения не са постъпили.

Не са постъпили възражения и срещу акта за резултати от проверката в ОС – Стара Загора, към чиято дейност са отправени препоръки, като административният ръководител на съда е уведомил ИВСС за предприетите мерки в изпълнение на дадените препоръки.

3. През 2025 г. не са извършени комплексни планови проверки на апелативните съдилища по наказателни дела.

В. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ПРОКУРАТУРИТЕ

През 2025 г. са извършени комплексни планови проверки в 5 районни прокуратури (РП) и териториалните отделения (ТО) към тях, както и в 7 окръжни прокуратури (ОП) и окръжни следствени отдели в тях (ОСЛО), за периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2024 г.

1. Проверени районни прокуратури и териториални отделения към тях

През 2025 г. са проверени **5 районни прокуратури и териториалните отделения към тях:** РП - Благоевград и териториалните отделения към нея - ТО - Гоце Делчев, ТО – Разлог, ТО – Сандански и ТО – Петрич, РП – Русе и

териториалното отделение към нея - ТО – Бяла, РП – Търговище и териториалните отделения към нея - ТО - Попово и ТО - Омуртаг, РП - Шумен и териториалните отделения към нея - ТО - Нови Пазар и ТО - Велики Преслав, РП – Пловдив и териториалните отделения към нея - ТО – Първомай, ТО – Асеновград и ТО – Карлово.

1.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- създадена е добра организация на деловодната дейност и документооборота в проверените прокуратури и съответните териториални отделения към тях;

- книгите, регистрите и дневниците са водени редовно, отбелязванията са достоверни, пълни и точни, данните в Унифицираната информационна система на ПРБ (УИСПРБ) се въвеждат регулярно. Спазвани са разпоредбите на Правилника за администрацията на Прокуратурата на Република България (ПАПРБ), на действалата към проверявания период Инstrukция за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България (отменена със Заповед № РД-02-13/15.08.2024 г. на главния прокурор) и съответните указания на Върховната касационна прокуратура;

- прокурорските преписки са подредени хронологично, като може да се направи справка за образуването и движението им;

- разпределението на работата между съответната районна прокуратура и териториалните отделения към нея се извършва по начин, който осигурява добро организационно взаимодействие между тях;

- в проверените териториални отделения се водят книгите по чл. 67, ал. 2 ПАПРБ;

- спазва се принципът на случайния подбор при разпределението на преписките и делата, в съответствие с чл. 9 ЗСВ и заповедите на главния прокурор, като по наблюдателните преписки е приложен протокол от случайното разпределение;

- определените групи за разпределение на прокурорските преписки и досъдебни производства съответстват на унифицираните групи, предвидени в действалите през проверявания период Правила за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ (утвърдени със Заповед № РД-02-23/13.09.2021 г., изм. и доп. със Заповед № РД-02-13/27.07.2022 г. и Заповед № РД-02-24/01.07.2025 г. на главния прокурор). Спазени са разпоредбите, отнасящи се до задължителните групи и минималната натовареност на административния ръководител и неговите заместници;

- в повечето от проверените прокуратури възлагането и извършването на проверки по ЗСВ е в указаните срокове и в съответствие с чл. 145, ал. 2 ЗСВ. След приключване на проверката, наблюдаващите прокурори се произнасят в кратки срокове, с мотивирани постановления;

- в постановленията за отказ да се образува досъдебно производство (ДП) се посочва възможността за обжалване пред по-горестоящата

прокуратура. В случаите на обжалване, преписките се административат своевременно и се изпращат на съответната окръжна прокуратура по компетентност;

- постановленията за образуване на досъдебно производство са съобразени с изискванията на НПК и съдържат подробни указания към разследващите органи; указания се дават и в последващите прокурорски актове. При образуване на ДП на пострадалия се изпраща уведомление по чл. 75, ал. 2 НПК;

- постановленията за спиране са мотивирани и съдържат задължителните реквизити по чл. 199, ал. 2 НПК;

- спрените досъдебни производства, водени срещу известен извършител се съхраняват в прокуратурата, а тези срещу неизвестен извършител се изпращат на органите на МВР за продължаване на издирването съгласно чл. 245, ал. 1 НПК;

- постановленията за прекратяване на досъдебните производства са обосновани, мотивирани и съобразени с разпоредбите на НПК, като прокурорите се произнасят по веществените доказателства при наличие на такива. В постановленията се отразява, че подлежат на обжалване в 7-дневен срок пред съответния първоинстанционен съд и копие от тях се изпраща на страните;

- по наблюдателните преписки, съдържащи постановления за спиране и/или постановление за прекратяване на наказателното производство са приложени обратни разписки за връчване на съответния прокурорски акт;

- създадена е необходимата организация за спазване разпоредбата на чл. 110, ал. 5 НПК. Описването, съхранението, връщането и унищожаването на веществените доказателства се осъществява в съответствие с разпоредбите на действащия ПАПРБ. Води се регистър на веществените доказателства – МПС;

- в наблюдателните преписки се съдържат копия от всички прокурорски актове. Постановленията за привличане на обвиняем се докладват по реда на чл. 219 НПК. Приложени са и протоколи за извършени доклади по чл. 226 НПК;

- обвинителните актове, споразуменията и постановленията с предложение по чл. 78а НК като цяло се изготвят от прокурорите в срока по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК. Обвинителните актове са мотивирани и отговарят на изискванията на чл. 246 НПК;

- произнасянията на прокурорите по приключилите досъдебни производства, които са внесени в съда по реда на чл. 375а и чл. 381 НПК са в рамките на предвидения в закона срок; споразуменията по форма и съдържание отговарят на изискванията на НПК; прилага се копие от протоколното определение на съда, с което е одобрено постигнатото споразумение;

- в проверените прокуратури е създадена необходимата организация по наказателно-съдебния надзор;

- при изпълнение на наказанията се спазва чл. 416, ал. 6 НПК. Налични са данни за ежемесечни проверки на книгата за изпълнение на влезлите в сила съдебни актове и регулярни проверки на азбучниците към нея;

- създадени са условия за постоянно повишаване на квалификацията и поддържането на висока професионална компетентност както на магистратите, така и на съдебните служители.

1.2. Пропуски, констатирани при проверките:

- не всички изходящи документи (постановления и писма) са деловодно обработени съобразно действалата към проверявания период Инструкция за деловодната дейност и документооборота в ПРБ (отм.), като този пропуск е отстранен по време на проверката;

- по някои преписки материалите не са подредени хронологично или липсва опис;

- по част от проверените преписки, по които е възложена проверка на основание чл. 145, ал. 2 ЗСВ, определянето на сроковете за извършване на проверката не се е осъществявало в съответствие с предвиденото в чл. 145, ал. 2 ЗСВ и Указанието относно извършването на проверка, съгласно чл. 145, ал. 1, т. 2 и 3 и ал. 2 ЗСВ; Констатирано е, че средната продължителност на проверките варира между 4 и 8 месеца;

- в някои случаи се констатира непълнота на проверките по чл. 145, ал. 1, т. 2 и 3 ЗСВ, което често води до отмяна на постановленията за отказ да се образува досъдебно производство, а непълнотата при проведени разследвания е довела до отмяна на постановления за прекратяване на наказателното производство;

- не по всички досъдебни производства се удостоверява извършения доклад по чл. 226, ал. 1 НПК;

- по част от спрените досъдебни производства не се осъществява регулярен контрол от наблюдаващите прокурори върху разследващите органи за проведените оперативно-издирвателни мероприятия и резултатите от тях.

- констатирани са случаи, в които досъдебни производства, спрени на основание чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК, не са възобновени в едногодишния срок по чл. 244, ал. 8 НПК, като просрочията са незначителни.

1.3. Проверяващите екипи са отправяли следните препоръки:

1. Прокурорските актове да бъдат внасяни в съда с придружителни писма.

2. Да се предприемат необходимите мерки за осъществяване на регулярен контрол от наблюдаващите прокурори по спрените досъдебни производства върху работата на органите на МВР относно проведените оперативно-издирвателни мероприятия (ОИМ) по установяване извършителя на деянието, както и предоставяне на своевременна информация относно конкретните резултати от издирването;

3. Да продължи осъществяването на ефективен контрол с цел спазване на чл. 244, ал. 8 НПК;

4. Да се предприемат организационни мерки за уеднаквяване деловодната дейност при обработване на прокурорските преписки и досъдебните производства по видове във всички териториални отделения съобразно нормативните изисквания за това, включително изработване на подробни описи, уеднаквяване при обозначаването на видовете ДП, прецизиране на доклада по чл. 226, ал. 1 НПК, изрядност при попълване на бланките и други;

5. Наблюдаващите прокурори при определяне на сроковете за извършване на възложените от тях проверки да спазват стриктно разпоредбата на чл. 145, ал. 2 ЗСВ и Указанието относно извършването на проверка, съгласно чл. 145, ал. 1, т. 2 и 3 и ал. 2 от Закона за съдебната власт, утвърдено със Заповед № РД-02-16/21.10.2024 г. на главния прокурор, а административният ръководител да създаде организация за контрол в тази връзка;

6. Причините, довели до сравнително големия брой отменени постановления за отказ от образуване на досъдебно производство и постановления за прекратяване на наказателното производство, следва да се обсъдят и анализират от административния ръководител и прокурорите и да се преценят ефикасни способи за тяхното преодоляване.

1.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадени препоръки:

Съобразно направените положителни констатации за създадената добра организация на административната дейност, както и с оглед своевременното произнасяне на наблюдаващите прокурори с мотивирани постановления, в акта за резултати от проверката на РП - Търговище не са дадени препоръки. Не са дадени препоръки и в актовете за резултати от извършените проверки на РП - Пловдив и РП - Русе, поради предприети от административните ръководители незабавни организационни мерки в хода на проверката относно констатираните пропуски.

Административните ръководители на РП- Шумен и РП-Благоевград са изпратили информация за изпълнение на дадените препоръки, във връзка с които се издадени съответните заповеди.

Не са постъпили възражения от административните ръководители на РП – Търговище, РП – Пловдив, РП – Русе и РП - Шумен, които са изпратили информация за изпълнение на дадените препоръки.

В срока по чл. 58, ал. 3 ЗСВ са направено възражение пред главния инспектор на ИВСС от заместник-административния ръководител на РП – Благоевград във връзка с конкретни констатации в акта относно броя на наблюдаваните прокурорски преписки и досъдебни производства – общо и по прокурори в РП – Благоевград, ТО – Гоце Делчев. С решение на главния инспектор е допуснато частично изменение в акта по отношение на някои от

направените констатации, а в останалата част възражението е отхвърлено като неоснователно. Получена е информация и от РП – Благоевград за изпълнение на дадените с акта препоръки.

2. Проверени окръжни прокуратури

През 2025 г. са извършени комплексни планови проверки в **7 окръжни прокуратури и окръжни следствени отдели** (ОП и ОСЛО) в тях: ОП – Сливен и СЛО в ОП - Сливен, ОП - Стара Загора и СЛО в ОП – Стара Загора, ОП – Пазарджик и СЛО в ОП - Пазарджик, ОП – Добрич и СЛО в ОП - Добрич, ОП – Шумен и СЛО в ОП - Шумен, ОП – Търговище и СЛО в ОП – Търговище и ОП - Габрово и СЛО в ОП - Габрово.

2.1. Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- в проверените окръжни прокуратури е създадена добра организация на деловодната дейност и документооборота. Книгите, регистрите и дневниците са водени редовно, отбелязванията са пълни и точни, като са спазвани разпоредбите на ПАПРБ, на действащата към проверявания период Инструкция за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България (отм.) и съответните указания на ВКП;

- прокурорските преписки са подредени хронологично, като може да се направи справка за образуването и движението им;

- спазва се принципът на случайния подбор при разпределението на преписките и делата, в съответствие с чл. 9 ЗСВ и заповедите на главния прокурор, като по наблюдателните преписки е приложен протокол от случайното разпределение;

- определените групи за разпределение на прокурорските преписки и досъдебни производства съответстват на унифицираните групи, предвидени в Правилата за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ. Спазени са разпоредбите, отнасящи се до задължителните групи и минималната натовареност на административния ръководител и неговите заместници;

- възлагането и извършването на проверки по ЗСВ е в указаните срокове и в съответствие с чл. 145, ал. 2 ЗСВ, като след приключване на проверката, наблюдаващите прокурори се произнасят в законовия срок, с мотивирани постановления;

- в постановленията за отказ да се образува ДП се посочва възможността за обжалване пред по-горестоящата прокуратура. В случаите на обжалване, преписките се администратират своевременно и се изпращат на съответната апелативна прокуратура по компетентност;

- постановленията за образуване на досъдебно производство съдържат подробни указания към разследващите органи; указания се дават и в последващите прокурорски актове. При образуване на ДП на пострадалия се изпраща уведомление по чл. 75, ал. 2 НПК;

- постановленията за спиране са мотивирани и притежават задължителните реквизити по чл. 199, ал. 2 НПК. В проверените прокуратури досъдебните производства, спрени на основание чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК се възобновяват в срока по чл. 244, ал. 8 НПК;

- спрените досъдебните производства, водени срещу известен извършител се съхраняват в прокуратурата, а тези срещу неизвестен извършител се изпращат на органите на МВР за продължаване на издирването съгласно чл. 245, ал. 1 НПК;

- постановленията за прекратяване на досъдебните производства са мотивирани и съобразени с разпоредбите на НПК, като прокурорите се произнасят по веществените доказателства при наличие на такива. В постановленията се отразява, че подлежат на обжалване в 7-дневен срок пред съответния първоинстанционен съд и копие от тях се изпраща на страните;

- по наблюдателните преписки, съдържащи постановления за спиране и/или постановление за прекратяване на наказателното производство са приложени обратни разписки за връчване на съответния прокурорски акт;

- създадена е необходимата организация за спазване разпоредбата на чл. 110, ал. 5 НПК. Описването, съхранението, връщането и унищожаването на веществените доказателства се осъществява в съответствие с разпоредбите на действащия ПАПРБ;

- в наблюдателните преписки се съдържат копия от всички прокурорски актове. Постановленията за привличане на обвиняем се докладват по реда на чл. 219 НПК. Приложени са и протоколи за извършени доклади по чл. 226 НПК;

- обвинителните актове, споразуменията и постановленията с предложение по чл. 78а НК се изготвят от прокурорите в срока по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК. Обвинителните актове са мотивирани и отговарят на изискванията на чл. 246 НПК;

- произнасянията на прокурорите по приключилите досъдебни производства, които са внесени в съда по реда на чл. 375а и по чл. 381 НПК са в рамките на предвидения в закона срок; споразуменията по форма и съдържание отговарят на законовите изисквания; прилага се копие от протоколното определение на съда, с което е одобрено постигнатото споразумение;

- в проверените прокуратури е създадена необходимата организация по наказателно-съдебния надзор;

- при изпълнение на наказанията се спазва чл. 416, ал. 6 НПК. Налични са данни за ежемесечни проверки на книгата за изпълнение на влезлите в сила съдебни актове и регулярни проверки на азбучниците към нея;

- инстанционните преписки се административно обработват своевременно, а произнасянията на прокурорите по тях са в кратки срокове след получаването на преписките от районната прокуратура. Когато е предвиден съдебен контрол върху потвърдено постановление за отказ да се образува досъдебно производство, това се посочва изрично в постановлението на

окръжната прокуратура (чл. 213, ал. 4 НПК);

- създадени са условия за постоянно повишаване на квалификацията и поддържането на висока професионална компетентност както на магистратите, така и на съдебните служители.

В следствените отдели в проверените окръжни прокуратури е установено, че:

- книгите, регистрите и дневниците се водят добре и съдържат нужната информация, като са прономеровани и прошнуровани, а отразяванията в тях са прецизни и точни;

- спазени са разпоредбите на Правилата за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ;

- съхраняването и работата с веществените доказателства е в съответствие с НПК, ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор;

- действията по разследване се извършват ритмично и следователите своевременно изпълняват указанията на наблюдаващите прокурори;

- не са установени постановления за привличане на обвиняеми, които не са одобрени от наблюдаващия прокурор;

- по делата разследването се провежда в законоустановения и в удължения срок за разследване;

- предложенията за удължаване на срока за разследване са мотивирани, в тях са описани както извършените до момента действия по разследването, така и предстоящите;

- предявяването на разследването е извършвано по реда и при условията на чл. 227 НПК. След приключване на разследването делата са изпращани на прокурора с приложенията по чл. 235 НПК.

Като добра практика в ОСлО в ОП - Стара Загора може да се посочи въвеждането на ежедневни справки, първата от които е в табличен вид и в нея се отразява натовареността на всеки един следовател и се съдържа информация за новообразувани, спрени, възобновени, върнати за разследване, прекратени, възложени следствени поръчки от ОСлО и възложени международни следствени поръчки. Изготвя се ежедневна справка за разпределение на ДП по следователи и по групи.

2.2. При проверките са констатирани следните пропуски:

- установени са изолирани случаи на решаване на преписки извън едномесечния срок по чл. 142, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ;

- през първата година на проверявания период не е извършена инвентаризация на ВД в ОП – Стара Загора;

- по някои от проверените постановления за отказ от образуване на досъдебно производство не е указвана изрично възможността да бъдат обжалвани и по какъв ред, като пропускът е отстранен по време на проверката.

2.3. Препоръки:

Съобразно направените положителни констатации за създадената добра организация на административната дейност, както и с оглед своевременното произнасяне на наблюдаващите прокурори с мотивирани постановления, в актовете за резултати от проверките на ОП – Сливен, ОП – Търговище, ОП - Пазарджик, ОП - Габрово, ОП – Добрич и ОП - Шумен не са дадени препоръки.

Към административния ръководител на ОП – Стара Загора са отправени **следните препоръки:**

1. Да предприеме действия по инвентаризирането на съхраняваните ВД, като се спазват изискванията на Наредбата за условията и реда за осъществяване на дейностите, свързани с оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия, и контрола над тях в Министерството на вътрешните работи (приета с ПМС № 96/12.04.2011 г.).

2. Деловодната дейност при администриране на преписките и делата в ОП - Стара Загора да се осъществява, като стриктно се спазват разпоредбите на Правилата за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България, утвърдени със заповед № РД-02-13/15.08.2024 г. на главния прокурор на Република България. Контрол върху изпълнението да се осъществява по време на инвентаризацията на преписките и делата съобразно чл. 71а ПАПРБ и Правилата за деловодната дейност и документооборота в Прокуратурата на Република България.

2.4. Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадените препоръки:

Административните ръководители на проверените окръжни прокуратури, в това число и на ОП – Стара Загора, не са отправили възражения пред главния инспектор на ИВСС в срока по чл. 58, ал. 3 ЗСВ. От всички прокуратури е получена информация за запознаване на прокурорите и служителите с изготвените актове, а от ОП – Стара Загора – и информация за изпълнение на дадените препоръки.

3. През 2025 г. не са извършени комплексни планови проверки на апелативни прокуратури.

Г. АНАЛИЗ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ДАДЕНИТЕ ПРЕПОРЪКИ ПРИ КОМПЛЕКСНИТЕ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ

Анализът на направените препоръки води до извода, че е налице съответствие между констатациите, които са направили проверяващите екипи и изготвените актове за резултатите от проверките. В по-голямата част от случаите не са постъпили възражения срещу актовете, което сочи, че екипите са подхождали задълбочено и сериозно към задълженията за проверка, а

направените изводи при проверките са в съответствие с разпоредбите на ГПК, АПК, НПК, ЗСВ и другите приложими закони, както и с трайно установената съдебна практика. Постъпилата в ИВСС информация в отговор на направените препоръки показва, че те са обсъдени и съобразени не само като правилни, а и полезни, поради което се приемат и се набелязват съответни мерки за тяхното изпълнение. В повечето случаи административните ръководители на органите на съдебната власт, съдиите, прокурорите и следователите подхождат с отговорност към изпълнението на отправените препоръки и постигането на по-добри резултати, за което свидетелстват и изготвените на основание чл. 58, ал. 4 ЗСВ отговори до главния инспектор на Инспектората.

II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ

В годишната програма на ИВСС за 2025 г. не бяха включени тематични проверки в органите на съдебната власт.

В изпълнение на Заповед № ЖИ-25-12/11.11.2025 г. на главния инспектор на ИВСС, издадена във връзка с постъпил сигнал от административния ръководител - председател на Окръжен съд (ОС) – Благоевград относно постановени отводи и самоотводи в ОС-Благоевград и районните съдилища в съдебния район, се извърши проверка на тема: „Спазването на реда и условията за постановените отводи по наказателни и граждански дела в районните съдилища в съдебния район на ОС-Благоевград: РС-Благоевград, РС-Сандански, РС-Петрич, РС-Гоце Делчев и РС-Разлог, както и в ОС- Благоевград, за периода 01.01.2023 г. до 31.10.2025 г., и анализ на причините за отвеждане на съдиите от разглеждане на делото“. Проверката се извърши дистанционно, чрез изискване на съдебните актове за отвод на съдиите от окръжния съд и от районните съдилища в съдебния район по всички видове дела за проверявания период. Проверката приключи с акт за резултати от 08.05.2026 г., който не е станал окончателен, съдържащ констатация, че през проверявания период в съдебния район на ОС-Благоевград са постановени 2007 отвода, от които 215 в ОС-Благоевград, 589 в РС-Благоевград, 303 в РС-Сандански, 359 в РС-Петрич, 312 в РС-Гоце Делчев, 229 в РС-Разлог. Разпределението им по години е констатирало обща положителна тенденция за намаляването на броя им, с изключение на постановените отводи от съдии от РС-Гоце Делчев, при които има увеличение през 2025 г. в сравнение с 2024 г.

Проверката е установила, че броят на постановените отводи на основание чл. 29, ал. 1, т. 1-8 НПК и чл. 22, ал. 1, т. 1-5 ГПК, е минимален. Значителен брой, обаче, са отводите, постановени на основание чл. 29, ал. 2 НПК и чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК, като в акта за резултати са посочени подробно конкретните обстоятелства за отводите на съдиите във всеки проверяван съд. С констатацията, че преобладават отводите, с които съдиите докладчици се отвеждат от разглеждане на дело по собствена подбуда, в сравнение с

отводите по искане на страна, проверяващите свързват възникването на риск или тенденция от страна на съда за свръхпревенция, която в някои случаи като краен резултат би могла да доведе и до отказ от правосъдие.

Въз основа на анализ на обстоятелствата за отвод, посочени в съдебните актове, е установено, че значителен брой от тях не съдържат конкретни и ясни мотиви за обстоятелствата, които пораждаат съмнения за предубеденост или заинтересованост пряко или косвено от изхода на делото или съмнения в безпристрастността и независимостта на съдията докладчик или членовете на съдебния състав.

По много дела всички съдии от съответния районен съд са се отвели от с мотиви, че искът е предявен срещу ОС-Благоевград, друг съд в съдебния район или съда, в който е образувано делото. Като основно обстоятелство на отводите е посочена „инстанционна зависимост“, обоснована с довода, че съдебните актове, постановени по дела, образувани в районния съд, подлежат на инстанционен контрол от въззивния съд - ОС-Благоевград. Такива отводи са констатирани във всички районни съдилища от съдебния район.

Констатирана е също противоречива практика по делата, по които ответник е съд. Някои съдии се отвеждат от разглеждане на делото, а други го разглеждат или прилагат разпоредбата на чл. 7, ал. 2 ЗОДОВ, като изпращат делото на най - близкия родово компетентен съд.

Като негативна тенденция, в контекста на изложените причини за отвод, проверката е отчела факта, че са постановени отводи по много дела, по които страна е съдия от друг съд или негов роднина. Въз основа на цитираната еднозначна практика на ВКС по тези въпроси проверяващият екип е направил извода, че изложените съображения за необходимост от отвод, поради наличие на колегиални отношения между определения докладчик и съдията, са формални мотиви, които не са изпълнени с конкретно съдържание.

Същият извод е направен въз основа на констатациите за липса на конкретност на роднинската връзка със страна, на обстоятелствата за отвода, мотивиран с отводи по други дела със същата страна или отводи на други съдии от същия съд по същото дело. Проверяващият екип е приел, че не във всички случаи отводът, направен по съображения, че съдията е разгледал друго дело със същата страна, е обоснован, предвид предмета на двете дела.

Прави се извод за логично необосновани съображения за отвод по искане на страна, в които изрично се посочва, че не са налице основания, но отводът е необходим, за да се осигури справедлив и безпристрастен процес. Проверяващите обръщат внимание, че отводът, постановен само въз основа на декларирано от страна недоверие към съда, може да бъде определен като отказ от правораздаване.

По някои дела също съдиите са се отвели поради отправени от страните обидни квалификации и негативни оценки към работата на съдията или на съда, както и поради подадени срещу съдията сигнали в ИВСС или други институции, което е в противоречие с последователната практика на ВКС.

Съдът е длъжен да продължи разглеждането на делото и разполага с процесуални средства да дисциплинира страната, без да е необходимо да се отведе от разглеждането му.

Като негативна практика се отчита, че някои съдии си правят отвод по делото поради постановен съдебен акт на въззивен съдебен състав, с който се отменя определение за прекратяване на производството по граждански дела или определение за прекратяване на съдебното производство по наказателни дела, по съображения, че противоречи на вътрешното им убеждение. Изводът на проверяващите е, че установената практика не съответства на чл. 413, ал. 1 НПК и чл. 278, ал. 3 ГПК - влезлите в сила определения са задължителни за долустоящия съд.

Проверяващият екип е отправил препоръки:

- председателят на ОС-Благоевград да свика общо събрание на съдиите от ОС-Благоевград и на съдиите от районните съдилища в съдебния район, на което да се обсъди практиката на окръжния съд и на районните съдилища в случаите на постановени отводи по чл. 29, ал. 2 НПК и по чл. 22, ал. 1, т. 6 ГПК, като се набележат ефективни мерки, осигуряващи спазване на задължението за постановяване на мотивирани и обосновани съдебни актове;

- председателите на съдилищата да изпращат на всеки 3 месеца в ИВСС заверени преписи на съдебните актове, с които са постановени отводи/самоотводи.

III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ

1. През 2025 г. контролни проверки в **съдилищата** по граждански, административни, търговски и наказателни дела не са извършвани.

2. В годишната програма за 2025 г. бяха включени **контролни проверки** в Окръжна прокуратура (ОП) - Русе и Окръжния следствен отдел (ОСЛО) в ОП – Русе (от Апелативен район – Велико Търново) и в ОП - Варна и ОСЛО в ОП – Варна (от Апелативен район – Варна).

2.1. Резултати от проверките и дадени препоръки:

2.1.1. При проверката в ОП - Русе и ОСЛО в ОП – Русе е констатирано следното:

- срокът по чл. 244, ал. 8 НПК се спазва стриктно, като наказателните производства се спират за срок не повече от една година. След спиране на производството наблюдаващите прокурори регулярно са изисквали справки за проведените ОИМ по издирване на лицето в качеството му на свидетел и такива са постъпвали;

- в резултат на предприетите ефективни организационни мерки от административния ръководител, забавеното произнасяне на наблюдаващите прокурори след срока по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК е несъществено и не се е

отразило върху общата продължителност на производствата. Съгласно предоставена информация от ОП - Русе, към момента на извършване на контролната проверка няма произнасяния на прокурори извън срока по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК;

- създадената организация от административния ръководител на ОП - Русе е довела до реално изпълнение на препоръките, дадени през 2024 г. с оглед преодоляване продължителността на разследването по досъдебните производства, наблюдавани от прокурори от ОП - Русе и недопускане неоправдано продължаване на разследването в нарушение изискването за разумен срок по чл. 6, пар. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи. Делата са постъпвали регулярно за доклад по реда на чл. 203 НПК и с постановления по реда на чл. 196 НПК са давани указания. Наблюдаващите прокурори, след предложение от разследващия орган за удължаване срока на разследване, са изисквали справки, по дати, за извършените действия по разследването след последното удължаване на срока, с оглед преценка за необходимостта от неговото удължаване. Административният ръководител на ОП - Русе уведомява наблюдаващите прокурори, че срокът на разследване е изтекъл, като указва същите да извършат незабавна проверка на срочността на разследването и да изготвят своевременно искане за удължаване на срока при необходимост. Като основни причини за продължителността на разследването се сочат фактическа и правна сложност, необходимост от извършване на множество и различни процесуално-следствени действия за разкриване на обективната истина, събиране на голям обем доказателствен материал, разпити на свидетели, назначаване и изготвяне на експертизи, необходимост от получаване на отговори на изготвени ЕЗР и други. Предприетите мерки за срочното приключване на разследването включват приоритетно провеждане на разследването по тези дела, преценяване на тяхната фактическа и правна сложност с оглед възлагането им на следовател на основание чл. 194, ал. 1, т. 4 НПК, по предложение на наблюдаващите прокурори се създават екипи от разследващи и от прокурори, при необходимост административният ръководител съдейства за ускорено изготвяне на експертните заключения, като провежда лични разговори с вещите лица и други;

- от проверката на конкретни дела е видно, че всички предприети мерки са ефективни и са допринесли за ускоряване разследването по делата.

В резултат на извършената контролна проверка **препоръки не са дадени**. Направен е извод, че много доброто администриране от страна на административния ръководител на ОП - Русе, отнасящо се до предприетите организационни мерки, обективирани в издадените заповеди и осъществявания контрол, е довело до реално изпълнение на всички препоръки, дадени в акта за резултати от комплексната планова проверка през 2024 г., както и до повишаване качеството на работа и ефективността на прокурорската дейност.

2.1.2. При извършената контролна проверка в ОП - Варна и ОСЛО в ОП – Варна са направени следните констатации:

- административният ръководител е създал необходимата организация за изпълнение на дадените в акта за резултатите от предходната комплексна планова проверка препоръки, като е издал съответните заповеди и е предприел различни по вид мерки. Съдебните служители стриктно изпълняват всички издадени заповеди;

- предприети са организационни мерки от страна на административния ръководител по отношение недопускане на разследвания над три години, както и за преодоляване на прекомерната продължителност на разследванията над три години, за което всяка година са издавани съответните заповеди. Наблюдава се намаляване на досъдебните производства, чието разследване продължава над три години. От общо 126 досъдебни производства с продължителност на разследването над 3 години към 31.12.2024 г., неприключените към момента на извършване на проверката са 55 ДП. По конкретно проверените дела се прилагат периодично изготвени справки относно състоянието на разследването по конкретното досъдебно производство, а също са налични и в УИС;

- на проверяващия екип е представено копие от писмо, което се изпраща периодично до съответните РУ на МВР, както и до ОСЛО в ОП - Варна, с което разследващите са уведомявани, че по конкретно посочени досъдебни производства изтича срокът на разследване. В случай, че същите няма да бъдат приключени, разследващите органи следва да изготвят справка относно извършените до момента процесуално-следствени действия и за предстоящите такива, с което да се мотивира необходимостта от удължаването на срока;

- по част от исканията за удължаване срока на разследването липсва конкретика за извършените, както и за конкретно предстоящите действия по разследване. Установени са искания, които са бланкетни и идентични с предишни такива;

- констатира се, че по голяма част от проверените досъдебни производства наблюдаващите прокурори не прилагат разпоредбата на чл. 242, ал. 5 НПК, въпреки че делата са с фактическа и правна сложност, което също е причина за констатираната забава при произнасянията на наблюдаващия прокурор.

В акта са отправени следните препоръки:

1. С оглед недопускане на разследвания над три години, както и за преодоляване прекомерната продължителност на същите, в ОП - Варна следва да бъде осъществяван реален и ефективен контрол за срочно приключване на досъдебните производства. Също така, да бъде прекратена практиката за изготвяне на бланкетни и идентични искания за продължаване на срока за разследване.

2. В продължение на шест месеца административният ръководител да упражнява непосредствен контрол по отношение произнасянията в срок на прокурорите от ОП - Варна по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК, като при нужда да се предприемат дисциплиниращи или дисциплинарни мерки по отношение на конкретни магистрати.

2.2. Анализ на ефективността на дадените препоръки

Възражения по актовете не са постъпили както от административния ръководител на ОП – Русе, така и на ОП – Варна, което сочи, че отправените препоръки са възприети като полезни и ще доведат до подобряване организацията на работа при разследването по водените досъдебни производства. От ОП – Варна е получена и информация за изпълнение на дадените препоръки.

IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ

А. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО СИГНАЛИ по чл. 56, ал. 1 ЗСВ

1. Проверки в съдилищата

През 2025 г. са извършени **две проверки** по сигнали в съдилищата:

1.1. В изпълнение на **Заповед № ЖИ-25-5/24.02.2025 г.** на главния инспектор на ИВСС, издадена във връзка с постъпил сигнал от административния ръководител - председател на Районен съд – Костинброд, се извърши проверка в РС - Костинброд с предмет гражданските и наказателните дела, разпределени на доклад на съдия от същия съд, по които решенията и мотивите към постановените присъди не са изготвени в законоустановените срокове по ГПК и НПК, за периода 01.01.2021 г. – 31.12.2024 г.

В подадения сигнал председателят на РС - Костинброд сочи, че от 03.01.2019 г. осъществява ежемесечен контрол на приключването на делата в съда чрез справки от служба „Съдебно деловодство“ за неизготвените в срок съдебни актове и мотиви към постановените присъди. В тази връзка уведомява, че към 06.02.2025 г. съдията от РС-Костинброд е допуснал значителни забави в изготвянето на съдебните актове и мотиви по 101 бр. дела, които водят до нарушаване на разумния срок, съгласно чл. 6, пар. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, до натрупване на висящи производства, което влияе на ефективността в дейността на съда и са потенциално основание за търсене на отговорност по Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Проверката приключи с акт за резултати от 17.03.2025 г., съдържащ констатации, че към датата на извършване на проверката - 25.02.2025 г. не са изготвени съдебните актове (решения и мотиви) по 95 дела, от тях – по 43

граждански дела, като забавите достигат 6 месеца, 9 месеца и надминават 1 година и по 52 наказателни дела (НОХД, НЧХД, АНД по чл.78а НК и АНД), като просрочията достигат 6 месеца, 9 месеца и надминават 3 години. Установено е още, че част от постановените от съдията съдебни актове по граждански и наказателни дела през 2024 г. и 2025 г. са изготвени със забава, надминаваща 6 месеца и достигаща до 1 година, респ. 2 години.

Проверката е установила, че за по-голямата част от просрочените дела е изтекъл 6-месечният срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията за допуснато системно неспазване на процесуалните срокове за постановяване на краен съдебен акт и за бездействие, което неоправдано забавя производството - дисциплинарни нарушения по чл. 307, ал. 3, т. 1 и т. 2 ЗСВ. Установено е, че чрез ежемесечно изготвяните справки за обявените за решаване дела и постановените присъди, по които не е постановен съдебен акт/мотиви, информацията за спазване на сроковете по делата е достигнала до административния ръководител на РС-Костинброд. Налице е узнаване на нарушението от страна на административния ръководител на съда, който е едно от лицата по чл. 312, ал. 1 ЗСВ, предхождащо изготвянето на акта за извършената от ИВСС проверка, и не са предприети действия от негова страна за налагане на дисциплинираща мярка „обръщане на внимание“ по чл. 327 ЗСВ или за ангажиране на дисциплинарната отговорност на съдията, а мерки за приключване на делата с необявен съдебен акт/мотиви са предприети едва през октомври 2024 г., когато е издадена заповед, с която е задължен съдията да изготви просрочените съдебни актове и мотиви по делата.

С акта е дадена препоръка на съдията да предприеме спешни мерки за приключване на просрочените граждански и наказателни дела, като изготви решенията и мотивите по постановените присъди. Дадена е препоръка на административния ръководител на РС-Костинброд да изиска от съдията да представи индивидуален план за изготвяне в кратки срокове на неизготвените съдебни актове и мотивите по постановените присъди. С оглед резултата от изпълнението на индивидуалния план от съдията, ИВСС е дал препоръка на административния ръководител да прецени възможността за ангажиране на дисциплинарната отговорност на съдията, като му наложи дисциплинарно наказание „забележка“ съгласно чл. 311, ал. 1, т. 1 ЗСВ или да направи предложение до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство и налагане на дисциплинарно наказание на съдията. ИВСС е дал препоръка административният ръководител да не допуска изтичане на давността по чл. 310, ал. 1 ЗСВ за образуване на дисциплинарно производство, в случай на допуснати дисциплинарни нарушения от съдията по чл. 307, ал. 3 ЗСВ.

В срока по чл. 58, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ не са постъпили възражения срещу акта за резултати. Постъпила е обратна информация относно изпълнението на индивидуалния план от съдията към 03.06.2025 г.

1.2. В изпълнение на **Заповед № ЖИ-25-7/01.04.2025 г.** на главния инспектор на ИВСС, издадена във връзка със сигнал на министъра на правосъдието, се извърши проверка в Софийския градски съд по образуването, разпределението, движението и приключването на две частни търговски дела по описа на СГС за 2024 г., по които са издадени изпълнителни листове въз основа на арбитражни решения на Софийски арбитражен съд.

Конкретна причина за искането за съдействие и проверка са репортажи на Нова ТВ, от които са станали известни данни за извършени в нарушение на закона действия на Софийски арбитражен съд по арбитражни дела и издадени по тях арбитражни решения, по силата на които в СГС са образувани две дела и са издадени изпълнителни листове. Общото между двете дела е, че длъжници по издадените от СГС изпълнителни листове са физически лица, осъдени да заплатят значителна парична сума на търговско дружество за неизпълнение на клауза по предварителен договор, с който са се задължили да прехвърлят недвижимо имущество на ищеца по арбитражния спор. Въз основа на решението и издадения от СГС изпълнителен лист върху недвижимите имоти е наложена възбрана в полза на дружеството-кредитор. При последвалото журналистическо разследване се констатираше, че сключените предварителни договори са неистински, длъжниците не са ги подписвали и са станали жертви на измами.

Проверката приключи с акт за резултати от 29.04.2025 г., съдържащ констатации, че производствата са образувани незабавно - в деня на завеждане на молбите за издаване на изпълнителните листове и на същата дата са разпределени на случаен принцип между всички съдии от търговското отделение на съда, без изключване на съдии. Разпореждането за издаване на изпълнителния лист в единия случай е постановено 18 дни след образуването на делото, като периодът е съвпаднал с великденски празници, което обективно е предпоставило по-късното произнасяне. По другото дело разпореждането за издаване на изпълнителен лист е постановено 1 месец и 6 дни от постъпване на молбата, след като преди това производството е оставено без движение с указания молителят да конкретизира молбата. Проверяващите отчитат, че законът обвързва приключването на производствата от такъв характер с кратки срокове, като съдът трябва да разгледа молбата в 7-дневен срок в закрито заседание – чл. 405, ал. 7 ГПК. Проверяващите констатираха, че макар и след предвидения срок, съдебните състави са се произнесли в разумни срокове предвид обективните обстоятелства и с оглед служебно известната натовареност на СГС. Установено е, че приключването на производството по едното дело с окончателен съдебен акт допълнително е усложнено от инициирания срещу разпореждането на СГС за издаване на изпълнителен лист институционален съдебен контрол, което също обективно е предпоставило по-голямата му обща продължителност. Извън това, проверяващите са установили, че всички останали процесуални действия на докладчиците по администрирането и на

двете дела, в това число произнасянията по различните процесуални искания, са извършвани в кратки срокове, а често и незабавно.

Констатираното по делата и придобилата публична известност информация за действия, целящи неправомерно отнемане на чужда собственост, са насочили проверяващия състав към съществен проблем, който в конкретния случай стои извън рамките на съдебното производство по издаване на изпълнителен лист. Това е така с оглед извода от една страна, че съдиите по двете производства са действали своевременно и в рамките на своите правомощия. От друга са налице данни, които пораждаат основателни опасения за правната сигурност и разкриват несъвършенства на правната уредба, регламентираща арбитражното производство и решаването на арбитражните спорове. Изготвен е прецизен правен анализ на приложимата правна уредба и е акцентирано върху необходимостта от внимателно преразглеждане на цялостната регулация на арбитражния процес, като бъдат създадени и дадени действителни гаранции за правата и интересите на страните, в частност на ответната страна по такива спорове, с цел установяване на сигурност и равнопоставеност в производството.

Въз основа на направените констатации и изводи, в акта за резултатите от проверката Инспекторатът не е дал препоръки. Възражения срещу акта в срока по чл. 58, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ не са подадени.

2. През отчетния период 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г. не са извършвани инцидентни проверки по сигнали в прокуратурите.

Б. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ по самосезиране (чл. 63 ПОДИВССДАЕ) през 2025 г. не са извършвани.

В. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ, възложени от ВСС на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ

С решение по т. 43 от протокол № 35 от заседание на СК на ВСС, проведено на 02.12.2025 г., Висшият съдебен съвет възложи на Инспектората извършването на **инцидентна проверка** на 16 районни съдилища за спазване на чл. 80 ПАС по образуването, движението и прекратяването на делата, с оглед работата на модул „Централизирано разпределение и електронна обработка на заповедните дела“, интегриран в ЕПЕП, за периода 01.07.2025 г. – 31.12.2025 г. С решението на СК на ВСС, освен извършването на проверката се възложи и изготвянето на анализ за констатирани проблеми и нееднаква практика в процеса по образуване, движение и прекратяване на делата в районните съдилища. Актите за резултати от проверката са изготвени през първото полугодие на 2026 г. Предстои изготвянето на анализа на резултатите от проверката, поради което отчитането им ще бъде направено в следващия годишен доклад на ИВСС.

V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ

В периода от 01.01.2025 г. до 31.12.2025 г. в Инспектората са постъпили общо 1130 нови сигнала за допуснати нарушения от съдебните органи, отправени във връзка с правомощията на институцията по чл. 54, ал. 1, т. 1 - 3 ЗСВ, от които 1107 са от граждани и 23 от институции. Постъпили са и 1371 допълнения към сигнали, както и 148 възражения по приключени преписки, по които е изготвен отговор от главния инспектор.

Приключена е работата по всички сигнали, постъпили през отчетния период, като по 1050 от тях са изготвени становища. От постъпилите сигнали 38 са изпратени по компетентност на други органи и институции.

През 2025 г., в рамките на предварителното проучване, ИВСС констатира пропуски в дейността по чл. 54, ал. 1, т. 1 - 3 ЗСВ, поради което са отправени 21 сигнала по чл. 54, ал. 1, т. 5 ЗСВ до административните ръководители на органите на съдебната власт с препоръки за предприемане на съответните мерки:

- по граждански и административни дела - във връзка с констатирани нарушения на сроковете по движението и приключването на конкретни съдебни производства;

- по наказателни дела - във връзка с констатирани нарушения на сроковете по изготвяне на съдебните актове и на сроковете по движението на конкретни дела;

- по дела и преписки в прокуратурите - предимно са отправяни сигнали за своевременно приключване на разследването по отделни досъдебни производства.

Част от сигналите съдържат както препоръки за предприемане на дисциплинарни или дисциплиниращи мерки по отношение на съдии, така и препоръки за ускоряване на производствата.

Видно от получената информация за изпълнението на отправените препоръки е, че в повечето случаи са предприети мерки за тяхното изпълнение както от страна на административните ръководители, така и от конкретния съдия, прокурор или следовател.

VI. СИГНАЛИ по чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ. СИГНАЛИ по чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ. СТАНОВИЩА ПО ПРОЕКТИ НА ЗАКОНИ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗСВ и НПК. СТАНОВИЩА ПО ТЪЛКУВАТЕЛНИ ДЕЛА

1. През 2025 г. от ИВСС е изготвен 1 сигнал по чл. 54, ал. 1, т. 4 ЗСВ за образуване на тълкувателно дело и приемане на тълкувателно решение с оглед констатирана противоречива практика:

Във връзка с постъпил сигнал от адвокат с твърдения за наличие на противоречива съдебна практика, наложена при реализиране на

административната и административнонаказателната отговорност в хипотезата на чл. 105, ал. 1, вр. ал. 3 от Закона за движение по пътищата (ЗДвП), след редакцията на разпоредбата през 2017 г. (Изм. – ДВ, бр. 9 от 26.01.2017 г., в сила от 26.01.2017 г.), е образувана преписка вх. рег. № Ж-25-260/25.03.2025 г. След проучване и анализ на съдебната практика на различни административни съдилища е установено, че съществува противоречива съдебна практика в производството при оспорване на заповеди за прилагане на принудителни административни мерки и на наказателни постановления, издадени във връзка с нарушението по чл. 105, ал. 1, вр. ал. 3 ЗДвП не само между отделните административни съдилища, но и в рамките на един съд, между които Административния съд София – град, Административния съд – Велико Търново и Административния съд – Бургас, поради което е отправен сигнал до и.ф. председател на Върховния административен съд за задължително тълкуване на въпроса: „Кое правило е приложимо при установяване и доказване на нарушението по чл. 105, ал. 3 ЗДвП – на оборимата доказателствена сила на редовно съставените актове по чл. 189, ал. 2 ЗДвП, или на презумпцията за невиновност по чл. 16 НПК“.

До момента на изготвяне на настоящия доклад няма отговор от страна на ВАС по изпратения сигнал.

2. През 2025 г. от ИВСС са отправени четири сигнала по чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ – сигнали до други държавни органи, включително до компетентните органи на съдебната власт:

2.1. Преписка с вх. рег. № Ж-24-764/03.09.2024 г. е образувана по сигнал на адвокат във връзка с движението на подадена от него до РС – Карлово чрез РП – Пловдив, ТО – Карлово, молба за изменение на мярка за неотклонение задържане под стража спрямо защитаван от него обвиняем по наблюдавано от прокуратурата досъдебно производство. Оплакването е насочено срещу действията на районната прокуратура. Срещу първоначално изготвеното становище, че сигналят е неоснователен, е постъпило възражение от подателя на сигнала, във връзка с което е извършено допълнително проучване по сигнала. Установено е, че не е оптимизиран процесът по деловодна обработка на посочената молба за изменение на мярка за неотклонение, а прокуратурата в същия ден на постъпването на молбата за изменение на мярката за неотклонение е внесла в РС – Карлово обвинителен акт по досъдебното производство и ведно с него е препратила в съда и тази молба. Изготвен е сигнал по чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ до административния ръководител – районен прокурор на РП – Пловдив с препоръки:

- да упражни правомощията си по чл. 140, ал. 1, т. 1 ЗСВ за организационно и административно ръководство на прокуратурата и да предприеме необходимите мерки за създаване на организация за оптимизиране на деловодната обработка на молбите по реда на чл. 65, ал. 2, вр. ал. 1 НПК, включваща своевременното им завеждане във входящия

дневник, въвеждането в УИСПРБ, докладването за разпределяне и докладването на наблюдаващия прокурор;

- на основание чл. 67, ал. 4 ПАПРБ да прецени необходимостта от въвеждане на вътрешна докладна книга, в която срещу подпис на прокурор и съдебен служител да се отразява вътрешното движение на преписките, делата и други документи между прокурорите и деловодството, като по отношение на тези, изискващи разглеждането им в кратки процесуални срокове да се посочва и часа на предаването им.

Постъпила е информация за изпълнение на препоръките.

2.2. Преписка с вх. рег. № Ж-24-742/.2024 г. е образувана по сигнал на адвокат във връзка с движението на подадена от него до РС – Карлово чрез РП – Пловдив, ТО – Карлово, молба за изменение на мярка за неотклонение задържане под стража спрямо защитаван от него обвиняем по наблюдавано от РП – Пловдив, ТО – Карлово досъдебно производство. Оплакването е насочено срещу действията на районния съд по администриране на молбата за изменение на мярката за неотклонение. Срещу първоначално изготвеното становище, че сигналът е неоснователен, е постъпило възражение от подателя на сигнала, във връзка с което е извършено допълнително проучване по сигнала. Констатирано е, че от страна на РП – Пловдив, ТО – Карлово е внесен обвинителен акт в съда ведно с молбата за изменение на мярката за неотклонение. По внесения обвинителен акт е образувано наказателно общ характер дело, но молбата за изменение на мярката за неотклонение е заведена деловодно отделно от него, в по-късен час. Това е създавало погрешна представа в участниците по делото, че прокуратурата е изпратила молбата по-късно, отделно от обвинителния акт. Изготвен е сигнал по чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ до административния ръководител – председател на РС – Карлово с препоръки да упражни правомощията си по чл. 80, ал. 1, т. 2 ЗСВ за общо организационно и административно ръководство на съда като:

- създаде необходимата организация и да предприеме мерки за своевременно завеждане на делата и документите към тях;

- създаде необходимата организация всички разпореждания на съдиите-докладчици по делата да се извършват писмено с мотивиран акт.

Постъпила е информация за изпълнение на препоръките.

2.3. Преписка с вх. рег. № Ж-25-421/08.07.2025 г. е образувана по препратен от ВСС сигнал от адвокат, в който е изразено виждането, че при постановяването на съдебното решение по гражданско дело на РС - Плевен е ползван изкуствен интелект и по този начин се дискредитира компетентността на съдията. По сигнала беше извършено предварително проучване, при което е установено, че в съдебното решение съдията от РС – Плевен цитира чужда правна система, на базата на която прави своите изводи. Същото решение е било обжалвано пред ОС – Плевен и е отменено, като въззивният съд е приел, че мотивите на първоинстанционния акт са

изложени схематично, без задълбочен анализ, което е определено като недопустимо. При предварителното проучване също е анализиран и начинът на разглеждане на делата от съдията, поради което е изготвен сигнал по чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ до Комисията по атестирането и конкурсите към съдийската колегия на ВСС с предложение на основание чл. 197, ал. 5, т. 3 ЗСВ за извършване на извънредно атестиране на съдията от РС - Плевен, предвид установените в сигнала данни за трайно влошаване на качеството на работата ѝ.

С решение по т. 12, взето по протокол № 35 от заседание на Комисията по атестирането и конкурсите при СК на ВСС, проведено на 24.11.2025 г., е открита процедура за извънредно атестиране на съдията по предложението на ИВСС.

2.4. Преписка с вх. рег. № А-25-518/08.07.2025 г. е образувана във връзка със Списък на лицата без връчен обвинителен акт, които се задържат като обвиняеми в арестите на територията на Република България над 6 месеца към 01.07.2025 г., изпратен от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) към Министерството на правосъдието и адресиран до ИВСС, МП, главния прокурор на Република България, ВКП, МВР, НСлС. Преписката е възложена за изпълнение на звено „Аналитично“ и при работата по нея е установено, че ГДИН към МП изпраща всяко тримесечие до Инспектората и другите изброени адресати списъци на лица без връчен обвинителен акт, които се задържат като обвиняеми в арестите на територията на Република България над 6 месеца. В изпълнение на своите правомощия по ЗСВ и след запознаване с всеки списък, ИВСС изготвя (също на всеки три месеца) Анализ на досъдебните производства с обвиняеми, задържани в ГДИН над шест месеца, на които към края на съответното тримесечие не е бил връчен обвинителен акт.

Изготвянето в края на всеки месец на поименни списъци на лица без връчен обвинителен акт, които се задържат като обвиняеми в арестите на територията на Република България над 6 месеца е задължение на началниците на всеки следствен арест, затвор или поправителен дом, което им е възложено с чл. 31, ал. 1 от Наредба № 2 от 19.02.1999 г. за положението на обвиняемите и подсъдимите с мярка за неотклонение задържане под стража, издадена от министъра на правосъдието и правната евроинтеграция (Наредба № 2). Списъците се изпращат до министъра на правосъдието и правната евроинтеграция и главния прокурор. В ал. 2 на чл. 31 от Наредбата се предвижда, че в края на всяко тримесечие началникът на съответния затвор или поправителен дом сигнализира Министерството на правосъдието и правната евроинтеграция поименно за подсъдимите, които се задържат повече от 6 месеца в това качество.

Констатирано е, че Наредба № 2 е отменена изрично с обнародван в ДВ, бр. 71 от 01.09.2006 г. Правилник за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията, а Законът

за изпълнение на наказанията (ЗИН) е отменен със Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС, обн., ДВ, бр. 25 от 03.04.2009 г., в сила от 01.06.2009 г.). Издадените въз основа на отменения ЗИН подзаконов нормативни актове се прилагат до издаването на съответните нови подзаконов нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон, но предвид изричната отмяна на Наредба № 2 три години преди влизането в сила на ЗИНЗС не е имало продължаване прилагането на нейните разпоредби.

Изискванията на чл. 31, ал. 1 и 2 от отменената Наредба № 2 не са възпроизведени в действащото законодателство – нито в закон, нито в подзаконов нормативен акт. В тази връзка, от страна на звено „Аналитично“ е направен извод, че липсва валидно правно основание за изготвянето и за изпращането на списъци с обвиняеми или подсъдими лица, които се задържат повече от шест месеца в местата за лишаване от свобода. Изпратен е сигнал до министъра на правосъдието (с копие до и.ф. главен прокурор на Република България), в който е предложено да се извърши преглед на действащото законодателство, свързано с неоснователното задържане на обвиняеми лица в местата за лишаване от свобода, като се направи преценка дали е необходимо и какви разпоредби да бъдат изработени с оглед преодоляване на посочения проблем, а за тази цел може да бъде създадена работна група с участие на представители на ИВСС, на главния прокурор и на други институции.

Към момента на изготвяне на настоящия доклад в ИВСС не е получен отговор по сигнала.

3. Становища по проекти на закони за изменение и допълнение на ЗСВ и на НПК.

3.1. През 2024 г., със Заповед № ЛС-13-112/24.09.2024 г. на министъра на правосъдието (изменена със Заповед № ЛС-13-124/21.10.2024 г. и Заповед № ЛС-13-131/31.10.2024 г.) беше създадена работна група за подготовка на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт за осигуряване на съответствие със Закона за изменение и допълнение на Конституцията и с решение № 13 от 26.07.2024 г. по к. д. № 1/2024 г. Представители на ИВСС участваха във всички заседания на групата, по време на които бяха поставени на разискване предложения на Инспектората, които многократно са били представяни при обсъждането на предишни законодателни изменения със сходен предмет. Изготвеният законопроект за изменение и допълнение на ЗСВ беше публикуван за обществено обсъждане през месец декември 2024 г. и беше изпратен за съгласуване с ИВСС. При прочита на материалите се стигна до извод, че направените от страна на Инспектората обосновани предложения са възприети и отразени, поради което с приетото становище на заседание на ИВСС на 06.01.2025 г., законопроектът беше подкрепен. Становището на ИВСС е публикувано на

интернет страницата на органа. Проектът на ЗИД на ЗСВ не беше разгледан от МС и съответно – не беше внесен в Народното събрание.

3.2. На заседанието, проведено на 06.01.2025 г. ИВСС прие и становище по проект на ЗИДЗСВ с вх. № 51-454-01-2, внесен в 51-то Народно събрание на 11.11.2024 г. от Костадин Костадинов и група народни представители. Изложени бяха бележки по предложенията за промени в уредбата относно дейността на Инспектората, по-конкретно разглеждането на заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Становището е публикувано на интернет страницата на Инспектората. В резултат на проведените дебати в Народното събрание не бяха приети по същество направените предложения за промени в законодателната уредба относно ИВСС.

3.3. Инспекторатът проведе на 19.09.2025 г. заседание, на което обсъди и прие **становище** по проекта на **Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт с вх. № 51-554-01-155**, внесен в 51-то Народно събрание на 11.09.2025 г. от Надежда Йорданова и група народни представители, и по проектите на **Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс с вх. № 51-554-01-151** и с вх. № 51-554-01-153, внесени в 51-то Народно събрание на 05.09.2025 г. от народните представители Божидар Божанов и Надежда Йорданова.

- В мотивите към законопроекта за изменение и допълнение на ЗСВ беше изтъкнато, че неговата цел е „да се създадат гаранции за независимост от политическо влияние при упражняване на правомощията на Висшия съдебен съвет и на Инспектората към Висшия съдебен съвет в съответствие с препоръките на ежегодния Доклад за върховенството на правото, изготвян от Европейската комисия, както и в съответствие с препоръките и стандартите на Венецианската комисия на Съвета на Европа“. Конкретно предложените промени относно ИВСС касаеха „структурирането и основните правомощия“ на органа, обосновани с посочената необходимост от „постигане на напредък по законодателните изменения, насочени към подобряване на функционирането на Инспектората към Висшия съдебен съвет и избягване на риска от политическо влияние, по-специално чрез включване на съдебните органи в подбора на неговите членове“. Посочено беше също, че „в съответствие с решението от 30 април 2025 г. на СЕС, Инспекторат към Висшия съдебен съвет (съединени дела С-313/2023, С-316/2023 и С-332/2023, EU:C:2025:303) се въвеждат ограничения в упражняване на правомощия на ИВСС, с които най-пряко се засяга статута на магистратите и потенциално може да се окаже влияние върху тяхната независимост като се има предвид, че органът е изцяло избран от парламента“.

В изготвеното от Инспектората становище подчертахме, че с внесенния законопроект не се урежда статута на органа след края на мандата на неговите членове, не се предвижда възстановяване упражняването на всички

правомощия на органа в пълен обем, и реално не само не се изпълнява решението на СЕС, но и не се отговаря на препоръките на ежегодните Доклади за върховенството на правото, изготвяни от Европейската комисия. Не се постига и съответствие с препоръките и стандартите на Венецианската комисия на Съвета на Европа за постигане на напредък по законодателните изменения, насочени към подобряване на функционирането на Инспектората и избягване на риска от политическо влияние, най-важната от които е повече от половината от членовете на Инспектората (главният инспектор и инспекторите) да са лица, предложени от органите на съдебната власт. Съобразно представените от нас аргументи, предложените изменения и допълнения в ЗСВ не бяха подкрепени.

- С § 10 от Преходните и заключителните разпоредби на законопроекта за изменение и допълнение на НПК с вх. № 51-554-01-151 се предлагаше създаване на нова точка в чл. 54, ал. 1 ЗСВ с ново правомощие на ИВСС да „извършва проверки по получена информация за незаконосъобразни действия на съдии, прокурори и следователи, свързани с използване на специални разузнавателни средства по чл. 34е, ал. 5 и 6 от Закона за специалните разузнавателни средства“. Предложението не беше мотивирано, поради което не беше ясна и каква е целта на вносителите.

В становището на Инспектората по този законопроект бяха развити подробни съображения за това, че предвиденото ново правомощие е конституционно нетърпимо, най-вече предвид контролно-установителния характер на органа, който е с ясно предвидени конституционни правомощия, съобразно които проверява дейността на органите на съдебната власт, без да засяга независимостта на съдиите, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции. Посочено беше, че в духа на това конституционно предвиждане, в разпоредбата на чл. 54, ал. 1 ЗСВ са изброени правомощията на ИВСС, едно от които е да проверява организацията по образуването и движението на съдебните, прокурорските и следствените дела, както и приключването на делата в установените срокове. ИВСС няма правомощие да проверява законосъобразността на извършените действия по разследването и по събирането на доказателства от страна на прокурора, нито да проверява произнасянето му със съответните прокурорски актове, нито има правомощие да проверява законосъобразността на извършените процесуални действия от съда и постановените от него съдебни актове. За това е предвиден инстанционен контрол от по-горестоящата прокуратура и от по-горестоящия съд. В становището е прието, че доколкото това е дейност по правораздаване/правоприлагане, в която ИВСС не може да се намесва, възлагането на органа да извършва проверки за незаконосъобразни действия на съдии, прокурори и следователи, свързани с използването на СРС, излиза извън контролно-установителната функция на Инспектората.

- В § 21, т. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на проекта на ЗИДНПК с вх. № 51-554-01-153 се предвиждаха две допълнения в чл. 54, ал. 1 ЗСВ – първо, освен правомощието за проверки в прокуратурите на делата, да се проверяват „и проверките по чл. 145, ал. 1, т. 2 ЗСВ“, и второ – въвеждаше се и изцяло ново правомощие на ИВСС да „извършва проверки на прокурори за неизпълнение на задължителни указания на съда“.

По отношение на първото допълнение беше посочено, че Инспекторатът към ВСС извършва проверки по образуването и движението на прокурорските преписки, както и по приключването им в установените срокове. При проверките по чл. 145 ЗСВ също се образуват прокурорски преписки. Инспекторатът винаги ги е проверявал както при извършването на комплексни планови проверки на прокуратурите, така и по сигнали. Ето защо предлаганото допълнение като безпредметно не беше споделено от ИВСС.

Предложеното ново правомощие на ИВСС да „извършва проверки на прокурори за неизпълнение на задължителни указания на съда“ категорично не беше подкрепено с оглед съдържанието, което се влага в него. Същото беше разгледано паралелно с предлаганото ново дисциплинарно нарушение единствено по отношение на прокурори. В законопроекта беше заложена идеята те да носят отговорност за неизпълнение на задължителни указания на съда със създаване на нова точка в текста от ЗСВ, регламентиращ кои са дисциплинарните нарушения. Така развитата в законопроекта идея, видно от изложените мотиви, се базира на разширения в последните години съдебен контрол върху актовете на прокурора и даваните задължителни указания в актовете на съда, с които той се произнася по прокурорските актове. Изложените от вносителите на законопроекта мотиви ИВСС определи като недостатъчни, за да обосноват разпоредби, за съответствието на които с принципните положения на наказателния процес, а дори и на Конституцията, може да се породи съмнение. В тази връзка беше цитирано и решение на Конституционния съд по к. д. № 10/2023 г., че при съдебен контрол върху прокурорските актове съдът не може да дава обвързващи указания, с които да предопределя резултата от оценката на данните, както и изводите по същество, и съдържанието на съответния акт. Изрично посочихме, че ИВСС няма конституционна компетентност да преценява дали прокурорът не изпълнява задължителните указания на съда. Тази преценка се прави само от съда, по реда на предвидения съдебен контрол и не е в правомощията на Инспектората.

В заключение на становището ни във връзка с предложените промени в НПК беше обърнато внимание, че включването на разпоредби, въвеждащи нови правомощия на който и да било орган в държавата не бива да става през преходни и заключителни разпоредби на друг закон, без да бъдат подложени на обществено обсъждане и без да се вземе предварително становище на органа, на когото се възлагат новите правомощия. Подобен подход поражда рискове от приемане на законодателни решения, смесващи компетентности на различни институции, влияе сериозно върху баланса между държавните

органи, а оттук и върху върховенството на правото. Ето защо не подкрепихме направените предложения.

Становището е публикувано на интернет страницата на ИВСС. Проектът на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт не е обсъждан в Комисията по правни и конституционни въпроси и не е подлаган на гласуване в пленарната зала на 51-то НС.

Законопроектите за изменение и допълнение на НПК бяха обсъдени от Народното събрание на първо гласуване в пленарна зала, проведено на 12 ноември 2025 г., и не бяха подкрепени от народните представители.

4. Становища по тълкувателни дела.

В периода 01.01.2025 г. - 31.12.2025 г. ИВСС беше поканен да изготви **становища по две тълкувателни дела (ТД)**, както следва:

4.1. Становище по ТД № 1/2025 г. по описа на Върховния касационен съд (ВКС), Общо събрание на наказателната колегия (ОСНК), за произнасяне на решение по следния въпрос:

„Необходимо условие за одобряване на споразумението по реда на чл. 384, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс ли е съгласието на всички подсъдими и техните защитници, когато споразумението е постигнато с един или с няколко от тях при обвинение за съвместна престъпна дейност“.

По образуваното тълкувателно дело ИВСС изрази следното становище:

При одобряване на споразумение за решаване на делото в съдебното производство, постигнато с един или с няколко от подсъдимите при обвинение за съвместна престъпна дейност, не е необходимо съгласието на всички подсъдими и техните защитници по чл. 384, ал. 3 НПК.

4.2. Становище по ТД № 2/2025 г. по описа на ВКС, Общо събрание на гражданската колегия (ОСГК), за произнасяне на решение по следния въпрос:

„Налице ли са предпоставките по чл. 2, ал. 1, т. 3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди за ангажиране на отговорността на държавата за обезщетяване на причинени вреди, когато прекратеното наказателно производство е било образувано срещу неизвестен извършител и ищецът не е имал процесуалното качество на обвиняем“.

По образуваното тълкувателно дело ИВСС изрази следното становище, изпратено през настоящата 2026 г.:

Предпоставките по чл. 2, ал. 1, т. 3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди за ангажиране на отговорността на държавата за обезщетяване на причинени вреди са налице и тогава, когато прекратеното наказателно производство е било образувано срещу неизвестен извършител и ищецът не е имал процесуалното качество на обвиняем.

VII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК

1. От 01.01.2025 г. до 31.12.2025 г. в Инспектората към ВСС по реда на глава трета „а” ЗСВ са **постъпили общо 1207** заявления, с 34% повече от предходната 2024 г. и с 50% повече от постъпилите през 2023 г. От тях по граждански, търговски и административни дела са 915 заявления, а по наказателни – 292 заявления.

След извършените от ИВСС проверки, включително и по заявления, останали от предходен период, през 2025 г. в предвидения от закона срок са **изготвени 1155 констативни протокола и становища**, които са изпратени на министъра на правосъдието на основание чл. 60д ЗСВ, ведно със заявленията и всички постъпили към тях документи. Установено е, че:

- 442 от заявленията са основателни. От тях по наказателни дела са 139 заявления, а 303 са по граждански, търговски и административни дела;

- 40 от заявленията са подадени извън срока по чл. 60а, ал. 4 ЗСВ;

- 63 от заявленията са се отнасяли до производства, които не са приключили с окончателен акт, а това по силата на чл. 60а, ал. 4 ЗСВ изключва разглеждането им по реда на глава трета „а” ЗСВ;

- 508 от подадените заявления са неоснователни, тъй като проверяващите състави са констатирали, че в производството няма периоди на забавяния, за които отговорност носи компетентен орган на съдебната власт;

- 30 заявления са подадени от лица, които не притежават качеството страна по приключени граждански, административни или наказателни производства, или обвиняем, пострадал или ошетен юридическо лице по прекратени досъдебни производства, съгласно чл. 60а, ал. 2, т. 1 и 2 ЗСВ;

- 16 заявления са изпратени на министъра на правосъдието със становище за връщане на заявителите, тъй като не са отстранени допуснатите в тях нередовности;

- 56 заявления не отговарят на изискването на чл. 60а, ал. 1 ЗСВ, а именно - да са подадени срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, и по тази причина ИВСС не е компетентен да ги разгледа.

По информация от Министерството на правосъдието, през 2025 г. са изплатени обезщетения в размер на 981 944,51 лв. по 295 сключени споразумения.

През 2025 г. Инспекторатът е изготвил и изпратил до Висшия съдебен съвет четири отчета на основание чл. 60м ЗСВ - за всяко едно тримесечие на годината, с информация за основните причини за нарушаване на разумния

срок за разглеждане на делата, установени от проверяващите състави от специализираното звено на ИВСС.

2. Приетите за основателни 139 заявления по наказателни дела са разпределени по апелативни райони, както следва:

- Апелативен район - Бургас - 2 заявления;
- Апелативен район - Варна – 4 заявления;
- Апелативен район - Велико Търново - 14 заявления;
- Апелативен район - Пловдив - 31 заявления;
- Апелативен район - София - 88 заявления.

От разгледаните през 2025 г. основателни заявления, касаещи производства по наказателни дела, 4 са с административнонаказателен характер, образувани по жалби срещу наказателни постановления, а 135 касаят производства за престъпления, както следва:

- Престъпления против личността - 34 бр.;
- Престъпления против правата на гражданите – 1 бр.;
- Престъпления против брака, семейството и младежта – 3 бр.;
- Престъпления против собствеността - 14 бр.;
- Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи – 3 бр.;
- Престъпления против стопанството - 5 бр.;
- Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции – 9 бр.;
- Престъпления против реда и общественото спокойствие – 40 бр.;
- Общопасни престъпления - 26 бр.

Заявленията, по които през 2025 г. е констатирана най-голяма продължителност на наказателното производство, са:

- **Заявление с вх. рег. № РС-25-747/28.07.2025 г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП № ЗМ 217/2005 г. по описа на 06 РУ - СДВР, пр.пр. № 8315/2005 г. по описа на СРП, НОХД № 7138/2005 г. по описа на СРС и ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС).

Общата продължителност на производството е **20 години, 5 месеца и 4 дни.**

Проверяваното производство е образувано и водено срещу едно лице за престъпление по чл. 198, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Проверяваното производство е приключило с определение от 04.06.2025 г. по ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС, с което съдът не е възстановил изгубеното ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС, прекратил е наказателното производство по делото поради изтичане на абсолютната погасителна давност и е отменил мярката за процесуална принуда, взета на

основание чл. 68, ал. 1 и сл. НПК спрямо подсъдимия „забрана за напускане пределите на Р България“.

Забавянията в производството са свързани с действията на съда в производството по възстановяване на ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС, НО, VII въззивен съдебен състав, образувано на основание чл. 94, ал. 1 от Правилника за администрацията на съдилищата (ПАС – отм.), продължило близо 9 години. ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС е образувано на 21.05.2007 г. по жалба срещу присъда, постановена по НОХД № 7138/2005 г. по описа на СРС. На 16.05.2008 г., преди насроченото съдебно заседание за 19.05.2008 г., деловодителят на VII въззивен съдебен състав е съобщил, че е установил липсата на делото. Установено е, че то е откраднато от адвокат, за което с писмо от 11.06.2008 г. председателят на СГС е уведомил председателя на Софийския адвокатски съвет. В СГС на основание заповед № 899/20.06.2008 г. на председателя на съда е извършена инвентаризация и е съставен протокол, в който е отразена липсата на делото. Осем години по-късно, на 29.08.2016 г. по ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС е постъпила молба от Дирекция „БДС“ при МВР, с искане за предоставяне на информация как е приключило делото спрямо подсъдимия и следва ли да се отмени наложената му принудителната административна мярка по чл. 75, т. 3 от Закона за българските документи за самоличност, вр. чл. 68, ал. 1 и сл. НПК. С разпореждане от 10.09.2016 г. заместник-председателят на СГС е указал да се извърши справка в деловодните книги за движението на посоченото дело. Установено е, че в периода от 16.05.2008 г. до 14.09.2016 г. то не е възстановявано, поради което със заповед № 3881/12.10.2016 г. председателят на СГС е наредил изгубеното ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС да бъде възстановено. На 14.10.2016 г., на основание чл. 94, ал. 1 ПАС, е съставен Акт от съдебния администратор на СГС, с който е установено, че ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС, ведно с приложеното по него НОХД № 7138/2007 г. по описа на СРС, са изгубени. Актът е изпратен на съдията-докладчик по делото за последващи действия във връзка с процедурата по възстановяването му, копие е изпратено на съдебния администратор на СРС за предприемане на действия по възстановяване на първоинстанционното НОХД № 7138/2007 г. по описа на СРС. От съдебния администратор на СРП е изискана и предоставена информация за номера на прокурорската преписка и на досъдебното производство по първоинстанционното дело.

Близо 8 години и 6 месеца след образуване на производството по чл. 94 ПАС, с разпореждане от 16.05.2025 г. съдията-докладчик е насрочил ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС в съдебно заседание за 04.06.2025 г., за произнасяне по реда на чл. 94, ал. 3 ПАС. Това разпореждане е постановено след като на 20.03.2025 г. по делото е постъпила молба от защитника на подсъдимия с искане за отмяна на наложената на подсъдимия на основание чл. 68, ал. 1 и сл. НПК мярка за процесуална принуда. В проведеното на 04.06.2025 г. съдебно заседание е установено, че делото не подлежи на

възстановяване. Установено е и че към 15.01.2020 г. е изтекла предвидената от чл. 81, ал. 3 НК абсолютна погасителна давност за извършеното престъпление, поради което съдът се е произнесъл с определение, с което не е възстановил ВНОХД № 1794/2007 г. по описа на СГС, прекратил е наказателното производство по делото поради изтичане на абсолютната погасителна давност и е отменил мярката за процесуална принуда, взета на основание чл. 68, ал. 1 и сл. НПК спрямо подсъдимия „забрана за напускане пределите на Р България“.

- **Заявление с вх. рег. № РС-25-255/26.03.2025 г.**, подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП № 153/2008 г. по описа на ГДБОП-МВР, пр.пр. № 4-3488/2008 г. по описа на СГС (пр.пр. № 403/2013 г. по описа на СП), НОХД № 212/2014 г. по описа на СНС, НОХД № 617/2014 г. по описа на СНС, ВНОХД № 400/2021 г. по описа на АСНС и КНД № 471/2024 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е **16 години, 1 месец и 20 дни**.

Проверяваното производство е образувано за престъпления по чл. 354а, ал. 1 и 2 НК, след преценка на събраните по делото доказателства е водено срещу осемнадесет лица за престъпления по чл. 321, ал. 3, предл. 2-ро и предл. 3-то, т. 1 НК, по чл. 199, ал. 1, т. 3, предл. 2-ро и т. 5, предл. 2-ро НК и чл. 354а, ал. 2, изр. 2-ро, т. 1, предл. 2-ро, вр. ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Наказателното производство е приключило с решение от 27.11.2024 г. по КНД № 471/2024 г. по описа на ВКС, с което касационната инстанция е отменила присъдата, постановена по ВНОХД № 400/2021 г. по описа на АСНС и е прекратила наказателното производство, поради изтичане на абсолютната погасителна давност.

В досъдебната фаза на производството, образувано на 07.10.2008 г., продължила общо 4 години, 4 месеца и 22 дни, е допуснато забавяне. То е в резултат на пропуски на наблюдаващия прокурор, които са станали причина съдът да прекрати с разпореждане съдебното производство по НОХД № 212/2014 г. по описа на СНС и да върне делото на прокурора за отстраняване на съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 246, ал. 2 и 3 НПК, допуснати при изготвяне на обвинителния акт, довели до нарушаване правото на защита на обвиняемите.

Основните забавяния в производството са допуснати в съдебната му фаза, продължила общо 11 години, 7 месеца и 28 дни.

На първо място, забавяния са допуснати в производството по НОХД № 617/2014 г. по описа на СНС, продължило 7 години, 5 месеца и 12 дни. Насрочени са 64 съдебни заседания, в 33 от които не е даден ход на делото и то е отложено, поради наличие на процесуални пречки. За първи път ход на делото е даден 3 години и 4 месеца след образуването му, в 19-тото насрочено съдебно заседание, проведено на 11.09.2017 г. В първите 14

насрочени съдебни заседания основната причина за отлагане на делото е била нередовното призоваване на един от подсъдимите, за който впоследствие е постъпила информация, че се намира в затвор в Република Турция. Изпратена е молба за екстрадицията му и поради непостъпване на отговор по нея, наказателното производство спрямо това лице е спряно с определение от 09.12.2016 г., на основание чл. 290, ал. 1, вр. чл. 26 НПК. Други 19 съдебни заседания са отлагани, поради – заболяване на някой от подсъдимите или на техните процесуални представители, за запознаване с материалите по делото на подсъдим, невъзможност за извършване на процесуално-следствени действия от страна на съда, неявяване без уважителна причина на редовно призовани свидетели. Две съдебни заседания са отложени, поради неявяване без уважителна причина на двама от подсъдимите, редовно призовани, като спрямо тях съдът е изменил взетите мерки за неотклонение от „парична гаранция“ в „задържане под стража“.

Мотивите към присъдата, постановена по НОХД № 617/2014 г. по описа на СНС са изготвени 6 месеца след изтичане на установения в чл. 308, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.) 60-дневен срок.

На следващо място, забавяния са установени и при разглеждането на ВНОХД № 400/2021 г. по описа на АСНС, продължило 2 години, 6 месеца и 12 дни. В това производство въззивният съд се е произнесъл с присъда, мотивите към която са изготвени 5 месеца след изтичане на установения в чл. 308, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.) 60-дневен срок. Негови пропуски при администриране на касационните жалби, подадени срещу присъдата, са довели до увеличаване продължителността на производството с около 6 месеца, тъй като ВКС, на два пъти е отказал да образува касационно производство и е върнал делото на въззивния съд за администрирането им.

- Заявление с вх. рег. № РС-25-41/14.01.2025 г., подадено от заявителя в качеството на подсъдим в проверяваното производство (ДП № 1148/2009 г. по описа на ОП - Русе, НОХД № 488/2016 г. по описа на ОС – Русе, НОХД № 81/2018 г. по описа на ОС – Русе, ВНОХД № 205/2022 г. по описа на Апелативен съд-Велико Търново и НОХД № 831/2022 г. по описа на ОС – Русе).

Общата продължителност на производството е **15 години, 3 месеца и 8 дни.**

Проверяваното производство е образувано за престъпление по чл. 253, ал. 5, вр. ал. 3 НК, след преценка на събраните по делото доказателства е водено срещу две лица за престъпления по чл. 255, ал. 3, вр. ал. 1, т. 2, предл. 2-ро, т. 3, предл. 2-ро, т. 4, предл. 3-то, т. 5, предл. 2-ро, т. 6, предл. 2-ро НК и по чл. 253, ал. 4, предл. последно, вр. ал. 3, т. 2 и т. 4, предл. последно, вр. ал. 1, предл. 1-во и предл. 2-ро НК.

Поведение на компетентните органи:

Проверяваното производство е приключило с определение от 11.09.2024 г. на ОС – Русе, постановено по НОХД № 81/2018 г. по описа на

ОС – Русе, с което наказателното производство е прекратено, поради изтичане на абсолютната погасителна давност.

В досъдебната фаза на производството, образувано на 19.06.2009 г., продължила общо 8 години, 7 месеца и 28 дни, са допуснати забавяния. На първо място, до забавяне в производството се е стигнало в резултат на обстоятелството, че с определение от 24.08.2016 г. по НОХД № 488/2016 г. по описа на ОС – Русе, на основание чл. 382, ал. 8 НПК съдът не е одобрил внесеното от прокуратурата споразумение, прекратил е съдебното производство по делото и е върнал делото за доразследване. На следващо място, при проверка на материалите по делото са установени периоди на бездействие на разследващите органи. Продължили са общо около 1 година и 3 месеца, като през тях не са провеждани действия по разследването или е провеждано само по едно следствено действие (от 15.03.2011 г. до 20.07.2011 г. и от 16.03.2017 г. до 23.02.2018 г.). В тази фаза на процеса са назначени тридесет експертизи (11 съдебно-почеркови, 1 тройна съдебно-почеркова, 4 съдебно-компютърни технически, 1 съдебно-счетоводна, 1 съдебно счетоводно-икономическа, 2 съдебно счетоводно-икономически, 4 допълнителни съдебно счетоводно-икономически, 3 съдебно банково-счетоводни, 1 съдебно счетоводно-техническа и ценова и 2 допълнителни съдебно счетоводно-технически ценови). Три от назначените съдебни експертизи са изготвени в срок, надвишаващ 6 месеца. Назначената на 15.10.2010 г. съдебно-счетоводна експертиза е изготвена на 23.07.2013 г. – след 2 години и 9 месеца. На 20.07.2011 г. е назначена съдебна строително-техническа и ценова експертиза, изготвена след 1 година и 1 месец - на 20.08.2012 г. Назначената на 04.11.2014 г. трета съдебно-банкова счетоводна експертиза е изготвена на 11.04.2016 г. – след 1 година и 5 месеца. Провереният състав на ИВСС е направил извод, че за продължителността на досъдебната фаза на производството е допринесла и фактическата и правна сложност на делото - извършени са многобройни процесуално-следствени действия, приобщени са голям обем документи, относими към инкриминираната дейност на обвиняемите, разпитани са над 700 свидетели.

В съдебната фаза на производството също са установени забавяния.

Най-дълго е продължило производството по НОХД № 81/2018 г. по описа на ОС – Русе, продължило 4 години, 4 месеца и 18 дни. На първо място, забавяне е установено в резултат на обстоятелството, че постановената присъда по делото е изцяло отменена с решение по ВНОХД 205/2022 г. по описа на АС – Търново и делото върнато за ново разглеждане на ОС-Русе. Въззивният съд е приел, че при постановяването на присъдата първоинстанционният съд е допуснал съществено процесуално нарушение по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 2, предл. 1-во НПК, изразяващо се в липсата на мотиви към обявената присъда. В това производство е допуснато забавяне и поради това, че мотивите към постановената присъда по делото са изготвени 3 месеца след изтичане на законоустановения 60-дневен срок по чл. 308, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 63/2017 г.)

В производството по НОХД № 831/2022 г. по описа на ОС – Русе, продължило 1 година, 9 месеца и 18 дни, е установено забавяне, тъй като делото е насрочено в разпоредително заседание при неспазване с 4 месеца на законоустановения 2-месечен срок по чл. 247б, ал. 2, т. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 110/2020 г.).

3. Приетите за основателни 303 заявления по граждански, търговски и административни дела, разпределени по апелативни райони са, както следва:

- Апелативен район - Варна – 4 заявления;
- Апелативен район - Велико Търново – 1 заявление;
- Апелативен район - Пловдив – 9 заявления;
- Апелативен район - София – 289 заявления.

Разпределение на заявленията с оглед предмета на делото:

- По вещноправни спорове – 32 бр.;
- По облигационни и търговски спорове относно задължения, основани на договори, непозволено увреждане и неоснователно обогатяване -227 бр.;
- По семейноправни спорове и спорове относно наследство – 8 бр.;
- По трудови спорове – 28 бр.;
- Административни дела – 8 бр.

Заявленията, по които през 2025 г. е констатирана най-голяма продължителност на производство по граждански, търговски и административни дела са:

- **Заявления вх. рег. №РС-24-583/25.09.2024 г., вх. рег. №РС-24-584/25.09.2024 г. и вх. рег. №РС-24-585/25.09.2024 г. по описа на ИВСС,** подадени от заявителите в качеството на ответници в проверяваното производство (гр.д. № 532/1992 г. по описа на СРС, гр.д. № 4285/1997 г. по описа на СГС, гр.д. № 3354/2004 г. по описа на СГС, гр.д. № 278/2006 г. по описа на ВКС, гр.д. № 116/2007 г. по описа на СГС, гр.д. № 533/2011 г. по описа на ВКС, гр.д. № 7856/2019 г. по описа на СГС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34, ал. 1 ЗС.

Общата продължителност на производството е **32 години, 3 месеца и 4 дни.**

Поведение на компетентните органи:

Производството е образувано по иск за делба на наследствен урегулиран поземлен имот с построена в него сграда. Продължителността на производството във фазата по допускане на делбата е 19 години и 7 месеца, като тя освен на високата фактическа и правна сложност на делото, се дължи на действията на съдилищата. Първоинстанционното производство по гр.д. № 532/1992 г. по описа на СРС, след образуването му, е продължило 5 години и 7 месеца. В това производство е допуснато забавяне, като постановеното на

03.05.1997 г. решение е било отменено с решение от 08.05.2000 г. по гр.д. № 4285/1997 г. по описа на СГС и върнато за ново разглеждане, за да участват още двама от съсобствениците. По този начин разглеждането на предявения иск е започнало отначало 8 години и 3 месеца след предявяването му. При новото разглеждане на делото от СРС, производството е продължило 3 години и 4 месеца, като постановеното в това производство решение за допускане на делбата от 15.08.2003 г. е било потвърдено с решение от 22.11.2005 г. по гр.д. № 3354/2004 г. по описа на СГС, но въззивното решение на свой ред е било отменено с решение от 17.01.2007 г. по гр.д. № 278/2006 г. по описа на ВКС в частта, с която е потвърдено първоинстанционното решение за включване на построената в поземления имот сграда в делбената маса и делото е върнато на СГС за ново разглеждане от друг съдебен състав.

Новото разглеждане на делото от въззивната инстанция в производството по гр.д. № 116/2007 г. по описа на СГС е продължило 4 години и 4 месеца, като то е приключило с решение от 26.11.2010 г., с което обжалваното първоинстанционно решение е частично отменено и предявеният иск за делба е отхвърлен в частта за допускане на делба на построената в поземления имот сграда.

Първоинстанционното производство във втората фаза на делбата е с продължителност от 7 години и 6 месеца, като в това производство са допуснати множество забавяния. Насрочени са 14 съдебни заседания, като те са отлагани за събиране на доказателства и поради нередовно призоваване на страни. Първите 4 съдебни заседания по делото, насрочвани в периода от 06.03.2012 г. до 12.01.2013 г. са отложени, поради нередовно призоваване на един от съделителите. В заседанието на 22.03.2013 г. съдът е допуснал съдебно-техническа експертиза (СТЕ) относно поделяемостта на процесния имот, а в следващото заседание – на 06.06.2013 г. е допуснато допълване на заключението по тази експертиза. Допълнителното заключение по СТЕ е прието в заседанието на 04.02.2014 г. и е изискано становище от общинската администрация на основание чл. 201 от Закона за устройство на територията (ЗУТ) относно поделяемостта на процесния имот и възможността от него да се образуват нови урегулирани поземлени имоти. Последвалите съдебни заседания в периода от 08.07.2014 г. до 15.11.2015 г. са отложени, за да приключи процедурата по чл. 201 ЗУТ и за да бъдат конституирани наследниците на двама от съделителите, които са починали по време на делото. Съдебното решение в това производство е постановено почти 3 години след изтичане на установения в чл. 190 ГПК (отм.) 30-дневен срок, като с това решение процесният имот е изнесен на публична продажба.

- Заявления вх. рег. №РС-24-741/28.11.2024 г., вх. рег. №РС-24-742/28.11.2024 г. и вх. рег. №РС-24-743/28.11.2024 г. по описа на ИВСС, подадени от заявителите в качеството на ответници в проверяваното производство (гр.д. № 7525/1978 г. по описа на СРС, гр.д. № 6785/1979 г. по описа на СРС, гр.д. № 13394/2020 г. по описа на СГС).

Проверяването на производството е образувано по иск с правно основание чл. 34, ал. 1 ЗС.

Общата продължителност на производството е **31 години, 8 месеца и 16 дни**.

Поведение на компетентните органи:

В производството по гр.д. № 6785/1979 г. по описа на СРС са допуснати забавяния във фазата по извършване на делбата. Това производство е започнало през 1979 г., но общият период, от чиято продължителност страните по делото са засегнати, е с начален момент 07.09.1992 г., тъй като от този момент е в сила за Република България Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи. В рамките на общия период от значение за страните, по делото не са извършвани процесуални действия за времето от 07.09.1992 г. до 21.11.2008 г., тъй като то е било архивирано през 1985 г. на основание чл. 198 от Правилника за организацията на работата на районните, окръжните и военните съдилища (отм.), защото след допускане на делбата съделителите не са внесли разноски за извършване на експертиза за оценка на имотите и съставяне на дяловете. След възобновяване на производството, то е с продължителност от 12 години, като са допуснати забавяния, свързани с организацията на съдебните заседания и събирането на доказателства. В периода от 21.11.2008 г. до 03.05.2010 г. по делото са постановени единствено две разпореждания от 09.04.2009 г. и от 03.05.2010 г. за извършване на справки в НБД „Население“ за наследници на починали съделители. Насрочени са 18 съдебни заседания, като те са отлагани за събиране на доказателства и поради нередовно призоваване на страни. Първите 7 съдебни заседания по делото, насрочвани в периода от 14.10.2011 г. до 12.05.2015 г. са отложени, поради нередовно призоваване на един от съделителите. В заседанието на 07.07.2015 г. съдът е приел заключението по допусната СТЕ и е допуснал допълване на заключението в частта за оценка на имотите. Съдебните заседания на 17.11.2015 г., на 28.02.2017 г. и на 06.06.2017 г. са били отложени, защото съделителите не са внесли своевременно депозит за извършване на експертизата, а заключението по СТЕ за оценка на имотите е прието в заседанието на 07.11.2017 г. С определение в закрито заседание на 08.03.2018 г. съдът е допуснал СТЕ за определяне на наемната цена на делбените имоти по искания за сметки между съделителите. Последвалите съдебни заседания на 10.05.2018 г., 27.09.2018 г., 24.01.2019 г. и на 05.03.2019 г. са отложени, защото страните не са внесли депозит за извършване на експертизата по исканията за сметки, като в заседанието на 16.04.2019 г. съдът е отменил определението си от 08.03.2018 г. за допускане на СТЕ по исканията за сметки и е допуснал допълване на заключението по СТЕ, прието на 07.11.2017 г. Заключението по допълнителната СТЕ е прието в последното заседание по делото на 04.02.2020 г.

- **Заявление вх. рег. №РС-25-375/30.04.2025 г. по описа на ИВСС**, подадено от заявителя в качеството на ищец в проверяваното производство (гр.д. № 666/2000г. по описа на СРС, гр.д. № 4265/2002 г. по описа на СГС, гр.д. № 662/2007 г. по описа на СГС, гр.д. № 2079/2011 г. по описа на СГС, гр.д. № 2984/2013 г. по описа на ВКС, гр.д. № 14997/2017 г. по описа на СГС, гр.д. № 553/2018 г. по описа на СГС, гр.д. № 101/2019 г. по описа на ВКС, гр.д. № 6449/2021 г. по описа на СГС, гр.д. № 2759/2022 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34, ал. 1 ЗС.

Общата продължителност на производството е **24 години, 9 месеца и 13 дни**.

Поведение на компетентните органи:

В производството по гр.д. № 666/2000г. по описа на СРС са допуснати забавяния и в двете фази на делбата, свързани с организацията на съдебните заседания и събирането на доказателства. Във фазата по допускане на делбата производството е с продължителност от 2 години и 9 месеца. Насрочени са 7 съдебни заседания, като те са отлагани за събиране на писмени доказателства и извършване на съдебно-техническа експертиза. Във фазата по извършване на делбата производството е с продължителност от 3 години и 6 месеца. Насрочени са 13 съдебни заседания, като те са отлагани за събиране на доказателства. В първото заседание на 12.11.2003 г. са допуснати за разглеждане искания за сметки между страните, като е допусната СТЕ за определяне на пазарната стойност на имотите и за оценка на подобренията. В заседанието на 25.02.2004 г. е прието заключението по СТЕ и е допуснато извършване на нова експертиза от три вещи лица. В четвъртото заседание – 23.06.2004 г. е прието заключението по тройната СТЕ и е указано на страните да представят доказателства за движението на процедурата пред Столична община за разделяне на единия от процесните имоти на два самостоятелни имота. Последвалите 5 заседания, насрочени в периода от 11.10.2004 г. до 15.06.2005 г. са отложени, за да се изчака приключването на процедурата по ЗУТ за разделяне на процесния поземлен имот. В резултат на това едва в десетото заседание на 24.10.2005 г. е допусната СТЕ за изготвяне на вариант на разделителен протокол с обособяване на три самостоятелни дяла от допуснатите до делба имоти. На следващо място, постановеното в това производство решение от 18.08.2006 г. е било обезсилено с решение от 26.10.2009 г. по гр.д. № 662/2007 г. по описа на СГС и делото е върнато на СРС за ново разглеждане от друг съдебен състав, защото е прието, че съдът е подготвил да извърши делбата с разделителен протокол, а е постановил решение за извършването ѝ с решение по способа, предвиден в чл. 292 ГПК (отм.).

При новото разглеждане на делото от първоинстанционния съд е постановено решение от 12.04.2010 г., с което е обявен за окончателен разделителния протокол, а производството по извършване на делбата е приключило с определение от 11.06.2013 г. по гр.д. № 2984/2013 г. по описа

на ВКС, с което не е допуснато касационно обжалване на въззивното решение по гр.д. № 2079/2011 г. по описа на СГС.

На 11.07.2013 г. ищецът в производството е подал молба за поправка на очевидна фактическа грешка и за допълване на първоинстанционното решение от 12.04.2010 г., като при разглеждане на тези искания са допуснати сериозни забавяния. Молбата от 11.07.2013 г. е подадена до СГС, но след уточнение на исканията тя е изпратена на СРС на 25.11.2013 г. Разпореждането за насрочване на съдебно заседание по исканията за поправка на очевидна фактическа грешка (ОФГ) и за допълване на решението е постановено на 27.08.2016 г., на 03.10.2016 г. е проведено съдебно заседание, а на 19.03.2017 г. е постановено решение, с което молбата за допълване на решението е оставена без разглеждане, а тази за поправка на ОФГ е отхвърлена. Посоченото решение, както и решението, с което то е било потвърдено от 30.08.2018 г. по гр.д. № 553/2018 г. по описа на СГС, са били отменени с решение от 11.07.2019 г. по гр.д. № 101/2019 г. по описа на ВКС и делото е върнато на СРС за произнасяне по молбата на ищеца за допълване на първоинстанционното решение.

С решение от 25.06.2020 г. по гр.д. № 666/2000г. по описа на СРС съдът е допуснал допълване на първоинстанционното решение от 30.06.2010 г. за извършване на делбата в частта за началната дата, от която е дължима законната лихва върху присъденото вземане по претенцията за подобрения на ищеца. Това решение е било потвърдено с решение от 29.11.2021 г. по гр.д. № 6449/2021 г. по описа на СГС и е влязло в сила на 15.03.2023 г. след постановяване на решение от 15.03.2023 г. по гр.д. № 2759/2022 г. по описа на ВКС, с което не е допуснато касационно обжалване на въззивното решение. В резултат на описаните действия на 22.03.2023 г. делото е изпратено на СРС за теглене на жребий за разпределяне на образуваните дялове между съделителите, а с определение от 26.09.2024 г. производството по делото е прекратено, поради оттегляне на исковите от съсобствениците.

- заявление вх. рег. №РС-25-514/24.04.2025 г. по описа на ИВСС, подадено от заявителите в качеството на жалбоподатели в проверяваното производство (адм.д. № 245/2004 г. по описа на ОС – Благоевград, адм.д. № 7814/2005 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2469/2008 г. по описа на ВАС, адм.д. № 23/2008 г. по описа на ОС – Благоевград, адм.д. № 3638/2010 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2/2011 г. по описа на ОС – Благоевград, адм.д. № 7044/2022 г. по описа на ВАС, адм.д. № 27/2000 г. по описа на ОС – Благоевград, адм.д. № 11203/2003 г. по описа на ВАС, адм.д. № 1617/2008 г. по описа на ВАС, адм.д. № 7956/2009 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2130/2010 г. по описа на ВАС, адм.д. № 5/2010 г. по описа на ОС – Благоевград, адм.д. № 972/2012 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2477/2012 г. по описа на ВАС, адм.д. № 2820/2015 г. по описа на ВАС, адм.д. № 11657/2016 г. по описа на АССГ, адм.д. № 14349/2016 г. по описа на ВАС).

Проверяваното производство е образувано по жалба срещу мълчалив отказ с правно основание чл. 6, ал. 3 от Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти (ЗОСОИ).

Общата продължителност на производството е **20 години, 8 месеца и 10 дни.**

Поведение на компетентните органи:

Производството по делото в първата фазата по признаване на правото на обезщетяване е продължило 1 година и 5 месеца, като при разглеждането му не са допуснати забавяния.

Първоинстанционното производство по адм.д. № 245/2004 г. по описа на ОС – Благоевград във втората фаза – по извършване на оценка на имотите и определяне на квотите на наследниците е с продължителност от 2 години, като постановеното в това производство решение от 01.11.2007 г. е отменено с решение от 08.12.2008 г. по адм.д. № 2469/2008 г. по описа на ВАС и делото е върнато на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг съдебен състав. В резултат на описаните действия разглеждането на делото във втората фаза на обезщетителното производство е започнало отначало 3 години след приключване на първата фаза на производството.

При новото разглеждане на делото то е образувано под нов номер като адм.д. № 23/2008 г. по описа на ОС – Благоевград. Постановеното в това производство решение от 28.10.2009 г. е отменено с решение от 01.07.2011 г. по адм.д. № 3638/2010 г. по описа на ВАС и делото е върнато на първоинстанционния съд за ново разглеждане от друг съдебен състав. В резултат на описаните действия разглеждането на делото във втората фаза на производството е започнало отначало 5 години и 6 месеца след приключване на първата фаза.

При третото разглеждане на делото то е образувано под нов номер като адм.д. № 2/2011 г. по описа на ОС – Благоевград. Производството по адм.д. № 2/2011 г. по описа на ОС – Благоевград е с продължителност от 11 години и 5 месеца, като то е било спряно в периода от 27.01.2012 г. до 01.07.2020 г. на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК, вр. чл. 144 АПК до приключването на адм.д. № 27/2000 г. по описа на ОС – Благоевград. Преюдициалното производство е било образувано по жалба срещу мълчалив отказ по чл. 6, ал. 3 ЗОСОИ за обезщетяване на наследниците на други лица с идеални части от съсобствеността върху обекти в същата сграда. Забавяния са допуснати както в основното, така и в преюдициалното производство. Основното производство по адм.д. № 2/2011 г. по описа на ОС – Благоевград след възобновяването му е с продължителност 2 години, като в това производство са допуснати забавяния, свързани със събирането на доказателства. С определение от 04.08.2020 г. по делото е допусната съдебно-оценителна експертиза, а следващите седем заседания – на 27.10.2020 г., на 02.02.2021 г., на 13.04.2021 г., 29.06.2021 г., 28.09.2021 г., 01.02.2022 г. и на 22.03.2022 г. са били отложени, защото заключението по СОЕ не е било изготвено, а в заседанието на 19.04.2022 г. съдът е отменил определението за допускане на

СОЕ и е постановил определение за даване на ход по същество. Показателно е, че постановеното в това производство решение от 09.05.2022 г. е било отменено с решение от 23.06.2023 г. по адм.д. № 7044/2022 г. по описа на ВАС и делото е разгледано по същество, като е допусната СОЕ, за да се определят квотите и да се извърши оценка на притежаваните идеални части.

В периода на спирането преюдициалното дело е разглеждано от ВАС в касационното производство по адм.д. № 972/2012 г. по описа на ВАС във втората фаза на обезщетителното производство. То е продължило 8 години и 5 месеца, като на свой ред е било спряно на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК, вр. чл. 144 АПК от 23.01.2014 г. до 25.05.2015 г. до приключване на адм.д. № 2477/2012 г. по описа на ВАС и от 02.03.2016 г. до 01.08.2017 г. до приключването на адм.д. № 11657/2016 г. по описа на АССГ. Преюдициалното производство по адм.д. № 2477/2012 г. по описа на ВАС е образувано за прогласяване на нищожността на решение № 1346/02.02.2010 г. по адм.д. № 7956/2009 г. по описа на ВАС, а това по адм.д. № 11657/2016 г. по описа на АССГ - за прогласяване на нищожност на решение № 5467/14.06.2004 г. по адм. д. № 11203/2003 г. по описа на ВАС. По двете преюдициални производства не са допуснати забавяния. В основното производство по адм.д. № 972/2012 г. по описа на ВАС е допуснато забавяне, като първото съдебно заседание е насрочено 8 месеца след образуване на делото, а ход не му е даден, защото по време на заседанието е установено, че единият от членовете на съдебния състав е участвал при предишно разглеждане на делото.

4. Основни причини, водещи до нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

Основните причини, довели до прекомерна продължителност на съдебните, прокурорските и следствените дела са определени след анализ на дългогодишната практика по прилагането на глава трета „а” ЗСВ (нова, ДВ, бр. 50 от 2012 г.) от Инспектората към ВСС. Свързани са единствено с процесуалното поведение на съдебните органи, тъй като само в тази хипотеза държавата носи отговорност за нарушаване правото на разглеждане на делата в разумен срок. Обусловени са от спецификите в законодателната уредба на отделните видове производства – наказателни, административно-наказателни, граждански и административни и по тази причина са с устойчив характер. Част от групите причини са общи за всички производства, а други се отнасят само за производствата по граждански, търговски и административни дела или само за производствата по наказателни дела.

4.1. Недобра подготовка на делата за разглеждане в открито съдебно заседание (общо за всички производства).

Тази група включва пропуските на съда да извърши определения в приложимия процесуален закон необходими процесуални действия по подготовка на делото за разглеждане в открито съдебно заседание. Най-често

резултатът от тях се изразява в отлагане на съдебни заседания, за да се извършат пропуснатите действия (например, за да се произнесе съдът по редовността на исковата молба, по допустимостта на някои доказателства и др.). Проверяващите състави на ИВСС са констатирали следните пропуски в подготовката на делата за разглеждане в съдебно заседание:

- несвоевременно произнасяне на съдията-докладчик по предварителните въпроси и насрочване на първото открито съдебно заседание (например, по заявления с вх. рег. № РС-25-389/05.05.2025 г., вх. рег. № РС-24-600/03.10.2024 г., вх. рег. № РС-25-396/07.05.2025 г. и др.). При проверка на голяма част от разгледаните през 2025 г. заявления, проверяващите състави на ИВСС са установили забавяния в производството, допуснати при извършване на проверката за редовност на исковата молба. Констатирано е, че определението за оставяне на исковата молба без движение по чл. 129, ал. 2, вр. чл. 128, т. 1 и 2 ГПК е постановявано в периоди от 4 месеца до 3 години и 10 месеца след образуване на делото, а разпореждането по чл. 131, ал. 1 ГПК за изпращане на исковата молба за отговор на ответника е постановявано в периоди от 4 месеца до 2 години и 5 месеца след отстраняване на нередовностите в исковата молба (заявление с вх. рег. № РС-24-638/23.10.2024 г.). И през 2025 г. проверяващите състави на ИВСС дефинират сред една от основните причини за продължителността на производството обстоятелството, че съдът е постановявал определението по чл. 140 ГПК за насрочване на делото за разглеждане в открито съдебно заседание, в периоди от 4 месеца до 5 години (заявления с вх. рег. № РС-24-783/20.12.2024 г., вх. рег. № РС-25-114/06.02.2025 г., вх. рег. № РС-25-31/09.01.2025 г. и др.) след изтичане на едномесечния срок за отговор на исковата молба. Това обстоятелство е установено от проверяващите състави на ИВСС при 31% от разгледаните по реда на глава трета „а“ ЗСВ заявления по граждански дела;

- пропуски в разрешаването на всички предварителни въпроси - конституиране на страните, допускане на доказателства, насрочване на открито съдебно заседание (заявления с вх. рег. № РС-24-612/05.08.2024 г., вх. рег. № РС-25-362/24.04.2025 г., вх. рег. № РС-25-366/25.04.2025 г. и вх. рег. № РС-25-367/25.04.2025 г. и др.). В производството по гр.д. № 2869/2014 г. по описа на СРС, проверено по заявление вх. рег. № РС-25-785/24.04.2025 г., проверяващият състав на ИВСС е установил забавяния в резултат на поведението на съда по подготовка на делото за разглеждане в открито съдебно заседание. Производството е образувано по искове с правно основание чл. 108 ЗС и е продължило 10 години и 3 месеца. Делото е било спряно 4 години и 3 месеца след образуването му, в периода от 18.09.2018 г. до 18.10.2022 г., на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК до приключването на гр.д. № 25608/2010 г. по описа на СРС, образувано по иск за делба на процесния имот между същите страни. Преди спиране на делото са извършвани единствено действия по проверка за редовност и допустимост на предявения иск. С разпореждане от 12.05.2014 г. исковата молба е върната,

защото съдът е приел, че ищецът не е изпълнил указанията за отстраняване на нередовности - да индивидуализира спорния имот и да уточни петитума на иска. Това разпореждане е отменено с определение от 24.06.2014 г. по ч.гр.д. № 8438/2014 г. по описа на СГС. В периода от 22.05.2015 г. до 15.11.2017 г. не са извършвани действия по разглеждане на делото, а са изисквани справки за страните, предмета и движението на гр.д. № 25608/2010 г. по описа на СРС. На 15.11.2017 г. по делото е постъпила информация за страните и предмета на гр.д. № 25608/2010 г. по описа на СРС с приложени копия на исковата молба и съдебното решение на СРС от 01.09.2017 г., а с определение от 16.11.2017 г. основното производство е било прекратено на основание чл. 126, ал. 1 ГПК, поради идентичност на страните и предмета на спора. Цитираното определение е било отменено с определение от 13.08.2018 г. по ч.гр.д. № 6783/2018 г. по описа на СГС с мотива, че по едното дело е предявен иск за делба, а по другото ревандикационен иск, поради което липсва идентичност в предмета на двете производства. Съдебното решение от 22.01.2024 г., постановено по гр.д. № 2869/2014 г. по описа на СРС е било обезсилено с решение от 22.05.2025 г. по гр.д. № 5583/2024 г. по описа на СГС, като постановено по непредявен иск, защото съдът се е произнесъл по ревандикационен иск, въпреки че е било установено, че ищецът е владеел процесния имот, а производството по предявения иск е прекратено, поради липса на правен интерес от предявяването му срещу ответниците, тъй като правото на собственост върху процесния имот е било прехвърлено на трето за делото лице още през 2010 година;

- несвоевременно конституиране на страните по делото и формализъм при призоваването им (заявления с вх. рег. №РС-25-277/03.04.2025 г., вх. рег. №РС-25-278/03.04.2025 г. и др.);

- несвоевременно представяне на заключение на вещите лица по назначени съдебни експертизи (заявления с вх. рег. № РС-25-938/02.10.2025 г., вх. рег. № РС-25-939/02.10.2025 г., вх. рег. № РС-25-940/02.10.2025 г. и вх. рег. № РС-25-941/02.10.2025 г., вх. рег. №РС-25-804/13.08.2025 г. и др.);

4.2. Недостатъчно добра организация на процесуалните действия. Нарушаване на процесуалните срокове за насрочване и разглеждане на делата. Лоша организация на доказателствената дейност (общо за всички производства):

- неспазване на предвидените от процесуалния закон срокове за насрочване на наказателните дела от общ характер в разпоредително заседание (чл. 247а, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 63 от 2017 г.), чл. 247б, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 110 от 2020 г.) и за насрочване в съдебно заседание на наказателните дела от частен характер (чл. 252, ал. 4 НПК, изм. ДВ, бр. 44 от 2018 г.). И през 2025 г., при разглеждане на заявления, касаещи наказателни производства с прекомерна продължителност, проверяващите състави са установили, че наказателните дела са насрочвани за разглеждане в съдебно

заседание в нарушение на законоустановените срокове в периоди от 3 месеца до 1 година и 3 месеца от образуване на делото (напр. заявления с вх. рег. № РС-25-769/01.08.2025 г., вх. рег. № РС-24-750/03.12.2024 г., вх. рег. № РС-24-632/18.10.2024 г. и др.).

През 2025 г. проверяващите състави на ИВСС са разгледали и основателни заявления, касаещи наказателни производства, разгледани в съдебна фаза преди въвеждане на института на разпоредителното заседание със ЗИД на НПК, обн. ДВ, бр. 63 от 2017 г., по които е установено, че съдът е насрочвал делото за разглеждане в съдебно заседание при неспазване с 3 до 4 месеца на законоустановения в чл. 252, ал. 2 НПК (ред. ДВ, бр. 86 от 2005 г.) срок (напр. заявления с вх. рег. № РС-25-498/30.05.2025 г., вх. рег. № РС-25-570/25.06.2025 г. и др.).

От проверените през 2025 г. основателни заявления, касаещи производства по граждански дела, отново се констатира голяма продължителност на периода на насрочване на първото открито заседание по въззивни граждански дела, образувани пред Софийския градски съд. Установено е, че то е насрочвано в периоди от 7 месеца до 1 година и 9 месеца от образуването на делото (напр. по заявления с вх. рег. № РС-25-227/17.03.2025 г., с вх. рег. № РС-25-311/10.04.2025 г., с вх. рег. № РС-24-600/03.10.2024 г. и др.);

- насрочване на съдебните заседания през големи периоди от време (общо за всички производства) - и през 2025 г. проверяващите състави на ИВСС са констатирали, че върху общата продължителност на производствата съществено се е отразило отлагането на съдебните заседания през големи интервали от време. От проверените констативни протоколи са установени периоди от 4 месеца до 1 година и 1 месец между отделните съдебни заседания (напр. заявления с вх. рег. № РС-24-751/03.12.2024 г., вх. рег. № РС-25-171/07.03.2025 г., вх. рег. № РС-25-279/04.04.2025 г., вх. рег. № РС-25-919/23.09.2025 г. и др.).

И през 2025 г. е установено, че констатираните продължителни периоди от време между отделните съдебни заседания, възприети като основна причина за забавяне на проверените по реда на глава трета „а“ ЗСВ съдебни производства, се отнасят предимно до първоинстанционни наказателни дела, разглеждани от Софийския районен съд и за въззивни граждански дела, разглеждани от Софийския градски съд. Тези съдилища са с най-висока натовареност, което обстоятелство обективно се отразява на бързината на съдебните производства. Натовареността обаче, съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), не изключва отговорността на държавата за вреди от бавно правосъдие, тъй като държавата е длъжна да организира правосъдната си система по начин, който да осигури своевременното приключване на делата, с цел гарантиране правото на всяко лице по чл. 6, пар. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧОС) производството му да бъде разгледано в разумен срок;

- недобра организация на съдебните състави при допускане и събиране на доказателствата - и през 2025 г. проверяващите състави на ИВСС, произнасяйки се по подадените по реда на глава трета „а“ ЗСВ заявления, са констатирали безкритично уважаване от страна на съдии на исканията на страните за събиране на доказателства, като съответно голям брой открити съдебни заседания са отлагани, без да са налице основателни причини (напр. по заявления с вх. рег. № РС-25-611/24.04.2025 г., вх. рег. № РС-25-548/16.06.2025 г., вх. рег. № РС-24-773/17.12.2024 г. и др.).

- продължителни срокове по администриране на подаваните жалби срещу изготвените съдебни актове (напр. по заявления вх. рег. РС-25-395/07.05.2025 г., вх. рег. РС-25-392/05.05.2025 г., вх. рег. № РС-25-807/14.08.2025 г., вх. рег. № РС-25-583/01.07.2025 г. и др.). По заявление вх. рег. № РС-25-807/14.08.2025 г. е разгледано гражданско производство, образувано по иск с правно основание чл. 124, ал. 1 ГПК, вр. чл. 79, ал. 1 от Закона за собствеността. Проверяващият състав на ИВСС е установил, че едно от забавянията в производството пред първата инстанция (гр.д. № 9271/2011 г. по описа на СРС), продължило 9 години и 2 месеца, е свързано с действията на съда по администриране на въззивните жалби на ответниците по делото, продължили повече от 3 години. Съдебното решение е постановено на 31.10.2016 г., 2 години и 3 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок. На 15.12.2016 г. и на 23.12.2016 г. ответниците са подали въззивни жалби срещу него. На 29.03.2017 г. по въззивните жалби е образувано гр.д. № 3872/2017 г. по описа на СГС, като производството по това дело е прекратено на 20.04.2017 г. и делото е върнато на СРС за администриране на въззивните жалби, тъй като първоинстанционното решение е било връчено само на един от общо седемнадесет ответници, а подадените въззивни жалби са съдържали редица нередовности. След връщането на делото, процедурата по съобщаване на решението на страните е продължила повече от 2 години, тъй като е установено, че двама от ответниците са починали преди постановяването му и съдът е следвало да конституира наследниците им. На 09.07.2019 г. делото отново е изпратено на СГС и е образувано гр.д. № 9170/2019 г. по описа на СГС, като производството по това дело е прекратено на 20.08.2019 г. и делото е върнато на СРС, тъй като указанията за администриране на едната от въззивните жалби не са били изпълнени в цялост.

През 2025 г. са разгледани и заявления, касаещи производства по граждански дела, образувани по иск с правно основание чл. 26 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (напр. заявления с вх. рег. № РС-25-8/06.01.2025 г., вх. рег. № РС-25-399/07.05.2025 г., вх. рег. № РС-25-260/27.03.2025 г. и др.). При проверката им е констатирано, че забавянията в процеса са допуснати по образуваните пред СГС дела, продължили между 3 години и 2 месеца и 3 години и 7 месеца. По тях не са извършвани действия по разглеждането им, а е провеждана единствено процедура по отвод на съдиите от състава на съда, тъй като ответник в производството е бил СГС.

През 2025 г. са разгледани и заявления, касаещи производства по граждански дела, образувани по иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК (напр. заявления с вх. рег. РС-24-776/17.12.2024 г., РС-24-777/17.12.2024 г. и др.). При проверката им са констатирани забавяния, допуснати при разглеждане на заповедните производства от СРС. Те са в резултат на обстоятелството, че съдът е постановявал разпореждането по чл. 415, ал. 1, т.1 ГПК, указващо на заявителя, че може да предяви иск за установяване на вземането си в периоди от 4 месеца до 3 години и 7 месеца след постъпване на възражение от длъжника срещу заповедта за изпълнение.

4.3. Неспазване на законоустановените срокове за постановяване на съдебните актове (общо за всички производства).

В практиката по прилагане на административната процедура по глава трета „а“ ЗСВ проверяващите състави на ИВСС многократно са констатирали, че една от основните причини за продължителността на производствата е бездействието на различните по степени съдилища при обявяване на съдебните актове в предвидените от процесуалните закони срокове.

И през 2025 г. това обстоятелство е установено от проверяващите състави на ИВСС при проверени по реда на глава трета „а“ ЗСВ заявления:

- по наказателни дела (чл. 308, чл. 340 и чл. 354, ал. 4 НПК) - например, заявления с вх. рег. № РС-24-695/12.11.2024 г., вх. рег. № РС-25-423/16.05.2025 г., вх. рег. № РС-25-424/16.05.2025 г. и др. За голяма част от разгледаните наказателни производства допуснатото забавяне при постановяване на съдебните актове е в продължение на години и достига до 6 години и 10 месеца (заявление вх. рег. № РС-25-1008/29.10.2025 г.). По заявление с вх. рег. № РС-25-424/16.05.2024 г. е проверено наказателно производство, продължило близо 10 години и 8 месеца, прекратено поради изтичане на абсолютната погасителна давност с решение на въззивния съд. Провереният състав на ИВСС е установил, че забавянията са допуснати в съдебната фаза на наказателното производство. На първо място, забавяне е установено в производството по НАХД № 15635/2014 г. по описа на СРС, продължило близо 4 години и 5 месеца. Мотивите към съдебното решение, с което на основание чл. 378, ал. 4, т. 1 НПК заявителят е освободен от наказателна отговорност и му е наложено административно наказание „глоба“ в размер на 1000 лева, са изготвени 2 години и 10 месеца след изтичане на установения в чл. 308, ал. 1 НПК 15-дневен срок. Поради това забавяне, СГС с решение по ВНАХД № 149/2019 г. е отменил решението на първоинстанционния съд и е прекратил наказателното производство по делото, на основание чл. 334, т. 4, вр. чл. 24, ал. 1, т. 3 НПК, поради изтичане на абсолютната погасителна давност. Въззивната инстанция е констатирала, че давността е изтекла на 06.01.2019 г., още преди образуване на въззивното производство на 14.01.2019 г. На следващо място, забавяне е допуснато и в производството по ВНАХД № 149/2019 г. по описа на СГС продължило 6

години, 1 месец и 8 дни. Дължи се на факта, че съдебното решение по делото е постановено почти 5 години и 10 месеца след изтичане на установения в чл. 340, ал. 1, предл. 1-во НПК (изм., ДВ, бр. 63/2017 г.) 30-дневен срок;

- по граждански, търговски и административни дела (чл. 235, ал. 5 ГПК и чл. 172, ал. 1 АПК). При голяма част от разгледаните граждански и административни производства също е установено, че основната причина за прекомерната им продължителност е допуснато забавяне в продължение на години при постановяване на съдебните актове. За разгледаните заявления по административни производства, забавянето е констатирано при постановяване на съдебното решение (напр. заявление с вх. рег. № РС-25-125/03.04.2025 г., заявление вх. рег. № РС-25-385/02.05.2025 г. и др.). При проверката на производства по граждански дела е констатирано забавяне при постановяване на съдебните решения от първоинстанционния и от въззивния съд, като забавата достига до 8 години и 5 месеца след изтичане на едномесечния процесуален срок (напр. заявления с вх. рег. № РС-24-786/23.12.2024 г., вх. рег. № РС-25-131/14.02.2025 г., вх. рег. № РС-25-480/27.05.2025 г. и др.). По заявление с вх. рег. № РС-25-775/04.08.2025 г. е установено, че съдебното решение на въззивния съд, постановено в производството по гр.д. № 7794/2014 г., което е продължило 10 години и 4 месеца, е постановено 8 години и 5 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок.

4.4. Отмяна на съдебните актове по реда на инстанционния контрол (общо за всички производства).

Непознаването на материалния и процесуалния закон от страна на съдиите-докладчици, довело до постановяване на неправилни съдебни актове, и през 2025 г. е посочено от проверяващите състави на ИВСС като основна причина за голямата продължителност на производството по част от разгледаните през периода основателни заявления. При последващата им отмяна по реда на инстанционния контрол, в някои от законовите хипотези, делата са връщани за ново разглеждане от друг състав на по-ниските по степен съдилища, което обстоятелство съществено се е отразило върху продължителността на делата:

- по граждански, търговски и административни дела (заявления с вх. рег. № РС-25-486/29.05.2025 г., вх. рег. № РС-25-230/18.03.2025 г., РС-25-139/19.02.2025 г. и др.).

- по наказателни дела (напр. по заявления вх. рег. № РС-25-69/24.01.2025 г., вх. рег. № РС-25-451/22.05.2025 г., вх. рег. № РС-25-452/22.05.2025 г., вх. рег. № РС-25-844/25.08.2025 г., вх. рег. № РС-25-913/18.09.2025 г. и др.). В наказателното производство, проверено по заявления вх. рег. № РС-25-844/25.08.2025 г. и вх. рег. № РС-25-913/18.09.2025 г., продължило 13 години и 1 месец, е установено, че делото четири пъти е разглеждано от въззивната инстанция. С решения по НД № 102/2020 г. и по НД № 429/2022 г., и двете по описа на ВКС, касационната

инстанция е отменила постановените в производствата по ВНОХД № 60/2019 г. и ВНОХД № 361/2021 г. по описа на АС – Велико Търново въззивни съдебни решения на основание чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК, поради допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, довели до ограничаване правото на защита на подсъдимите и делото е връщано за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд. При последното разглеждане на делото от въззивния съд, в производството по ВНОХД № 88/2023 г. по описа на АС - Велико Търново е постановена присъда, която е изцяло отменена с решение по НД № 126/2025 г. по описа на ВКС. Касационният съд е установил, че въззивният съд при постановяване на съдебния акт е допуснал съществени нарушения на процесуалните правила, довели до ограничаване правото на защита на подсъдимите, като на основание чл. 354, ал. 5, изр. 2-ро НПК ВКС е постановил нова присъда. При индивидуализация на определените наказания на подсъдимите по реда на чл. 55 НК, е взел предвид и обстоятелството, че деянията им са били извършени преди повече от 14 години, съобразно критериите, залегнали в практиката на ЕСПЧ, наказателното производство е било с неразумна продължителност по смисъла на чл. 6, пар. 1 от ЕКЗПЧОС, поради което е компенсирал нарушението на правото на разглеждане на делото в разумен срок с налагане на наказание при условията на чл. 55, ал. 1, т. 1 НК.

4.5. Голяма продължителност на наказателното производство във фазата на досъдебното производство (за производства по наказателни дела).

И през 2025 г. се запазва констатацията на проверяващите състави на ИВСС, че една от основните причини за продължителността на производствата по наказателни дела е обстоятелството, че органите на досъдебното производство (наблюдаващ прокурор и разследващи органи) не организират, ръководят и провеждат досъдебната фаза на процеса по начин, който да осигури приключването му в разумен срок.

По проверените наказателни производства отново са установени продължителни периоди от време, през които разследващите органи не са извършвали следствени действия или са извършвали епизодични такива, в някои случаи периодите на бездействие са достигали 10 години (напр. заявления с вх. рег. № РС-25-257/27.03.2025 г., вх. рег. № РС-25-126/12.02.2025 г., вх. рег. № РС-25-479/27.05.2025 г. и др.). През 2025 г. е проверено наказателно производство (заявление с вх. рег. № РС-24-739/26.11.2024 г.), по което е установен период на бездействие на наблюдаващия прокурор, продължил около 4 години и 4 месеца от 03.05.2016 г., когато делото е постъпило в прокуратурата (СП) с мнение за предаване на обвиняемите на съд, до 29.09.2020 г., на която дата делото е внесено с обвинителен акт в съда. Това е довело до неспазване с 4 години и 3 месеца на законоустановения 1-месечен срок по чл. 242, ал. 4 НПК (ред. ДВ, бр. 42/2015 г.), в който прокурорът е следвало да се произнесе след получаване на материалите по делото.

Констатирана е и прекомерна продължителност на досъдебната фаза на наказателни производства в резултат на допуснати от органите на досъдебното производство съществени процесуални нарушения, довели до многократно връщане на делото от съда (напр. заявления с вх. рег. № 25-551/18.06.2025 г., вх. рег. № РС-25-779/05.08.2025 г., вх. рег. № РС-25-48/15.01.2025 г. и вх. рег. № РС-25-26/07.01.2025 г., и др.). Отново са констатирани и случаи на пасивност от страна на компетентните органи в издирване на свидетели и събиране на доказателства.

През 2025 г. са разгледани две заявления, касаещи наказателни производства с прекомерна продължителност, които са останали на досъдебната фаза и са прекратени, поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване (заявления с вх. рег. № РС-25-257/27.03.2025 г. и вх. рег. № РС-25-126/12.02.2025 г.).

4.6. Несъобразяване с практиката на Европейския съд по правата на човека по прилагането на чл. 6, пар. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в частта ѝ за приоритетно разглеждане на дела, представляващи особен интерес за страните (за производства по граждански дела).

Практиката на ЕСПЧ приема, че значимостта на делото за съответната страна се извежда от неговия предмет. Дела за упражняване на родителски права, дела по трудови спорове (особено ако се отнасят за трудови възнаграждения или незаконно уволнение), дела за пенсии, дела на тежко болни хора, на задържани лица и др. следва да се разглеждат по-бързо и с приоритет. И през 2025 г., при разглеждане на подадените в ИВСС по реда на глава трета „а” ЗСВ заявления, проверяващите състави на ИВСС са установили случаи на дела, по които съдът не е съобразил, че предметът им представлява особен интерес за страните и това налага приоритетното им разглеждане – напр. по заявление с вх. рег. № РС-25-509/26.03.2025 г. е проверено производство, образувано по искове за обезщетения по чл. 220, ал. 1, чл. 222, ал. 1 и чл. 226, ал. 1 от Кодекса на труда (КТ), продължило близо 12 години и 10 месеца. По първоначално образуваното производство по гр.д. № 35390/2012 г. по описа на СРС съдът се е произнесъл с определение от 03.12.2014 г., с което е прекратил производството по делото в частта, в която са предявени искове за отмяна на уволнението и за обезщетение по чл. 344, ал. 1, т. 1 и чл. 225, ал. 3 КТ, тъй като е установил, че същите искове са предмет на предходно образувано дело пред друг състав на СРС. Същевременно съдът е спрял производството в частта на предявените искове за възстановяване на предишната работа и за обезщетение за оставането без работа поради незаконното уволнение по чл. 344, ал. 1, т. 2 и 3 и по чл. 224, ал. 1 КТ, на основание чл. 229, ал. 1, т. 4 ГПК, до приключване на производството по гр.д. № 33339/2012 г. по описа на СРС, образувано по искове по чл. 344, ал. 1, т. 1 и чл. 225, ал. 3 КТ между същите страни. Шест месеца по-късно, съдът се е произнесъл с определение от 14.05.2015 г. като е

отделил разглеждането на исковете, по които производството е било спряно за самостоятелно разглеждане. По тях е образувано гр.д. № 6936/2016 г. по описа на СРС, в което е установено забавяне при възобновяване на производството. Преюдициалното производство по гр.д. № 33339/2012 г. по описа на СРС е приключило с влязло в сила решение на 16.03.2015 г., което предхожда отделянето на исковете по чл. 344, ал. 1, т. 2 и 3 и по чл. 224, ал. 1 КТ за самостоятелно разглеждане, а гр.д. № 6936/2016 г. по описа на СРС е възобновено на 24.09.2020 г.

4.7. Прекомерна продължителност на производства, за които законът е предвидил кратки срокове за разглеждането им (за производства по граждански дела) - бързи производства и заповедни производства.

Проверяващите състави на ИВСС и през 2025 г. са установили нарушаване на разумния срок по производства, за които законодателят е предвидил кратки процедури и срокове, в отклонение на правилата, приложими в общия исков процес. Причините за установената голяма продължителност на тази категория дела са неспазването от страна на съда (първоинстанционен и въззивен) на предвидените срокове за подготовка на делото за разглеждане в открито заседание, насрочване на заседанията в продължителни периоди, обявяване на съдебното решение – напр. заявление вх. рег. № РС-25-165/05.03.2025 г. Проверяващият състав на ИВСС е установил, че производството, образувано по искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, 2 и 3 КТ, разгледани по реда на глава двадесет и пета ГПК „Бързо производство“, е продължило 5 години, 10 месеца и 16 дни. Производството пред първата инстанция (гр.д. № 79038/2018 г. по описа на СРС) е продължило 4 години и 7 месеца, като определението по чл. 312, ал. 1 ГПК за насрочване на делото е постановено 1 година и 7 месеца след изтичане на срока за подаване на отговор на исковата молба от ответника. Решението по гр.д. № 79038/2018 г. по описа на СРС е постановено 2 години и 4 месеца след изтичане на установения в чл. 316 ГПК 2-седмичен срок.

След обобщаване и анализ на производствата по глава трета „а“ ЗСВ, разгледани от ИВСС през 2025 г., се запазват направените и в предходни години изводи:

1. За всички от разгледаните по реда на глава трета „а“ ЗСВ приключени съдебни дела и прокурорски преписки проверяващите състави на ИВСС са констатирали повече от две отделни нарушения на органите на съдебната власт, обусловили краен извод за нарушаване на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

2. Проверяващите състави, отново констатирали, че основната причина за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата е неспазване на установените процесуални срокове за образуване, движение и приключване на делата.

3. Запазва се тенденцията от предходни години, големият процент от разглежданите заявления, по които е констатирано нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, да са срещу действия на органи на съдебната власт на територията на Софийския апелативен район. През 2025 г. това са 63% от заявленията по наказателни дела (спрямо 69% през 2024 г.) и 95% от заявленията по граждански, търговски и административни дела (спрямо същия процент през 2024 г.).

4. Всички заявления, по които е констатирано, че продължителните периоди между съдебните заседания са основната причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийския районен съд и Софийския градски съд, което е в резултат основно на високата натовареност на тези съдилища.

5. През 2025 г. са разгледани и заявления, касаещи производства по граждански дела, образувани по искове с правно основание чл. 26 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ), по които са установени забавяния в резултат на поведението на компетентните органи. Специфичното на тези производства е, че те са с обезщетителен характер, като крайният резултат е обезщетяване на лицата за вреди, причинени от органите на съдебната власт за нарушаване на правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок по чл. 6, пар. 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи. Точно в тези производства, обаче е констатиран проблем, свързан с процедурата по отводи на съдиите от конкретен орган на съдебната власт – СГС, продължила прекомерно в период от над 3 години, в резултат на което се е стигнало отново до нарушаване на разумния срок за разглеждане на производството, допуснат в съдебните дела по чл. 26 ЗОДОВ, и това е послужило за основание за търсене на обезщетение от страна на ищеца по реда на чл. 60а ЗСВ.

VIII. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

1. ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

През отчетната 2025 г. ИВСС продължи извършването на проверки по глава девета, раздел Ia ЗСВ на декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, както и на лицата, изгубили качеството съдия, прокурор или следовател.

Подадени са 4481 декларации за имущество и интереси по чл. 175а, ал. 1, т. 1 ЗСВ, от които:

- 4236 ежегодни декларации за 2024 г.;

- 109 встъпителни декларации - в едномесечен срок от встъпване в длъжност;

- 77 финални декларации - в едномесечен срок от освобождаване от длъжност и

- 59 окончателни декларации - в едномесечен срок от изтичането на една година от освобождаването от длъжност.

Освен това допълнително са подадени:

- 318 декларации по чл. 175а, ал. 1, т. 2 ЗСВ за промяна в декларираните обстоятелства в декларациите по чл. 175а ал. 1, т. 1 ЗСВ в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити и

- 719 декларации по чл. 175в, ал. 5 ЗСВ за отстраняване на непълноти или грешки в декларираните обстоятелства.

Декларациите, подадени по електронен път, подписани с квалифициран електронен подпис, са 1442 броя, което е 26% от общия брой на подадените през 2025 г. декларации. Относителният дял на подадените по електронен път декларации спрямо броя на всички подадени декларации е нараснал с 4% спрямо 2024 г.

Инспекторатът провери всички подадени 4481 имуществени декларации. В хода на проверките е извършена съпоставка между декларираните обстоятелства за имуществото на съдиите, прокурорите и следователите, на техните съпрузи или лицата, с които се намират във фактическо съжителство на съпружески начала, както и на ненавършилите им пълнолетие деца, и получената информация от съответните регистри, в които декларираните обстоятелства подлежат на вписване, обявяване или удостоверяване. Фактически е проверено имуществото на 10 014 лица, включително наличностите по банковите им сметки.

В 4189 от проверените декларации е установено съответствие между декларираните факти и получената информация. В 292 декларации е установено несъответствие между декларираните факти и получената информация, като в 291 от тях несъответствието е отстранено по реда на чл. 175ж, ал. 2 ЗСВ – чрез подаване на коригираща декларация в 14-дневен срок от уведомяването. В една декларация несъответствието не е отстранено, тъй като не е подадена коригираща декларация в срока по чл. 175ж, ал. 2 ЗСВ, поради което Инспекторатът към ВСС е сезирал НАП за предприемане на действия от неговата компетентност.

През 2025 г. на основание чл. 55, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) бяха възобновени производствата по проверка на 5 ежегодни имуществени декларации за 2022 г., които бяха спрени през 2023 г. на основание чл. 54, ал. 1, т. 5 АПК до приключване на съдебните производства за разкриване на банкова тайна с влязъл в сила съдебен акт, спрени от Софийския районен съд във връзка с отправените преюдициални запитвания по съединени преюдициални дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23 пред Съда на Европейския съюз. Проверките на декларациите са приключили с установено съответствие между декларираните факти и получената информация.

При извършване на проверките през 2025 г. на част от имуществените декларации на магистратите, ИВСС срещна значителни трудности поради постановяването на множество съдебни решения по чл. 62, ал. 7 от Закона за кредитните институции, с които районните съдилища, позовавайки се на Решението на СЕС от 30.04.2025 г. по съединени преюдициални дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23, оставяха без уважение исканията на ИВСС за разкриване на сведения, представляващи банкова тайна. Това наложи исканията да бъдат изпращани повторно на компетентния съд в случаите, в които магистратите не дадоха съгласие по чл. 62, ал. 5, т. 1 от Закона за кредитните институции.

2. АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

През 2025 г. във връзка с допуснати нарушения на задължението за подаване на декларации за имущество и интереси в законовите срокове в ИВСС са образувани 33 административнонаказателни производства (АНП), от които:

- 6 са срещу магистрати (1 съдия, 3-ма прокурори, 1 младши прокурор и 1 младши следовател), неподали в срок встъпителна декларация за имущество и интереси (чл. 175в, ал. 1, т. 1 ЗСВ);

- 22 са срещу магистрати (17 съдии, 4-ма прокурори и 1 младши прокурор), неподали в срок ежегодна декларация за имущество и интереси (чл. 175в, ал. 1, т. 2 ЗСВ);

- 3 са срещу лица, изгубили магистратското си качество (1 прокурор, 1 младши прокурор и 1 следовател), които не са подали в срок финална декларация за имущество и интереси (чл. 175в, ал. 1, т. 3 ЗСВ);

- 2 са срещу лица, изгубили качеството следовател, които не са подали в срок окончателна декларация за имущество и интереси (чл. 175в, ал. 1, т. 4 ЗСВ).

Образуваните през 2025 г. 33 АНП са приключили с:

- 6 споразумения по чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) с общ размер на наложените глоби 1260 лв., равняващи се на 644,23 евро, които са платени изцяло;

- 5 наказателни постановления с общ размер на наложените глоби 2200 лв. Три от наказателните постановления са влезли в сила, а едно е обжалвано пред съда, като съдебното производство не е приключило. Едно от издадените наказателни постановления не е връчено на нарушителя поради неоткриването му на известните адреси. Наложеният глоби по влезлите в сила наказателни постановления са общо в размер на 1300 лв., равняващи се на 664,68 евро. В съответствие с разпоредбата на чл. 79б, ал. 1 ЗАНН са платени 80 на сто от наложените глоби по две от наказателните постановления (1000 лв., равняващи се на 511,29 евро) или – 409,03 евро;

- 21 предупреждения по чл. 28 ЗАНН поради маловажност на случая;

- 1 резолюция за прекратяване на административнонаказателното производство поради това, че деянието, за което е съставен актът за установяване на административно нарушение, не съставлява административно нарушение по смисъла на чл. 6 ЗАНН.

Статистическите данни сочат, че 64% от образуваните през 2025 г. АНП са приключили с издаване на предупреждение по чл. 28 ЗАНН (21 бр.), което се дължи на обстоятелството, че в преобладаващата част от случаите закъсненията при подаване на декларациите са малки (от един до десет календарни дни след изтичане на законовия срок), поради което наказващият орган, съобразявайки се с трайната и непротиворечива съдебна практика за периода 2018 г. – 2024 г., е приел, че случаят е маловажен и на основание чл. 28 ЗАНН е отправил писмено предупреждение до нарушителя, че при извършване на друго нарушение от същия вид, представляващо маловажен случай, в едногодишен срок от влизане в сила на предупреждението, за това друго нарушение ще му бъде наложено административно наказание. 18% от образуваните през 2025 г. АНП са приключили със споразумение по чл. 58г ЗАНН (6 бр.), което е индикатор за ефективността на института на споразумението, въведен с изменението на ЗАНН с ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 23.12.2021 г.

IX. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНОСТ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

През периода 01.01.2025 г. - 31.12.2025 г. в Инспектората са **образувани общо 114 преписки** по сигнали, съдържащи твърдения за нарушения по чл. 175к, ал. 1 – 4 ЗСВ. От тях 103 бр. са приключени през 2025 г., а останалите 11 бр. преписки са приключени през 2026 г.

По 6 преписки от образуваните през 2025 г. е наредено извършване на проверка със заповед на главния инспектор за установяване на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к ЗСВ.

От тези 6 проверки, една е образувана за накърняване независимостта на магистрати по чл. 175к, ал. 3 ЗСВ, една – за накърняване независимостта на магистрати и за установяване на действия, накърняващи престижа на съдебната власт по чл. 175к, ал. 3 и 4 ЗСВ и четири – за установяване на действия, накърняващи престижа на съдебната власт по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ.

Образуваните 6 проверки са приключени през 2025 г., като четири от тях са приключени с доклади, съдържащ становище за липсата на достатъчно данни за накърняване независимостта на магистрати и за действия и бездействия, които накърняват престижа на съдебната власт, **една** от тях е приключена с доклад, съдържащ становище за прекратяване поради

недопустимост с оглед наличието на вече образувано дисциплинарно производство срещу същия магистрат за същото деяние и **една** е приключила с доклад, съдържащ становище за наличието на достатъчно данни за действия и бездействия на прокурор, които накърняват престижа на съдебната власт и изпращане на материалите по нея на по-горестоящия административен ръководител и на министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията по чл. 312, ал. 1, т. 2 и 4 ЗСВ.

Една проверка, образувана срещу съдия през 2024 г., е приключила през 2025 г. с предложение по чл. 312, ал. 1, т. 3 ЗСВ – за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на съдия за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ – извършване на действия, включително нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските съдии, които накърняват престижа на съдебната власт. По повод направеното предложение от ИВСС е образувано дисциплинарно дело № 3/2025 г. на съдийската колегия на ВСС. С решение от 03.02.2026 г., взето по протокол № 3 съдийската колегия на ВСС прекрати производството по дисциплинарно дело № 3/2025 г., поради недопустимост на направеното предложение от ИВСС. За резултата по дисциплинарното производство е публикувана информация на интернет страницата на ВСС на адрес: <https://vss.justice.bg/page/view/112259>.

След приемането на решението на СЕС от 30.04.2025 г. по съединени преюдициални дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23 Инспекторатът към ВСС не е образувал други проверки срещу магистрати за нарушения по глава девета, раздел Іб ЗСВ, съобразявайки задължителната сила на преюдициалното тълкувателно решение. Вместо това, с решение от 04.06.2025 г. ИВСС прие, че на основание чл. 267 от ДФЕС в случай, че има достатъчно данни за конфликт на интереси, съответно за действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите, материалите следва да се изпращат на административния ръководител на проверявания магистрат, на по-горестоящия административен ръководител и на министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията им по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ по отправяне на предложения за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на магистрат.

Поради това по всички преписки, по които е установено, че сигналът, съдържащ твърдения за нарушения на интегритета на съдия, прокурор или следовател, е редовен и допустим, след решението на СЕС, сигналите са препращани на административния ръководител на проверявания магистрат, на по-горестоящия административен ръководител и на министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията им по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ.

Извън проверките, наредени със заповед на главния инспектор, останалите **108** преписки, образувани и приключени по реда на глава девета, раздел Іб ЗСВ, са прекратени със становища.

60 преписки са прекратени със становище поради неотстраняване на нередовности на сигнала.

Останалите **48** преписки са прекратени със становища по различни причини - поради това, че сигналите са подадени за конфликт на интереси по неприключени дела, поради това, че лицето, срещу което са подадени сигналите, не е магистрат, поради установеното по безспорен начин при предварителното проучване, че сигналите не са от компетентността на Инспектората към ВСС или поради изтекла давност по чл. 310 ЗСВ.

Видно от изнесените статистически данни, през 2025 г. се наблюдава известно намаляване на броя на постъпилите сигнали - 114, съдържащи твърдения за нарушения по чл. 175к, ал. 1 – 4 ЗСВ, в сравнение с 2024 г., през която са постъпили 124 бр., но и увеличаване спрямо 2023 г., през която са постъпили 83 бр. сигнали.

И през отчетния период продължава практиката за подаване на нередовни сигнали. В повечето от сигналите не се сочат конкретни данни за мястото и периода на извършване на твърдяното нарушение, няма позоваване на документи или други източници, които съдържат информация, подкрепяща изложеното в сигнала, не се посочват и лица, които биха могли да потвърдят съобщеното или да предоставят допълнителна информация. Напротив, редовно в подаваните до ИВСС сигнали отсъства описание на деянието, за което се заявява, че представлява нарушение на интегритета и на обстоятелствата, при които е било извършено. След указване на подателите да отстранят нередовностите, същите преповтарят съдържанието на първоначално подадения сигнал и на практика не отстраняват допуснатите нередовности. Не са малко и случаите, в които се подава сигнал за нарушен интегритет само поради недоволство от постановен съдебен акт и когато на подателя на сигнала се укаже да даде сведения относно конкретните извършени от магистрата действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, същият не го прави, защото не е налице такова поведение.

Що се отнася до образуваните през отчетния период проверки, четири от които са приключили с доклади за липса на данни за извършени нарушения по чл. 175к, ал. 1 - 4 ЗСВ, причините за прекратяването им се дължат на липсата на установени нарушения на етичните правила, както и на законовата уредба, на база на която нарушенията по глава девета, раздел Іб ЗСВ могат да бъдат установявани и доказвани.

ИВСС не е разследващ орган и съответно не разполага с процесуалните правомощия по НПК на разследващите органи (да извършват оглед, претърсване и изземване, да събират информация за проведени телефонни разговори и информация чрез прилагане на СРС и/или да изискват събрана по този начин информация). В рамките на една проверка Инспекторатът може да

събира сведения, писмени и веществени доказателства и документи от подателя на сигнала, от проверяваното лице или от други лица, които биха могли да потвърдят изложеното в сигнала или да предоставят друга информация (чл. 175н, ал. 3 ЗСВ). Тези лица са длъжни да предоставят поисканите сведения, доказателства и документи, както и да се явят лично в ИВСС, ако бъдат призовани (чл. 175н, ал. 4 ЗСВ). Макар законът да задължава посочените лица да представят поисканите им сведения и да се явят лично в Инспектората, ако бъдат поканени за представяне на устни сведения, често същите не го правят, защото законът не предвижда санкция за това, а ИВСС не разполага с възможността за принудителното им довеждане за разпит. Предоставянето на сведения по една проверка за интегритет е предоставено на доброволното желание на третите лица дали да съдействат.

В същото време, ИВСС не може да работи само по „предположенията“ и „съмненията“ на подателите на сигнали, респ. по такива, изнесени в медийни публикации и да внася предложения за образуване на дисциплинарно производство срещу магистрат при липса на достатъчно данни за извършено нарушение, т.е. без да са налице законовите основания за това. Подобен подход би навредил не само на доброто име на магистрата, но и на престижа на съдебната власт.

Независимо от ограничената компетентност на ИВСС след решението на СЕС от 30.04.2025 г. да извършва проверки по глава девета, раздел Іб ЗСВ, Инспекторатът продължава да полага всички възможни усилия за пълното изясняване на стандартите и очакванията по отношение на поведението на магистратите, като предприе действия по разпространяване на анкета сред тях, целта на която е да се проучат нагласите за създаване на единни насоки за етично поведение на българските магистрати.

Х. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 15 ЗСВ

Инспекторатът към ВСС осъществява надзор за защита на физическите лица при обработване на личните им данни от съдилищата при осъществяване на техните правораздавателни функции и от Прокуратурата на Република България, когато обработването се извършва за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за обществения ред и сигурност и тяхното предотвратяване.

Органите на съдебната власт, поради характера на своята дейност, се подчиняват на особен правен режим, когато обработват лични данни. В Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО, последователно е проведена идеята

за ограничаване на правомощията на общите надзорни органи за защита на личните данни по отношение на съдилищата при осъществяване на техните правораздавателни функции. Това положение е изрично закрепено в чл. 55, пар. 3 от Регламент (ЕС) 2016/679, съгласно който надзорните органи не са компетентни да осъществяват надзор на дейностите по обработване, извършвани от съдилищата при изпълнение на съдебните им функции. Същото разрешение е установено с разпоредбите на чл. 17, ал. 1, т. 2, вр. чл. 42 и сл. ЗЗЛД изрично по отношение на Прокуратурата на Република България, когато обработва лични данни за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Тази уредба е мотивирана от европейския законодател в съображение 20 от Регламент (ЕС) 2016/679 и съображение 80 от Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година с необходимостта да се гарантира независимостта на органите на съдебната власт при изпълнението на съдебните им задължения, включително вземането на решения.

През 2025 г. в ИВСС са постъпили **31 жалби** от субекти на данни, **13 сигнала** от граждани, юридически лица и държавни органи, съдържащи твърдения за допуснати нарушения от органи на съдебната власт и **1 искане** от органи на съдебната власт за изразяване на становище на надзорния орган относно задължения на съдилищата по прилагането на Регламента и на ЗЗЛД. Извършена е и **една проверка след самосезиране** на Инспектората към ВСС по данни, съдържащи се в медийна публикация, за допуснато нарушение на сигурността на личните данни от Прокуратурата на Република България.

Към този момент **24 от производствата по подадените 31 жалби от субекти на данни са приключили**. От тях 11 са оставени без разглеждане и производствата са прекратени, като 3 от недопустимите жалби са изпратени за разглеждане по компетентност на КЗЛД, а една на Прокуратурата на Република България.

От разгледаните по същество 13 жалби от субекти на данни, по 11 от тях е установено, че не са допуснати нарушения на законодателството в областта на защитата на личните данни. Пет от разгледаните жалби се отнасят до разкриване на данни от материалите по делата пред другите страни или участници в производствата (ЛДЖ-25-3/2025 г., ЛДЖ-25-7/2025 г., ЛДЖ-25-9/2025 г., ЛДЖ-25-10/2025 г. и ЛДЖ-25-13/2025 г. по описа на ИВСС). Три от тези случаи се отнасят до събиране на съдържащи се в писмените доказателства по делата лични данни (ЛДЖ-25-6/2025 г., ЛДЖ-25-14/2025 г. и ЛДЖ-25-21/2025 г. по описа на ИВСС), две жалби съдържат твърдения за неправомерно събиране на лични данни при снемане на самоличността на страната в открито съдебно заседание (ЛДЖ-25-5/2025 г. и ЛДЖ-25-30/2025 г. по описа на ИВСС), а една жалба е за разгласяване на данни от досъдебно производство (ЛДЖ-25-15/2025 г. по описа на ИВСС).

По останалите **2 жалби е установено, че съдилищата са допуснали нарушения** (ЛДЖ-25-1/2025 г. и ЛДЖ-25-13/2025 г. по описа на ИВСС). В

разгледаните случаи нарушенията се изразяват в пропуски при анонимизирането на личните данни, съдържащи се в съдебните решения, които се публикуват на интернет страниците на съдилищата на основание чл. 64 от Закона за съдебната власт. Установено е, че допуснатите нарушения не са тежки, тъй като засягат само по едно физическо лице във всеки от случаите, публикуваните данни не са в голям обем и не са чувствителни лични данни по смисъла на чл. 9 от Регламент (ЕС) 2016/679. Съобразно тези констатации на съдилищата са наложени принудителни административни мерки „Отправяне на официално предупреждение“, че конкретното обработване може да породи рискове за правата на субектите, но спрямо тях не са прилагани други мерки, тъй като незаконосъобразното обработване е преустановено доброволно веднага след узнаването му.

От постъпилите **13 сигнала** за нарушения на правилата за защита на правата на субектите при обработване на личните им данни от органите на съдебната власт, 5 са оставени без разглеждане, като 2 от тях са изпратени за разглеждане по компетентност на Комисията за защита на личните данни, а 1 е изпратен на Висшия съдебен съвет, тъй като не се отнасят до обработване на лични данни, осъществено от органите на съдебната власт при изпълнение на съдебната им функция. По 6 от сигналите за допуснати нарушения при обработване на лични данни от органите на съдебната власт, производствата са приключили със становище за неоснователност след извършено предварително проучване на основание чл. 94ж, ал. 1, т. 2 ПОДИВССДАЕ, а по 1 сигнал производството не е приключило към настоящия момент.

Един от сигналите има характер на уведомление за допуснато нарушение на сигурността на личните данни, като то е подадено от Върховния административен съд. Цитираният случай се отнася до извършена на 27.01.2025 г. хакерска атака с използване на зловреден софтуер, с който е била засегната част от техническата инфраструктура и електронните бази с данни на ВАС. По този случай въз основа на Заповед № ЛДС-25-2/24.04.2025 г. на главния инспектор на ИВСС е извършена проверка на място във ВАС, в качеството му на администратор на лични данни. При проверката са направени констатации, че ВАС, като администратор на лични данни, с факта на нарушението на сигурността на личните данни (хакерска атака с криптовирус) е допуснал нарушение на принципа „законосъобразност“ по чл. 5, пар. 1, б. „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679, както и на принципа „отчетност“, във връзка с принципа „цялостност и поверителност“, съгласно чл. 5, пар. 2, вр. пар. 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679. Нарушението на принципа „законосъобразност“ се изразява в разкриване или по друг начин допускане на достъп, без правно основание, до лични данни, съдържащи се в Единната деловодна информационна система, администрирана от ВАС. Нарушението на принципа „отчетност“ се изразява в невъзможността на администратора ВАС да докаже, че чрез подходящи технически и организационни мерки е гарантирал подходящо ниво на сигурност на личните данни, включително защита срещу неразрешено или

незаконосъобразно обработване и срещу случайна загуба, унищожаване или повреждане. Отделно от това, в периода от 27.01.2025 г. до 16.05.2025 г., администраторът ВАС е допуснал нарушение и на принципа „цялостност и поверителност“ по чл. 5, пар. 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 във връзка със задължението за сигурност на обработването по чл. 32 от Регламента. Нарушението се изразява в това, че в периода след кибератаката до датата на проверката на място, администраторът ВАС не е предприел подходящи технически и организационни мерки за осигуряване, съобразно рисковете при обработването, на подходящо ниво на сигурност на личните данни.

Съобразно установеното нарушение, с решение на ИВСС на Върховния административен съд е наложена принудителна административна мярка, на основание чл. 58, пар. 2, б. „г“ от Регламента, да приведе операциите по обработване на лични данни в съответствие с изискванията на Регламента, като са указани редица конкретни технически мерки, които администраторът е задължен да предприеме за повишаване на сигурността на използваните информационни системи и/или мрежи. Решението е постановено на 08.12.2025 г., като то не е обжалвано от администратора на лични данни и е влязло в сила.

През месец юли 2025 г. е образувана **проверка след самосезиране** на Инспектората към ВСС по данни, съдържащи се в медийна публикация от 03.07.2025 г. за извършена хакерска атака и допуснато нарушение на сигурността на личните данни от Прокуратурата на Република България. По случая е извършена и проверка на място в края на 2025 г., като производството по случая все още не е приключило.

По постъпилото през 2025 г. **искане за изразяване на становище** в областта на за защитата на личните данни, ИВСС е изразил становище в определения от закона срок. Искането засяга въпроса допустимо ли е и при какви условия окръжните съдилища да предоставят на КРДОПБГДСРСБНА за целите на задължителната проверка по чл. 26, ал. 1, т. 2 ЗДРДОПБГДСРСБНА копия от документи, съдържащи лични данни на председателите, заместник-председателите, членовете на ръководни и контролни органи на всички юридически лица с нестопанска цел, регистрирани в периода от 10.11.1989 г. до 01.01.2018 г., които не са били пререгистрирани в Агенцията по вписванията. Становището е публикувано на интернет страницата на Инспектората.

През 2025 г. са извършени **четирнадесет планови проверки по личните данни** в РС – Разлог, РС – Сандански, РС – Враца, РС – Мездра, РС – Исперих, РС – Кубрат, РС – Карнобат, РС – Поморие, РС – Кнежа, РС – Левски, РС – Велики Преслав, РС – Нови Пазар, РС – Котел и РС – Нова Загора.

Целта на проверките беше да се провери прилагането на принципа за отчетност, установен в чл. 5, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 и в чл. 45, ал. 4 ЗЗЛД и въз основа на направените при проверките констатации, ИВСС да предприеме действия по чл. 57, пар. 1, б. „г“ от Регламент (ЕС) 2016/679 и

по чл. 79, ал. 1, т. 3 ЗЗЛД за насърчаване на осведомеността на органите на съдебната власт за задълженията им като администратори на лични данни.

Проверките се извършиха по документи, за да се съобрази натовареността на инспекторите с извършването на планови проверки по срочното образуване, движение и приключване на съдебните дела и прокурорските преписки на място в органите на съдебната власт.

При извършване на проверките, Инспекторатът към ВСС прие, че органите на съдебната власт ще бъдат в състояние да докажат, че спазват принципа за отчетност, ако са идентифицирали естеството, обхвата и целите, за които обработват лични данни в контекста на правораздавателната дейност и са изготвили документи за предприетите от тях мерки за защита на правата на субектите поне в следните четири направления: в отношенията със субектите; по отношение на сигурността на личните данни; в отношенията с надзорния орган; други изисквания за отчетност. Извършването на проверките по този начин на практика позволява непосредствено да се установи дали и по какъв начин компетентните органи прилагат нормативните изисквания за прозрачност в отношенията си със субектите, и специалните изисквания за водене на отчетност. По отношение на изискванията за създаване на сигурност на данните и за комуникация с надзорните органи се установява дали компетентните органи са запознати със задълженията си и по какъв начин са документирали предприетите от тях мерки в тази насока.

При плановите проверки е установено, че **6 от проверените съдилища** - РС – Нови Пазар, РС – Исперих, РС – Враца, РС – Котел, РС – Кнежа и РС – Нова Загора са изпълнили почти всички изисквания на Регламент (ЕС) 2016/679 и на ЗЗЛД за спазване на принципа за отчетност. При проверките на останалите съдилища са установени малко на брой пропуски в съдържанието на изготвените документи, доказващи спазването на отделните изисквания, установени в Регламент (ЕС) 2016/679 и в ЗЗЛД. Съобразно възприетите при проверките критерии по отношение на действията, които съдилищата предприемат в отношенията със субектите, по отношение на сигурността на личните данни, в отношенията с надзорния орган и по някои други изисквания за отчетност се установи следното:

- по отношение на приетите от съдилищата правила за спазване на принципа за прозрачност по чл. 5, пар. 1, т. 1 от Регламента ИВСС констатира, че такива са приети от всички съдилища. От проверките на тяхното съдържание е установено, че пропуски са допуснати от РС – Велики Преслав, РС – Левски и РС – Кубрат. Те са свързани с информацията, която се предоставя на субектите на данни за правото им на жалба до надзорните органи и тази съгласно чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗЗЛД за възможността им в определени хипотези да упражнят част от правата си пред администратора на лични данни чрез надзорния орган.

- по отношение на мерките за сигурност на данните се установи, че във всички проверени съдилища са предприети действия за документиране на

действията за установяване на подходящо ниво на сигурност на данните. Като пропуск в създаването на отчетност за тези действия, се установи, че в РС – Велики Преслав и РС – Левски не е извършен анализ на риска на основание чл. 32, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679, респективно - на основание чл. 66, ал. 1 ЗЗЛД. Анализът на риска е задължителен елемент от процеса по управление на риска за защитата на личните данни. Съгласно чл. 32, пар. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 респективно на основание чл. 66, ал. 1 ЗЗЛД той предхожда и обуславя прилагането на подходящи технически и организационни мерки за сигурност на данните. Като такъв той се прилага спрямо всички операции по обработване, извършвани под контрола на администратора. Като резултат от него се определят всички рискове, които могат да засегнат правата на физическите лица при обработване на личните им данни. В тази връзка на съдилищата са дадени препоръки да бъде извършен анализ на рисковете с различна вероятност и тежест за правата на субектите, чиито данни се обработват в контекста на правораздавателната дейност, като въведените технически и организационни мерки за защита на данните бъдат съобразени с резултатите от анализа на риска.

- по отношение на комуникацията с надзорния орган се установи, че всички проверени съдилища са приели процедура за уведомяване на надзорния орган в случай на нарушение на сигурността на личните данни. От съдържанието на тези процедури се констатира, че в РС – Карнобат, РС – Поморие, РС – Сандански и РС – Разлог не са уредени изрично случаите, когато нарушението на сигурността засяга лични данни, обработвани от съдилищата в контекста на правораздавателната дейност. В тези случаи на основание чл. 33 от Регламента, вр. чл. 17, ал. 1 ЗЗЛД, респективно - на основание чл. 67, ал. 1 ЗЗЛД за нарушението следва да се уведоми компетентния надзорен орган, който е Инспекторатът към ВСС.

- по отношение на изискването за водене на регистър на дейностите по обработване на лични данни се установи, че всички проверени съдилища са спазвали изискването за водене на регистър на дейностите по обработване на лични данни на основание чл. 30, пар. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, респективно - чл. 62, ал. 1 ЗЗЛД.

По отношение на РС – Мездра са констатирани всички посочени пропуски, свързани със спазването на правилата за прозрачност в комуникацията със субектите на данни, сигурност на данните и в комуникацията с надзорния орган.

Съобразно направените при проверките констатации, Инспекторатът към ВСС е отправил препоръки до съдилищата да изменят и допълнят съдържанието на приетите от тях документи за отчетност в случаите, в които то не отговаря на установените нормативни изисквания. Към този момент всички дадени препоръки до съдилищата са изпълнени, като за това е получена обратна информация в ИВСС.

Анализът на резултатите от проверките показва, че органите на съдебната власт познават добре задълженията, които имат при обработване

на лични данни в контекста на правораздавателната си дейност. Все по-добре се познава промяната в обхвата на надзорната компетентност на общите надзорни органи по защита на личните данни, въведена с новата правна рамка през 2018 година. Тя е въведена в чл. 55, пар. 3 от Регламент (ЕС) 2016/679, вр. чл. 17, ал. 1 и чл. 78, ал. 2 ЗЗЛД и предвижда, че Инспекторатът към ВСС е компетентен да осъществява надзор за защита на физическите лица при обработване на личните им данни от съдилищата при осъществяване на техните функции на органи на съдебната власт и от прокуратурата и следствените органи, когато обработването се извършва за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за обществения ред и сигурност и тяхното предотвратяване. Този извод се потвърждава от установените при проверките факти, че по отношение на личните данни, обработвани в контекста на правораздавателната дейност, съдилищата предоставят на субектите на данни достъпна и разбираема информация за правото им на жалба до ИВСС, възможността да упражнят правата си на достъп, на коригиране или на изтриване на данните, обработвани за целите по чл. 42, ал. 1 ЗЗЛД в случаите на отказ от администратора, установили са правила за уведомяване на ИВСС в случай на нарушаване на сигурността на данните и др.

В процедурите за уведомяване на надзорния орган в случай на нарушение на сигурността на личните данни, в четири от проверените съдилища е допуснат пропуск при посочване на компетентния надзорен орган, който следва да бъде уведомен от администратора в случай на нарушение на сигурността на данните, което засяга лични данни, обработвани от съдилищата в контекста на правораздавателната дейност. В тези случаи на основание чл. 33 от Регламента, респективно - на основание чл. 67, ал. 1 ЗЗЛД се уведомява Инспекторатът към ВСС. В две от съдилищата също така, в процедурите не е предвиден ред за документиране на допуснатите нарушения на сигурността на личните данни, което е задължение на администраторите на лични данни съгласно чл. 33, пар. 5 от Регламента и чл. 67, ал. 5 ЗЗЛД.

XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 5 и 6 ЗСВ

За периода 01.01.2025 г. - 31.12.2025 г. ИВСС отправи следните предложения за налагане на дисциплиниращи мерки и дисциплинарни наказания:

1. До Висшия съдебен съвет:

1.1. Отправени предложения през 2025 г.

На основание чл. 312, ал. 1, т. 3, вр. чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ, през месец януари 2025 г., за нарушения на интегритета, Инспекторатът към ВСС

отправи **1 предложение** до съдийската колегия на ВСС за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на съдия в РС-Варна, за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ – извършване на действия, включително нарушаване на КЕПБС, които накърняват престижа на съдебната власт по проверка, образувана през 2024 г. със заповед на главния инспектор на ИВСС, но приключила с доклад за резултати през 2025 г. С решение на СК на ВСС по протокол № 4/28.01.2025 г. е образувано дисциплинарно производство - ДД № 3/2025 г. по описа на ВСС. С решение по протокол № 3/03.02.2026 г. СК на ВСС прекрати производството по дисциплинарното дело поради недопустимост на направеното предложение от ИВСС. Решението е съобразено с практиката на Върховния административен съд (решение № 11714 от 19.11.2025 г. по адм. д. № 12075/2024 г. на ВАС – петчленен състав, решение № 265 от 13.01.2026 г. по адм. д. № 2553/2025 г. на ВАС – тричленен състав - II колегия, определение № 13241 от 18.12.2025 г. по адм. д. № 9511/2024 г. на ВАС – петчленен състав, определение № 13247 от 18.12.2025 г. по адм. д. № 8490/2024 г. на ВАС - петчленен състав), с решението на Съда на Европейския съюз от 30.04.2025 г. по съединени дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23, както и с практиката на съдийската колегия по дисциплинарни дела, образувани по предложение на ИВСС, според която независимо от етапа, на който се намира производството по вече висящо дело, същото следва да бъде прекратено, ако е направено след изтичане мандата на членовете на ИВСС, на основание чл. 56, ал. 2, вр. чл. 30, ал. 2 АПК и чл. 328 ЗСВ, и т. 35, вр. т. 14, буква „а“ от Вътрешните правила за дисциплинарната дейност на СК на ВСС.

За сравнение през 2024 г. ИВСС отправи 18 предложения до ВСС за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на съдии и прокурори, а през 2023 г. направените от ИВСС предложения са 8 броя.

През 2025 г. не бяха отправяни други предложения за образуване на дисциплинарни производства за нарушения по чл. 307, ал. 3 ЗСВ, установени при проверките в органите на съдебната власт. Отсъствието на предложения до колегиите на ВСС за образуване на дисциплинарни производства за налагане на дисциплинарни наказания на съдии, прокурори и следователи е пряка последица от Решение от 30.04.2025 г. по съединени дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23 на СЕС. В него съдът в Люксембург пряко обвързва дейността на конституционния орган ИВСС, мандатът на чийто членове е изтекъл, с риск от засягане на независимостта на магистратите. С оглед тълкуването, дадено в решението на СЕС, и на основание чл. 267 от ДФЕС, в своя Позиция от 08.05.2025 г. ИВСС прие, че с акта на съда в Люксембург се ограничава възможността за упражняване на правомощието му по чл. 54, ал. 1, т. 8 ЗСВ – да извършва проверки за почтеност, конфликт на интереси, установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и

следователите, както и на правомощието му по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ – да прави предложения за налагане на дисциплинарни наказания на съдии, прокурори, следователи и административни ръководители на органите на съдебната власт, доколкото тези правомощия пряко касаят ангажирането на дисциплинарната отговорност на магистратите и засягат независимостта им.

Затова за нарушения по движението и/или приключването на дела и преписки, установени при проверките – системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, както и за действие или бездействие, което неоправдано забавя производството (нарушения по чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ), Инспекторатът към ВСС предприе действия за изпращане на акта и материалите от извършената проверка на административния ръководител на проверявания магистрат, на по-горестоящия административен ръководител и на министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията им по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ по отправяне на предложения за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на магистрат. Така, въз основа на констатациите в акта за резултати от извършена проверка в Софийски градски съд, възложена със заповед № Ж-24-814/30.10.2024 г. на главния инспектор на ИВСС, за системни забави и бездействие при постановяване на съдебното решение по значителен брой въззивни граждански дела от съдия в СГС, неоправдано забавило производството по делата, през м. юни 2025 г. ИВСС сезира административния ръководител на СГС, по-горестоящия административен ръководител – председателят на САС и министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ - да направят предложение до СК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу магистрата от СГС за виновно неизпълнение на служебните му задължения, довели до сериозни забави по движението и приключването на дела, което се квалифицира като дисциплинарно нарушение по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ. Постъпило е писмо от председателя на СГС, с което уведомява ИВСС, че не намира за целесъобразно образуването на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на съдията, обосновано с изключително високата натовареност на Гражданско отделение - въззивни състави в СГС, за решаването на който проблем административното ръководство на СГС е принудено да търси различни варианти извън налагането на дисциплинарно наказание. За ликвидиране на забавянията, констатирани при проверката на ИВСС, са предприети и се изпълняват административни мерки - съгласуван е индивидуален план за работа и е определен допълнителен съдебен помощник за работа със съдията, и ежеседмично се отчитат постановените от него актове по обявените за решаване дела пред заместник-председателя на СГС и ръководител на ГО - въззивни състави.

1.2. Приключени са общо 18 дисциплинарни производства, образувани по предложения до ВСС, отправени през 2024 г. и през предходни

години, на основание чл. 312, ал. 1, т. 3, вр. чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ - 8 производства са приключили през 2025 г. и 10 производства - през настоящата 2026 г. По 8 от образуваните дисциплинарни дела СК на ВСС е прекратила производството по делото поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение, на основание чл. 56, ал. 2, вр. чл. 30, ал. 2 АПК и чл. 328 ЗСВ, и т. 35, вр. т. 14, буква „а“ от Вътрешните правила за дисциплинарната дейност на СК на ВСС. Решенията са съобразени с практиката на ВАС, решението на СЕС от 30.04.2025 г. по съединени дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23, както и практиката на съдийската колегия по дисциплинарни дела, образувани по предложение на ИВСС, според която независимо от етапа, на който се намира производството по вече висящо дело, същото следва да бъде прекратено, ако е направено след изтичане мандата на членовете на ИВСС:

1.2.1. По отправено през м. януари 2023 г. предложение до СК на ВСС е образувано дисциплинарно производство срещу административния ръководител на РС – Тутракан – ДД № 5/2023 г. за нарушения на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ. С решение по протокол № 23/21.05.2024 г. на СК на ВСС е прието, че съдията не е извършил дисциплинарни нарушения и не му е наложено дисциплинарно наказание. Решението е оспорено от ИВСС пред ВАС. С влязло в сила определение от 09.10.2024 г., постановено по адм. д. № 6366/2024 г., ВАС е отменил хода по същество, даден в открито съдебно заседание на 17.09.2024 г., и е спрял производството по делото до произнасяне на СЕС по съединени дела № С-313/23, С-316/23 и С-332/23, по което е постановено решението от 30.04.2025 г. С определение от 12.05.2025 г. ВАС е възобновил производството по делото и същото е насрочено за разглеждане в открито съдебно заседание. С решение от 29.01.2026 г., постановено по адм. д. № 6366/2024 г., е отхвърлена като неоснователна жалбата на ИВСС срещу решението на СК на ВСС. Решението не е обжалвано.

1.2.2. По отправено през м. ноември 2023 г. предложение до СК на ВСС е образувано дисциплинарно производство срещу съдия в Софийски районен съд - ДД № 26/2023 г. за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ. С решения по протокол № 25/23.09.2025 г. СК на ВСС се е произнесла, както следва: производството по делото е прекратено по конкретни, посочени в предложението на дисциплинарния състав дела, видове нарушения и съответни периоди поради изтичане на шестмесечния давностен срок, считано от откриване на нарушението; отхвърлено е предложението за налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 2 ЗСВ – намаляване на основното трудово възнаграждение с 10 на сто за срок от 6 месеца, по останалата част от предложението за налагане на дисциплинарно наказание, по която производството е допустимо, за допуснатото дисциплинарно нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ – системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони, осъществено чрез бездействие при изготвянето (постановяването) на съдебните актове по граждански дела –

заради липса на необходимото мнозинство за вземане на решението. Решението не е обжалвано.

1.2.3. По отправени през м. февруари 2024 г. предложения до СК на ВСС, въз основа на констатациите в акта за резултати от извършена комплексна планова проверка в Софийски районен съд, възложена със Заповед № ПП-23-3/22.02.2023 г. на главния инспектор на ИВСС, са образувани дисциплинарни производства срещу петима съдии в Софийски районен съд, за нарушения на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ - ДД № 5/2024 г., ДД № 6/2024 г., ДД № 7/2024 г., ДД № 8/2024 г., ДД № 9/2024 г. по описа на ВСС. От образуваните през 2024 г. пет дисциплинарни производства, през 2024 г. приключи само производството по ДД № 9/2024 г. - с решение на СК на ВСС по протокол № 39/22.10.2024 г. е наложено дисциплинарно наказание „забележка” на съдията, като решението не е обжалвано. Едно дисциплинарно производство приключи през 2025 г. и три производства са приключили през настоящата 2026 г.:

- ДД № 5/2024 г. на ВСС. С решение по протокол № 21/01.07.2025 г. на СК на ВСС е отхвърлено предложението на дисциплинарния състав за прекратяване на производството по дисциплинарното дело поради недопустимост на направеното предложение и делото е върнато на дисциплинарния състав. С определение от 17.03.2026 г., постановено по адм. д. № 8362/2025 г. по описа на ВАС - Шесто отделение, е отменено решението на СК на ВСС по жалба на съдията, и делото е изпратено като преписка на СК на ВСС за произнасяне с решение за прекратяване на дисциплинарното производство пред нея.

В мотивите на съдебния акт решаващият състав се е позовал на решението на СЕС от 30.04.2025 г. по съединени дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23, с което е постановено, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че принципът на независимост на съдиите не допуска практиката на държава членка, членовете на орган на съдебната система на която са избрани от нейния парламент за определени мандати и имат правомощия да проверяват дейността на магистратите при осъществяване на техните функции, да извършват проверки за почтеност и липса на конфликт на интереси при магистратите и да предлагат на друг орган на съдебната система образуването на дисциплинарно производство с оглед на налагането на дисциплинарни наказания на магистратите, да продължат да изпълняват функциите си след края на установения в конституцията на посочената държава членка мандат и до избора от този парламент на нови членове, когато продължаването на изтеклите мандати не почива на изрично правно основание в националното право, съдържащо ясни и точни правила, които да регламентират изпълнението на тези функции, и когато не е гарантирано, че това продължаване на практика е ограничено във времето. Посочва се, че съгласно актуалната практика на ВАС, обективизирана в решение № 265 от 13.01.2026 г. по адм. д. № 2553/2025 г. на тричленен състав на ВАС и решение № 11714 от

19.11.2025 г. по адм. д. № 12075/2024 г. на петчленен състав на ВАС, доколкото мандатите на всички членове на ИВСС са изтекли през 2020 г., Народното събрание не е избрало нови членове и не са налице изменения в законодателството, регламентиращи продължаването на изтеклите мандати, в смисъла, посочен в решението на СЕС, към датата на внасянето на предложението за образуване на дисциплинарното производство, ИВСС не е имал правомощия да стори това. Изтъква се, че с решението на СЕС се постановява, че не е допустимо членовете на ИВСС с изтекъл мандат да предлагат на друг орган на съдебната власт образуването на дисциплинарно производство с оглед налагането на дисциплинарни наказания на магистрати, освен при наличие на предвидените в решението изисквания, които не са налице в случая.

С решение по протокол № 12/31.03.2026 г. СК на ВСС прекрати производството по дисциплинарното дело поради недопустимост на направеното предложение от ИВСС за налагане на дисциплинарно наказание на съдията. Решението не е обжалвано.

- ДД № 6/2024 г. на ВСС. С определение от 12.08.2024 г., постановено по адм. д. № 4502/2024 г. по описа на ВАС, е отхвърлено оспорването по жалба на ИВСС срещу постановения отказ да бъде образувано дисциплинарно производство в частта относно допуснато бездействие на съдията. По частна жалба на ИВСС срещу определението на ВАС е образувано адм. д. № 9511/2024 г. на ВАС – петчленен състав. С определение от 28.10.2024 г. производството по делото е спряно до постановяване на решение на СЕС по съединени дела № С-313/23, С-316/23 и С-332/23, по което е постановено решението от 30.04.2025 г. С определение от 18.12.2025 г. производството по делото е възобновено и е оставено в сила определение от 12.08.2024 г. по адм. д. № 4502/2024 г. на ВАС - Шесто отделение. В съдебния акт се съдържат мотиви в същия смисъл на мотивите на определение от 17.03.2026 г. по адм. д. № 8362/2025 г. по описа на ВАС - Шесто отделение. ВАС е формирал извода, че към датата на внасянето на предложението от ИВСС през 2024 г. за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията в СРС за извършени дисциплинарни нарушения по чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ Инспекторатът не е имал правомощия да стори това.

С решение по т. 6 с протокол № 1/20.01.2026 г. СК на ВСС прекрати производството по дисциплинарното дело поради недопустимост на направеното предложение от ИВСС за налагане на дисциплинарно наказание на съдията. Решението не е обжалвано.

- ДД № 7/2024 г. на ВСС. С определение от 06.06.2024 г., постановено по адм. д. № 4501/2024 г. по описа на ВАС, е отхвърлено оспорването по жалба на ИВСС срещу постановения отказ да бъде образувано дисциплинарно производство в частта относно допуснато бездействие на съдията. По частна жалба на ИВСС срещу определението на ВАС е образувано адм. д. № 8490/2024 г. по описа на ВАС – петчленен състав. С

определение от 22.10.2024 г. производството по делото е спряно до постановяване на решение на СЕС по съединени дела № С-313/23, С-316/23 и С-332/23, по което е постановено решението от 30.04.2025 г. С определение от 18.12.2025 г. производството по делото е възобновено и е оставено в сила определение от 06.06.2024 г. по адм. д. № 4501/2024 г. на ВАС - Шесто отделение. В мотивите на съдебния акт решаващият състав се е позовал на решението на СЕС от 30.04.2025 г. по съединени дела С-313/23, С-316/23 и С-332/23 и е изложил сходни съображения за прекратяване на правомощието на инспекторите и главния инспектор на ИВСС да правят предложение за налагане на дисциплинарно наказание на съдии, прокурори или следователи, след изтичането на срока на мандата им.

С решение по т. 7 с протокол № 1/20.01.2026 г. СК на ВСС прекрати производството по дисциплинарното дело поради недопустимост на направеното предложение от ИВСС за налагане на дисциплинарно наказание на съдията. Решението не е обжалвано.

- **ДД № 8/2024 г.** на ВСС. С решение на СК на ВСС по протокол № 35/02.12.2025 г. е прекратено производството по делото, поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение (направено след изтичане на мандата на членовете на ИВСС). Решението не е обжалвано.

1.2.4. По отправени през м. март 2024 г. предложения до СК на ВСС, въз основа на констатациите в акта за резултати от извършена комплексна планова проверка в Софийски районен съд, възложена със Заповед № ПП-23-8/16.03.2023 г. и Заповед № ПП-23-8/17.05.2023 г., са образувани дисциплинарни производства срещу шестима съдии в Софийски районен съд, за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ - **ДД № 10/2024 г.**, **ДД № 11/2024 г.**, **ДД № 12/2024 г.**, **ДД № 13/2024 г.**, **ДД № 14/2024 г.**, **ДД № 15/2024 г.** по описа на ВСС. От тях 3 дисциплинарни производства са приключили през 2025 г., а останалите 3 – през настоящата 2026 г.:

- **ДД № 10/2024 г.** на ВСС. С определение от 12.08.2024 г., постановено по адм.д. № 5529/2024 г. по описа на ВАС, е отхвърлено оспорването по жалба на ИВСС срещу постановения отказ да бъде образувано дисциплинарно производство в частта относно допуснатото бездействие от съдията. С решение на СК на ВСС по т. 4 по протокол № 9/10.03.2026 г. е прекратено дисциплинарното производство поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение (направено след изтичане на мандата на членовете на ИВСС). Решението не е обжалвано.

- **ДД № 11/2024 г.** на ВСС. С решения по т. 1 по протокол № 33/18.11.2025 г. СК на ВСС се е произнесла, както следва: отхвърлено е предложението за прекратяване на производството по дисциплинарното дело, поради недопустимост на предложението от ИВСС, инициращо производството, на основание чл. 33, ал. 5 ЗСВ – поради липса на необходимото мнозинство за приемане на решението; прекратено е производството по конкретно посочено в предложението на дисциплинарния състав дело, поради изтичане на повече от три години от извършване на

нарушението; отхвърлено е предложението за налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ – забележка, по останалата част от предложението за налагане на дисциплинарно наказание, по която производството е допустимо, на основание чл. 33, ал. 5 ЗСВ – поради липса на необходимо мнозинство за приемане на решението. Решението не е обжалвано.

- ДД № 12/2024 г. С решение по протокол № 14/29.04.2025 г. СК на ВСС не налага дисциплинарно наказание по предложението на ИВСС. Решението не е обжалвано.

- ДД № 13/2024 г. С решения по т. 2 по протокол № 33/18.11.2025 г. СК на ВСС се е произнесла, както следва: отхвърлено е предложението за прекратяване на производството по дисциплинарното дело, поради недопустимост на предложението от ИВСС, инициращо производството, на основание чл. 33, ал. 5 ЗСВ – поради липса на необходимо мнозинство за приемане на решението; отхвърлено е предложението за налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ – забележка, на основание чл. 33, ал. 5 ЗСВ – поради липса на необходимо мнозинство за приемане на решението. Решението не е обжалвано.

- ДД № 14/2024 г. по описа на ВСС. С определение от 20.09.2024 г., постановено по адм. д. № 5776/2024 г. по описа на ВАС, е отхвърлено оспорването по жалба на ИВСС срещу постановения отказ да бъде образувано дисциплинарно производство в частта относно допуснато бездействие от съдията. С решение на СК на ВСС по протокол № 19/17.06.2025 г. е отхвърлено предложението на дисциплинарния състав за прекратяване на производството по дисциплинарното дело поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение за образуване на дисциплинарно производство. С решение на СК на ВСС по протокол № 3/03.02.2026 г. е прекратено производството по делото, поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение (направено след изтичане на мандата на членовете на ИВСС). Решението не е обжалвано.

- ДД № 15/2024 г. С решение на СК на ВСС по т. 3 по протокол № 9/10.03.2026 г. е прекратено производството по делото, поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение (направено след изтичане на мандата на членовете на ИВСС). Решението не е обжалвано.

1.2.5. По отправено през м. юли 2024 г. предложение до СК на ВСС е образувано дисциплинарно производство срещу съдия в Административен съд – София – град - ДД № 19/2024 г. за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. С решение по протокол № 24/16.09.2025 г. СК на ВСС приема, че съдията не е извършил дисциплинарни нарушения по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и не налага дисциплинарно наказание. Решението не е обжалвано.

1.2.6. По отправени през м. юли 2024 г. предложения до СК на ВСС, въз основа на констатациите в акта за резултати от извършена комплексна планова проверка в ОС-Велико Търново, възложена със Заповед № ПП-24-

9/23.03.2024 г. на главния инспектор на ИВСС, са образувани дисциплинарни производства срещу административния ръководител на ОС – Велико Търново и срещу съдия в ОС - Велико Търново, за нарушения на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ - ДД № 20/2024 г., приключило през 2026 г. и ДД № 21/2024 г., приключило през 2025 г.:

- ДД № 20/2024 г. на ВСС. С решение по протокол № 6/11.02.2025 г. СК на ВСС приема, че съдията в ОС - Велико Търново не е извършил дисциплинарни нарушения по смисъла на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и не налага дисциплинарно наказание по предложението на ИВСС. Решението е оспорено от ИВСС пред ВАС, където е образувано адм. д. № 2533/2025 г. С решение от 13.01.2026 г., постановено по адм. д. № 2553/2025 г. по описа на ВАС – Шесто отделение, е отхвърлена като неоснователна жалбата на ИВСС срещу решението на СК на ВСС. Решението не е обжалвано.

- ДД № 21/2024 г. на ВСС. С решения по протокол № 19/17.06.2025 г. СК на ВСС се е произнесла, както следва: производството по делото е прекратено по конкретни посочени в предложението на дисциплинарния състав дела, видове нарушения и съответни периоди поради изтичане на шестмесечния давностен срок, считано от откриване на нарушението; не е наложила дисциплинарно наказание на административния ръководител на ОС - Велико Търново по предложението в останалата му част, по която производството е допустимо. Решението не е обжалвано.

1.2.7. По отправено през м. май 2024 г. предложение до СК на ВСС е образувано дисциплинарно производство срещу съдия в РС - Дупница - ДД 23/2024 г. за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. С решение на СК на ВСС по протокол № 6/17.02.2026 г. е прекратено производството по делото, поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение (направено след изтичане на мандата на членовете на ИВСС). Решението не е обжалвано.

1.2.8. По отправени през м. март 2024 г. две предложения до ПК на ВСС е образувано общо дисциплинарно производство срещу прокурор в Районна прокуратура – Враца за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 и чл. 175и, ал. 1 ЗСВ и за установяване на конфликт на интереси на прокурора - ДД № 2/2024 г. по описа на ВСС. С решения по протокол № 28/17.04.2024 г. ПК на ВСС приема, че не са установени данни за наличие на конфликт на интереси по чл. 175и, ал. 1 ЗСВ, не налага дисциплинарно наказание на прокурора, тъй като същият не е осъществил състава на дисциплинарното нарушение. С решение от 12.11.2024 г., постановено по адм. д. № 7481/2024 г. по описа на ВАС, е отхвърлена като неоснователна жалбата на ИВСС срещу решението на ПК на ВСС. По касационна жалба, подадена от ИВСС, е образувано адм. д. № 12075/2024 г. по описа на ВАС – петчленен състав. С протоколно определение от открито съдебно заседание на 13.02.2025 г. производството по делото е спряно до постановяване на решение на СЕС по съединени дела № С-313/23, С-316/23 и С-332/23, по което е постановено решението от 30.04.2025 г. С протоколно определение от

15.05.2025 г. производството по делото е възобновено и с решение от 19.11.2025 г. е оставено в сила решението на тричленния състав на ВАС.

1.2.9. По отправено през м. февруари 2024 г. предложение до СК на ВСС, въз основа на констатациите в акта за резултати от извършена проверка в РС – Сандански, възложена със Заповед № Ж-23-283/27.11.2023 г. на главния инспектор на ИВСС, е образувано дисциплинарно производство - ДД № 4/2024 г. срещу съдия от РС – Сандански за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ. С решение на СК на ВСС по т. 4 по протокол №14/21.04.2026 г. е прекратено дисциплинарното производство поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение (направено след изтичане на мандата на членовете на ИВСС). Решението не е обжалвано.

1.3. В края на 2025 г. са останали **неприключени общо 3 дисциплинарни производства**, образувани по предложения до ВСС, отправени през 2023 г. и през 2022 г.

1.3.1. По отправено през м. ноември 2023 г. предложение до СК на ВСС е образувано дисциплинарно производство срещу съдия в Софийски районен съд - ДД № 25/2023 г. за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ. С решение по протокол № 6/11.02.2025 г. на СК на ВСС е отхвърлено искането на съдията за спиране на дисциплинарното производство срещу него до произнасяне от СЕС по съединени дела С-313/2023, С-316/2023 и С-332/2023. С определение от 28.03.2025 г., постановено по адм. д. № 2945/2025 г., ВАС е оставил без разглеждане жалбата на съдията като недопустима и е прекратил производството по делото.

1.3.2. По отправено през м. декември 2023 г. предложение до СК на ВСС е образувано дисциплинарно производство - ДД № 30/2023 г. срещу съдия в ОС – Търговище (временно отстранен от длъжност с решение на СК на ВСС по протокол № 30/26.09.2023 г.) за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. С решение по протокол № 38/15.10.2024 г. СК на ВСС е спряла дисциплинарното производство до приключване на НОХД № 4093/2024 г. по описа на Софийски градски съд с влязъл в сила съдебен акт.

1.3.3. По отправено през м. август 2022 г. предложение до ПК на ВСС е образувано дисциплинарно производство - ДД № 8/2023 г. срещу прокурор в Окръжна прокуратура - Добрич за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3, вр. чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. С решение по протокол № 44/29.11.2023 г. на ПК на ВСС не е наложено дисциплинарно наказание на прокурора. С решение от 24.04.2024 г., постановено по адм. д. № 12/2024 г., ВАС е отменил по жалбата на ИВСС решението на ПК на ВСС и е върнал преписката на административния орган за ново произнасяне при спазване на дадените задължителни указания по тълкуване и прилагане на закона. По касационна жалба, подадена от ПК на ВСС, е образувано адм. д. № 6496/2024 г. по описа на ВАС – петчленен състав. С определение от 17.01.2025 г. ВАС - петчленен състав е отменил хода по същество, даден в открито съдебно заседание на

14.11.2024 г., и е спрял производството по делото до постановяване на решение на СЕС по съединени дела № С-313/23, С-316/23 и С-332/23, по което е постановено решението на 30.04.2025 г. С определение от 13.05.2025 г. производството по делото е възобновено. В открито съдебно заседание на 12.03.2026 г. е даден ход по същество и делото е обявено за решаване.

2. Сигнали, отправени през 2025 г. до административните ръководители:

На основание чл. 54, ал. 1, т. 5, вр. чл. 311, т. 1 и чл. 327 ЗСВ са отправени **5 сигнала** до административни ръководители на съдилища за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ или за ангажиране на дисциплинарната отговорност на съдии за допуснати от тях забави по движението и/или приключването на конкретно дело/преписка, както следва: СГС - 2 сигнала, ОС – Враца - 1 сигнал; СРС – 1 сигнал, РС – Мездра – 1 сигнал.

Във връзка с отправените сигнали е постъпила информация от административните ръководители, както следва:

Административният ръководител на СГС е информирал ИВСС, че е изготвен индивидуален работен план от съдията от наказателно отделение за изготвяне на крайни съдебни актове и насрочване на дела, както и с негова заповед е възложил на заместник-председателя и ръководител на наказателно отделение на СГС да му представя ежемесечни доклади за изпълнението на работния план, а на съдебните деловодители ежеседмично да докладват справка за обявените от съдията съдебни актове. Спрямо другия съдия от въззивно гражданско отделение са предприети административни мерки за незабавно изготвяне на решение по делото, което е постановено от съдията.

Административният ръководител на ОС - Враца е информирал ИВСС, че са издадени заповеди, с които е указал на съдията срокове за произнасяне, насрочване и разглеждане на конкретно дело, както и за предприети административни мерки за осъществяване на периодичен контрол на срочното движение и приключване на делата от съдията. ИВСС е уведомен, че междувременно, с решение на СК на ВСС на съдията е наложено дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 4 ЗСВ – „понижаване в длъжност „съдия“ в Районен съд - Враца за срок от една година“.

Административният ръководител на СРС е информирал ИВСС, че счита за нецелесъобразно, като дисциплинираща мярка, обръщането на внимание по чл. 327 ЗСВ на трима съдии, за неспазването на процесуалния срок по чл. 340 НПК за изготвянето на решенията по АНД, доколкото по отношение на тях са налице висящи дисциплинарни производства пред ВСС, а и един от съдиите е депозирал молба за освобождаване от длъжността съдия, считано от 01.10.2025 г. За преодоляване на установените пропуски в работата на единия съдия е съгласуван индивидуален работен план за изготвяне на съдебните актове с изтекъл срок за произнасяне. За

оптимизиране на дейността им, и на тримата съдии са определени съдебни помощници, които да подпомагат регулярно дейността им, вкл. изготвянето на проекти на съдебни актове.

И.ф. административен ръководител - председател на РС - Мездра е информирал ИВСС, че съдията е изготвил забавените мотиви към постановената присъда по НОХД и делото е изпратено по въззивна жалба на ОС-Враца. Посочва, че е изтекъл 6-месечният срок по чл. 310, ал. 1 ЗСВ за образуване на дисциплинарно производство срещу съдията за допуснатото нарушение, респ. за налагане на дисциплинираща мярка „обръщане на внимание“ по чл. 327 ЗСВ, по обективни причини, свързани с продължителното отсъствие по болест и смърт на предишния и.ф. председател на съда.

ХII. ДЕЙНОСТ ПО ЧЛ. 304, АЛ. 2 ЗСВ

През 2025 г. Инспекторатът не е правил предложения за поощрение на съдия, прокурор или следовател.

ХIII. ДЕЙНОСТ ПО ЧЛ. 54, АЛ. 1 Т. 3, 16, 17, 18 И 19 ЗСВ (ИЗМ. ДВ, БР. 84 ОТ 2023 Г.)

През 2022 г. в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на Република България и заложената мярка „Укрепване ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“, в реформа 2: „Противодействие на корупцията“ бяха предвидени за изпълнение четири индикатора, с които на практика се разшириха правомощията на ИВСС. Тези правомощия бяха регламентирани и в чл. 54 ЗСВ с изменения и допълнения на закона (обн., ДВ бр. 84/2023 г.), а през декември 2025 г. бяха отразени и в Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите. На подзаконово ниво се предвиди, че Инспекторатът организира и провежда антикорупционни обучения, както и обучения за интегритет и конфликт на интереси, приема образец за отчитане приключването на делата и преписките, като анализира резултатите от приключените дела и преписки, и въвежда процедура за редовно отчитане и публикуване на този анализ. Също така беше регламентирано, че ежегодно се обобщават добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките за интегритет.

През 2025 г. ИВСС на практика продължи да изпълнява заложените в НПВУ критерии, вече като законодателно уредени правомощия, като извършените дейности са следните:

1. По чл. 54, ал. 1, т. 16 ЗСВ

Според тази разпоредба, Инспекторатът прави предложения пред съответната колегия на Висшия съдебен съвет за изменение и допълнение на Кодекса за етично поведение на българските съдии (КЕПБС), съответно на Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи (КЕПБПС).

Това правомощие на ИВСС се въведе в изпълнение на първия индикатор по мярка 3: „Укрепване ролята на Инспектората към ВСС за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“ от НПВУ. Според заложеното в същия критерий ИВСС преразглежда етичните насоки за поведение на магистратите, в сътрудничество с Висшия съдебен съвет и обобщава добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила, в съответствие с относимите европейски и международни стандарти.

За идентифициране на необходимост от въвеждане на нови текстове или от премахване на неприложими, остарели или неясни такива в КЕПБС, съответно в КЕПБПС, ИВСС ежегодно изготвя анализ във връзка с проверките по глава девета, раздели Ia и Ib от Закона за съдебната власт, съобразно правомощието си по чл. 54, ал. 1, т. 19 ЗСВ. В случай че при ежегодното анализиране на добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила бъде установена необходимост от промяна в КЕПБС и в КЕПБПС, ИВСС следва да отправи предложения до съответната колегия на ВСС за изменение и/или допълнение на кодексите.

В анализа, изготвен през 2025 г., не е установена необходимост от отправяне на предложения от страна на Инспектората за преразглеждане на кодексите, тъй като в съответствие с правомощието си по чл. 30, ал. 2, т. 23 ЗСВ, с решение по Протокол № 15/12.12.2024 г. Пленумът на ВСС е одобрил изменения и допълнения в КЕПБС и в КЕПБПС. Промените отговарят на препоръките за редакция на разпоредбите на кодексите за етично поведение на българските съдии и съответно на българските прокурори и следователи, дадени в Съвместни становища на Европейската комисия за демокрация чрез право (Венецианската комисия) и Главна дирекция по правата на човека и принципите на правовата държава. С тях се разширяват и уточняват формулировките на основните принципи за непристрастност и почтеност, и се доразвиват правилата за етично поведение, произтичащи от основните принципи за независимост на съдебната власт.

2. По чл. 54, ал. 1, т. 17 ЗСВ

Тази норма урежда правомощието на ИВСС да организира и провежда антикорупционни обучения, както и обучения за укрепване на почтеността и независимостта на съдиите, прокурорите и следователите и конфликт на интереси. В тази връзка беше създаден и изричен текст в ПОДИВССДАЕ (чл. 52в), който регламентира практическата организация на обученията, като при

тяхното провеждане Инспекторатът може да си сътрудничи с други органи и институции.

Инспекторатът към ВСС продължи да изпълнява това свое правомощие и през 2025 г. Проведени бяха две двудневни обучения на тема „Етични предизвикателства в професионалното и лично поведение на съдиите, прокурорите и следователите през призмата на практиката на ВАС. Ролята на декларациите за превенция на конфликта на интереси и противодействие на корупцията в съдебната власт“. Обученията се състояха на 23 и 24 октомври и на 20 и 21 ноември, като лектори бяха Тодор Тодоров – съдия от Шесто отделение във ВАС, инспектор Любомир Крумов и експертите с икономическо образование от ИВСС Желя Михайлова и Иван Наков. Участие в обученията взеха младши съдии, прокурори и следователи и магистрати на районно и окръжно ниво, назначени през последните три години в различни органи на съдебната власт от петте апелативни района в страната.

По време на обученията беше акцентирано върху различните аспекти на личната, социална и професионална етика, като се наблегна на конкретните принципи, регламентирани в Кодекса за етично поведение на българските съдии и Кодекса за етично поведение на българските прокурори и следователи и многообразните предизвикателства, които се поставят пред магистратите. Подчертано беше значението на вътрешното убеждение в работата на магистратите, коментирани бяха проблемните области, свързани със спазването на принципите на независимост, безпристрастност и благоприличие при изпълнение на служебните задължения на магистратите, като се посочиха конкретни нарушения и примери от практиката на ВАС.

Специално внимание беше обърнато на понятията „частен интерес“ и „облага“, видовете конфликт на интереси по ЗСВ, както и основанията за отвод и самоотвод по ГПК, АПК и НПК. Разгледани бяха и редът за ангажиране на дисциплинарна отговорност на магистрати и спецификите на дисциплинарното производство.

При обсъждане практическите аспекти на декларирането на имущество и интереси като инструмент за превенция на конфликта на интереси и противодействие на корупцията бяха представени видовете декларации, изисквани по ЗСВ, сроковете за тяхното подаване и процедурите за деклариране на имущество, интереси и произход на средства, в това число при предсрочно погасяване на задължения и кредити. Инспектор Любомир Крумов и експертите от ИВСС обсъдиха с магистратите конкретни примери от практиката на Инспектората и дадоха подробни указания във връзка с подаването на декларации, включително по електронен път. Бяха посочени най-често срещаните грешки при попълване на отделните раздели на декларациите, както и реда за тяхната проверка и последствията при установяване на несъответствия.

Обсъдени бяха и предизвикателствата, свързани с въвеждането на еврото в България и предстоящото утвърждаване на нов образец на декларации по чл. 175а, ал. 1, т. 1 и 2 ЗСВ.

Организираните от ИВСС обучения с подобна практическа насоченост допринасят за утвърждаването на професионалната ангажираност на магистратите към високи стандарти за независимост, етика и почтеност, както и за повишаване на общественото доверие в съдебната власт. С провеждането им Инспекторатът изпълни и правомощието си по чл. 54, ал. 1, т. 17 ЗСВ и през 2025 г.

3. По чл. 54, ал. 1, т. 18 ЗСВ

Тази норма предвижда, че ИВСС приема образец за отчитане на приключването на делата в законоустановените срокове при осъществяване на дейността си по проверка на организацията по образуването и движението на съдебните, прокурорските и следствените дела, както и приключването на делата в установените срокове след съгласуване с Висшия съдебен съвет.

За пръв път такива образци за приключването на делата за всички съдилища (районни, окръжни, военни, административни, апелативни, Върховен административен съд и Върховен касационен съд) и за прокуратурите се приеха от Инспектората към ВСС на 01.11.2022 г. Първото отчитане по образците на ИВСС включи образуваните дела и преписки през 2022 г., а анализът за приключването на делата и преписките в установените срокове от съдилищата, прокуратурата и следствените органи беше изготвен от Инспектората през 2023 г.

С решение на 11.01.2024 г., в изпълнение на правомощието по чл. 54, ал. 1, т. 18 ЗСВ, Инспекторатът прие отново образци за отчитане приключването на делата и преписките в законоустановените срокове от съдилищата, прокуратурите и следствените органи за 2023 г. след съгласуване с двете колегии на Висшия съдебен съвет. Тези образци залегнаха в изготвяне на отчетите за дейността по разгледаните и приключени дела и преписки за календарната 2023 г. на органите на съдебната власт.

На 17.01.2025 г. ИВСС прие нови промени в два от образците, предоставяни от Прокуратурата на Република България, след съгласуването им с решение по протокол № 44/18.12.2024 г. от ПК на ВСС относно приключването на прокурорските преписки по надзора за законност и по административно-съдебния надзор в законоустановените срокове, както и за отчитане работата на Върховната прокуратура, в които беше съобразена структурата на Прокуратурата така, както е функционирала през 2024 г. Промените в тези два образци бяха продиктувани от измененията и допълненията в Конституцията на Република България (обн., ДВ, бр. 106 от 2023 г.), които налагат единно отчитане на преписките на Върховната прокуратура, за разлика от образците, приети с Решение на ИВСС от 11.01.2024 г., в които дейността на Върховната административна прокуратура

(ВАП) се отчиташе отделно от тази на Върховната касационна прокуратура (ВКП).

През м. декември 2025 г. Инспекторатът предприе действия по промяна на одобрения образец за отчитане работата на Върховната касационна прокуратура. Промяната в образца касае единствено неговото заглавие и е продиктувана от измененията и допълненията в Закона за съдебната власт, обнародвани в ДВ, бр. 6 от 21.01.2025 г., в сила от 21.01.2025 г. Съгласно тези изменения, Прокуратурата на Република България се състои от главен прокурор, Върховна касационна прокуратура, Национална следствена служба, апелативни прокуратури, военно-апелативна прокуратура, окръжни прокуратури, военно-окръжни прокуратури и районни прокуратури (чл. 136, ал. 1 ЗСВ). Съобразно структурата на Прокуратурата през 2024 г., в съответствие със ЗИДКРБ, обн. ДВ, бр. 106 от 2023 г., от 28.12.2023 г. до 21.01.2025 г., когато е обнародван ЗИДЗСВ, функционира Върховна прокуратура. Заглавието на предишния образец, одобрен с решение на ИВСС от 17.01.2025 г., отчита дейността именно на Върховна прокуратура, а за 2025 г. отчетът следва да обхване дейността на Върховна касационна прокуратура. Промененият образец беше съгласуван с прокурорската колегия на ВСС с решение по протокол № 1, т. 34 от 21.01.2026 г. и приет с решение на ИВСС от 28.01.2026 г.

В останалите образци, приети с решения на ИВСС от 11.01.2024 г. и от 17.01.2025 г., не бяха направени промени. Въз основа на тях и на променения с решение на ИВСС от 28.01.2026 г. образец са изготвени отчетите за дейността по разгледаните и приключени дела и преписки за календарната 2025 г. на Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативните, окръжните, административните, военните, районните съдилища и Прокуратурата на Република България. Предстои изготвянето на Анализ за резултатите от приключените дела и преписки в установените срокове от съдилищата, прокуратурата и следствените органи за 2025 г., който ще бъде представен в годишния доклад за дейността на Инспектората за 2026 г.

С приетите образци за отчитане приключването на делата и преписките от съдилищата, прокуратурата и следствените органи, ИВСС изпълни и правомощието си по чл. 54, ал. 1, т. 18 ЗСВ през отчетната 2025 г.

4. По чл. 54, ал. 1, т. 19 ЗСВ

Съгласно този текст, ИВСС обобщава ежегодно добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките по глава девета, раздели Ia и Ib от Закона за съдебната власт и предоставя информацията на колегиите на Висшия съдебен съвет.

В анализа, изготвен през 2025 г., в резултат на извършената съпоставка между добрите и лошите практики в областта на декларирането на

имущество и интереси от българските магистрати и проверката на имуществените им декларации, както и в областта на етичното им поведение и проверките за почтеност и конфликт на интереси, за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователите в Република България, от една страна, и относимите международни и европейски стандарти, и добрите практики в други държави в тази област, от друга страна, се установи необходимост от предприемане на допълнителни мерки за постигане на по-голяма ефективност при проверките на имуществените декларации и на интегритета.

По отношение на проверките на имуществените декларации на съдиите прокурорите и следователите в анализа се открий нуждата от:

- по-широк набор от механизми за събиране на информация от ИВСС;
- предоставяне на изрична законова възможност на Инспектората да анализира подадените декларации за имущество и интереси и на база на този анализ да извършва оценка на риска от корупционна дейност. Този анализ ще позволи да се установи дали финансовите възможности на магистратите съответстват на придобитото имущество, което ще способства за постигане на по-добри резултати в превенцията на корупцията в съдебната система;
- предприемане на законодателни изменения за уеднаквяване на материята и правомощията на ИВСС и КПК във връзка с механизма за проверка на имуществените декларации, видовете декларации, праговете на деклариране и установяване на несъответствие и други обстоятелства.

Във връзка с почтеността на магистратите, в анализа се изведе необходимост от:

- въвеждане на задължителни обучения по етика – преди започване на професионалната дейност и по време на нейното упражняване от съдиите, прокурорите и следователите, както и на специализирани такива, на които се акцентира върху актуалните моменти в съдебната практика по приложението на съставите на конфликта на интереси, почтеността, независимостта и накърняването на престижа на съдебната власт;
- проучване на възможностите за създаване на единни насоки за етично поведение на съдиите от една страна, и на прокурорите и следователите – от друга, които да подпомогнат тълкуването на основните принципи в етичните кодекси и да съдържат практически примери за дължимото поведение на магистратите в случаите, в които те са изправени пред етични дилеми.

Тези мерки биха допринесли за по-високо ниво на професионализъм и почтеност в съдебната система, както и за укрепване на доверието на обществото в нея.

Анализът е публикуван на интернет страницата на Инспектората и е достъпен за всички – както за магистратите, които могат да го ползват като вид насоки за етично поведение, така и за всички лица, които желаят да подадат сигнал за поведение, несъвместимо с правилата за почтеност,

независимост и накърняване на престижа на съдебната власт. По този начин ИВСС изпълни и правомощието си по чл. 54, ал. 1, т. 19 ЗСВ.

XIV. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Сътрудничеството и взаимодействието между ИВСС и Висшия съдебен съвет продължи и през 2025 г.

Инспекторатът поддържа база данни с информация във връзка с извършените проверки на съдии, прокурори и следователи – планови, по сигнали (включително и такива по глава девета, раздели Ia и Ib ЗСВ), по заявления срещу нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок по глава трета „а“ ЗСВ, както и за резултатите от тези проверки. Тази информация се предоставя на Комисиите по атестирането и конкурсите към съдийската колегия и към прокурорската колегия на ВСС, както и на Комисиите по професионална етика към двете колегии на ВСС при започване на процедури по атестиране, повишаване в длъжност и преместване на магистрати, избор на административни ръководители, както и с оглед реализиране на дисциплинарната им отговорност в случаи на допуснати дисциплинарни нарушения. Инспекторатът предоставя и информация за предприетите мерки от административните ръководители на органите на съдебната власт във връзка с отправените препоръки по сигнали на основание чл. 54, ал. 1, т. 5 ЗСВ, както и за изпълнението на препоръките, дадени от ИВСС в актовете за резултати от комплексните, контролните, инцидентните и тематичните проверки.

През отчетния период 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г. Инспекторатът изготви четири тримесечни отчета по глава трета „а“ от Закона за съдебната власт за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Четирите отчета са изпратени на колегиите на Висшия съдебен съвет съгласно чл. 60м ЗСВ. Въз основа на проверките на заявленията по глава трета „а“ ЗСВ, извършени от състави на специализираното звено в ИВСС, МП преценява сключването на споразумения и изплащането на обезщетения за забавено правосъдие.

XV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Инспекторатът към ВСС още от 2019 г. е пълноправен член на Европейската мрежа на службите за съдебна инспекция (RESIJ), създадена с цел взаимно подобряване и обогатяване на практиките и методологията на националните служби за съдебна инспекция. В Мрежата, освен България, членуват инспекционните служби на Белгия, Испания, Франция, Италия, Португалия, Румъния и Република Албания. Република Молдова има статут на наблюдател в мрежата от 2024 година.

Дейността на Европейската мрежа на службите за инспекция на правосъдието продължи и през отчетната 2025 г. с провеждането на две Общи

събрания, в работата на които се включиха главният инспектор на ИВСС Теодора Точкова, инспектори и експерти.

В периода 22-23 май 2025 г. в Лисабон, Португалия, се проведе организираното от Висшия съдебен съвет на Португалия Общо събрание на мрежата, в което взеха участие главните инспектори и представители на инспекционните служби на страните-членки на RESIJ - Белгия, България, Франция, Италия, Испания, Португалия, Румъния, Албания, както и на Молдова.

Събранието обсъди основни организационни въпроси, свързани с измененията в устава на RESIJ, вписването на нови членове на Изпълнителното бюро и определянето на процедурни мерки за улесняване на ефективни промени на ниво представителство на всяка държава-членка, с цел прозрачност и институционална съгласуваност.

На общото събрание, съгласно приетия дневен ред и след приключването на председателството на Румъния се избра нов председател на RESIJ. Обсъдена и одобрена беше кандидатурата на представителя на Франция Стефан Ноел, ръководител на френския инспекторат на правосъдието. Той беше избран за председател на RESIJ с единодушие, с гласовете на всички членове на мрежата.

Франция, която е сред основателите на мрежата RESIJ, поема председателството за трети път.

Дискусиите по време на общото събрание се фокусираха върху предложените теми за развитие, посочени в изложената концепция на г-н Ноел и върху конкретните очаквания на всяка държава-членка на мрежата за бъдещата ѝ работа, както и върху сътрудничеството с европейските институции за споделяне на опит и експертиза, с цел повишаване на ефективността на правосъдието при съобразяване и спазване насоките на Европейския съюз.

Представители на португалските инспекционни служби на министерство на публичната администрация, на административните съдилища, и на министерство на правосъдието също бяха поканени на общото събрание, на което презентираха своята дейност и правомощия, свързани със съдебната система в Португалия.

В рамките на Общото събрание Висшият съдебен съвет на Португалия организира конференция на тема „Комуникация на правосъдието“, която се проведе в пленарната зала на Върховния съд в Лисабон, на която присъстваха магистрати, съдии от Върховния съд и членове на Висшия съдебен съвет. В приветствената си реч заместник-председателят на Висшия съдебен съвет Луис Азеведо Мендес подчерта факта, че езикът на правосъдието трябва да се отличава с яснота и простота, тъй като разбирането на съдебните решения е свързано с общественото доверие към съда и съдебната система, и в този смисъл RESIJ има възможности за бъдещи действия.

Темите на конференцията бяха насочени към ролята на съдебната инспекция за насърчаване на яснотата и прозрачността на съдебните

решения; аргументацията и езика, използван в съдебните актове; комуникацията и правосъдието в медийния контекст; защитата на личните данни, анонимизацията на съдебните решения; изкуствения интелект и обществения интерес към свободата на изразяване и достъпа до информация; новите предизвикателства и предимства при използването на технологии и инструменти за изкуствен интелект при изготвянето на съдебните решения и извършването на съдебните инспекции.

В периода 12-13.12.2025 г. в Париж, Франция се проведе второто за годината Общо събрание на RESIJ, организирано от председателя г-н Стефан Ноел, ръководител на Главния инспекторат на правосъдието на Франция. Участваха главните инспектори и представители на инспекционните служби на страните-членки на RESIJ и наблюдателя Молдова.

На общото събрание, съгласно приетия дневен ред, беше изслушан отчет за дейността на RESIJ за изминалата година, представен от Стефан Ноел. Обсъдени бяха основни организационни и финансови въпроси, свързани с работата на Мрежата и провеждането на следващото общо събрание. Представени бяха резултати от посещенията в Страсбург, Франция, и проведените разговори от членовете на Изпълнителното бюро на Мрежата с представители на ЕК и Европейския съд по правата на човека, както и участието на представители на RESIJ в среща с Мрежата на инспекторатите на средиземноморските държави, проведена в Оман, организирана от CEREJ. Отчетена беше също работата на работната група, която предстои да обобщи изводите от представените от всички инспекторати въпросници, отнасящи се до интегритета на магистратите, които ще послужат за допълване на изготвения Сравнителен анализ на дейността на инспекторатите, членове на Мрежата. Обсъдена беше и възможността за разширяване на Мрежата чрез присъединяване на други държави.

Поради изтеклия мандат на трима от членовете на Изпълнителното бюро на RESIJ, събранието обсъди и гласува с мнозинство кандидатурите на представителите на инспекторатите на Испания, Италия и Португалия.

Инспекторатът на Франция представи презентация, свързана с използване на изкуствения интелект в работата на съдебната власт, новите предизвикателства и предимства при използването на технологии и инструменти за изкуствен интелект в работата на магистратите, както и извършването на съдебните инспекции. Представена беше възможността за кандидатстване от страна на Мрежата в проект с финансиране по програма на CEREJ.

В изказването си главният инспектор на ИВСС подчерта необходимостта от продължаване на съвместната дейност за изготвяне на обща методология за провеждане на инспекции, която има възможност да се разработи в рамките на проекта на CEREJ. Обсъдени бяха и други теми за участие в проекта, съобразно предложенията на държавите, от които Изпълнителното бюро на RESIJ ще предложи една обща тема.

Дискусиите се фокусираха върху темите за последващо развитие, върху конкретните очаквания на всяка държава-членка на мрежата за бъдещата ѝ работа, както и върху сътрудничеството с европейските институции за споделяне на опит и експертиза, с цел повишаване на ефективността на правосъдието при съобразяване и спазване насоките на Европейския съюз.

XVI. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС. ПРЕДСТАВЯНЕ ДЕЙНОСТТА НА ИНСТИТУЦИЯТА ПРЕД ОБЩЕСТВОТО

1. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА

Структурата и правомощията на ИВСС са в съответствие с предвиденото в Конституцията на Република България, Закона за съдебната власт и Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите (ПОДИВССДАЕ). Съдебните служители в ИВСС са организирани в обща и специализирана администрация. Общата администрация подпомага осъществяването от главния инспектор ръководство на институцията, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административно обслужване. Специализираната администрация, която се състои от експерти с юридическо образование и експерти с висше икономическо или друго подходящо образование, подпомага осъществяването на правомощията на ИВСС. Съдебни служители на пряко подчинение на главния инспектор са финансовият контролор и служителят по сигурност на информацията.

През изминалата 2025 г. настъпи промяна в организационно-управленската структура на ИВСС, като длъжността директор дирекция „Бюджет и финанси и главен счетоводител“ се раздели на две отделни длъжности- директор дирекция „Бюджет и финанси“ и главен счетоводител. В общата администрация се включват: дирекция „Административна дейност“, дирекция „Правно обслужване, връзки с обществеността и човешки ресурси“, дирекция „Бюджет и финанси“ и дирекция „Компютърно-информационна сигурност“. Експертите в специализираната администрация са разпределени в следните звена: за извършване на проверки по чл. 54, ал. 1, т. 1 и 2 ЗСВ, проверки по глава трета „а“ ЗСВ, проверки по глава девета, раздел Ia и по глава девета, раздел Ib ЗСВ, както и звено „Аналитично“.

Правомощията на общата и специализираната администрация са подробно регламентирани в ПОДИВССДАЕ, а организационната структура на институцията е публикувана на страницата на ИВСС в интернет.

Към 31.12.2025 г. общата щатна численост на Инспектората към ВСС е 131 щатни бройки, включващи главен инспектор, 10 инспектори, 49 щатни бройки в общата администрация и 71 щатни бройки за експерти.

2. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ. ПРЕДСТАВЯНЕ ДЕЙНОСТТА НА ИНСТИТУЦИЯТА ПРЕД ОБЩЕСТВОТО

Инспекторатът към ВСС се стреми да осигурява равен достъп до информацията относно извършените проверки в органите на съдебната власт, както и до всички аспекти на своята дейност, в отговор на непрестанните изисквания на гражданското общество за прозрачност и отчетност към публичните институции. По подадени заявления през 2025 г. по Закона за достъп до обществена информация са предоставени на заявителите 36 отговора на главния инспектор.

И през отчетната 2025 г. ИВСС публикува на страницата си в интернет всички актове за резултати от извършените проверки, както и решенията на главния инспектор по възражения, направени във връзка с констатации и препоръки в актовете. Публикуват се и отправените сигнали и изготвени становища по тълкувателни дела, становищата по законопроекта, касаещи съдебната власт, а така също и изготвените в изпълнение на правомощията на Инспектората аналитични документи. На интернет страницата на институцията се поддържат и обновяват образци на декларациите за имущество и интереси, подавани от магистратите. Публикувани са и образци на сигналите, които могат да бъдат подавани до ИВСС за нарушения на интегритета или за защита на личните данни, както и образци на заявление за констатиране на нарушаване правото на разглеждане и решаване на дело в разумен срок и на декларация по чл. 60б, ал. 2 ЗСВ.

Представени са организационно-управленската структура и съставът на Инспектората, както и нормативните и вътрешните актове, уреждащи правомощията му. Публикуват се и новини за дейността на органа или за събития, в които неговите представители са взели участие.

През отчетния период 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г. се запазва устойчива тенденция на присъствието на ИВСС в медиите за отразяване на дейността на органа. Общо материалите, публикувани в медиите (специализирани сайтове с фокус върху съдебната система, интернет сайтове на вестници и информационни агенции) са 357 на брой.

На интернет страницата са публикувани всички прессъобщения на Инспектората за 2025 г., свързани с изпълнението на неговите правомощия. Както и в предходни периоди е обявена Годишната програма на ИВСС за 2025 г. Публикуван е и Докладът за дейността на институцията за 2024 г., поместени са съобщения с акценти от тези основни документи, а на медиите са изпратени прессъобщения. Оповестени са и четирите тримесечни отчета за 2025 г. по глава трета „а“ ЗСВ за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Представена е информация за всеки един от отчетите с подробности за установените най-продължителни производства, както и данни за конкретни случаи на забавено правосъдие.

Изпратени са прессъобщения до медии и ресорни журналисти, които са разработили журналистически материали.

На институционалния сайт са публикувани и следните анализи, изготвени в изпълнение на правомощията на Инспектората:

- по чл. 54, ал. 1, т. 3 ЗСВ - Анализ за резултатите от приключените дела и преписки в установените срокове от съдилищата, прокуратурата и следствените органи през 2024 г.;

- по чл. 54, ал. 1, т. 19 ЗСВ - Анализ на добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките на Инспектората към Висшия съдебен съвет по глава девета, раздели Ia и и Ib от Закона за съдебната власт за 2024 г.

И през 2025 г. на интернет страницата на ИВСС продължи поддържането и обновяването на раздел „Проверка на имуществени декларации“. Публикувано е съобщение за срока и способите за подаване на ежегодните декларации за имущество на магистратите по чл. 175а, ал. 1, т. 1 и 2 ЗСВ за предходната 2024 г. В края на отчетния период е оповестена информация за приложимите през 2026 г. образци на имуществените декларации, както и указания за попълването и подаването им.

В съответствие с изискванията на ЗСВ, на интернет страницата на ИВСС са публикувани декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, подадени през 2025 г.; списък на магистратите, неподали в срок декларации за имущество и интереси, списък на влезлите в сила наказателни постановления, с които е наложено административно наказание за извършено нарушение и за сключените споразумения. Инспекторатът е отчетел и резултатите от извършените проверки на имуществените декларации за 2024 г., подадени през 2025 г. от съдиите, прокурорите и следователите.

През отчетната 2025 г. Инспекторатът продължи да оповестява на интернет страницата си становищата си по принципни въпроси, свързани с упражняване на надзорната му компетентност по отношение на обработването на лични данни от страна на съдилищата, прокуратурата и следствените органи в случаите, в които осъществяват дейност по правораздаване/правоприлагане.

3. ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ПРАВОМОЩИЯТА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

В изпълнение на правомощието по чл. 54, ал. 1, т. 17 ЗСВ да организира и провежда антикорупционни обучения, както и такива за укрепване на почтеността и независимостта на съдиите, прокурорите и следователите и за конфликт на интереси, през 2025 г. Инспекторатът към ВСС проведе две двудневни обучения на тема „Етични предизвикателства в професионалното и лично поведение на съдиите, прокурорите и следователите през призмата

на практиката на ВАС. Ролята на декларациите за превенция на конфликта на интереси и противодействие на корупцията в съдебната власт“. Подробна информация относно на проведените обучения е представена в раздел XIII-ти от доклада.

С оглед представяне на правомощията и дейността на ИВСС пред обществото следва да се посочат и съвместните дейности на институцията с инспекционните служби-партньори от Мрежата на европейските служби за съдебна инспекция (RESIJ). Специално внимание на тази дейност е отделено в раздел „Международно сътрудничество“.

Представители на ИВСС участваха в различни работни групи, създадени със заповед на министъра на правосъдието, както за промени в ЗСВ, така и за изготвяне на необходимите законови промени за осигуряване на прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1543 относно европейските заповеди за предоставяне и европейските заповеди за запазване на електронни доказателства в рамките на наказателните производства и за изпълнението на наказания лишаване от свобода вследствие на наказателни производства и въвеждането на Директива (ЕС) 2023/1544 за установяване на хармонизирани правила относно определянето на определени форми за установяване и определянето на представители за целите на събирането на електронни доказателства по наказателни производства. Главният инспектор и инспектори участват в заседанията на Комисията по конституционни и правни въпроси в Народното събрание, когато се обсъждат законодателни предложения за промени, свързани със съдебната власт. Тази дейност е развита в раздел VI-ти от доклада в частта относно изготвените становища по проекти на закони за изменение и допълнение на ЗСВ и на НПК.

XVII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените в настоящия доклад резултати от дейността на ИВСС доказват, че и през изминалата 2025 година институцията е изпълнявала отговорно правомощията си. Резултатите от дейността на Инспектората са реални, като основен приоритет в нашата работа остава насърчаването на върховенството на закона и следването на най-високите стандарти при осъществяване на инспекционната дейност.

През отчетния период 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г. не се наблюдава съществена разлика в броя на комплексните планови проверки в сравнение с предходната 2024 г., независимо от обстоятелството, че беше проверен високо натовареният СГС и въпреки работата на Инспектората за поредна година на изтекъл мандат на главния инспектор и инспекторите, при това в намален състав. Благодарение на създадената организация за разпределение на работата инспекторите се справиха със задачите по отделните направления от дейността на ИВСС.

От извършените проверки се констатира, че е постигната много добра организация на административната дейност на органите на съдебната власт,

което е отчетено в актовете за резултати от извършените комплексни планови проверки за периода 01.01.2023 г. – 31.12.2024 г. В по-голямата част от проверените съдилища делата се образуват в деня на постъпване на съдебните книжа и се разпределят на докладчик при спазване на чл. 9 ЗСВ. Производствата, образувани по общия исков ред, се административират в кратки срокове – делата се насрочват за разглеждане в съдебни заседания и се отлагат за следващи заседания през кратки периоди - много често в срок до 1 месец от постановяване на определението за насрочване на делото в първо открито съдебно заседание. Проверките по граждански дела в районните съдилища и по административни дела акцентират върху добрата подготовка по делата, подробните съдебни актове за разглеждане на делото в насроченото заседание, което е съдействало за навременно приключване на делата, в малко на брой заседания. Добрата предварителна подготовка по делата е намерила логичен израз в малкото на брой отчетени постановени определения за отмяна на дадения ход по същество. Наказателните дела в повечето случаи се насрочват в разпоредително заседание при спазване на сроковете по НПК, а отлагането им е съобразено с предвиденото в чл. 271, ал. 10 НПК. Проверките отчитат, че административните ръководители следят за равномерна натовареност на съдиите и за движението и приключването на делата, съответно предприемат организационни и административни мерки при констатиране забавяния по вина на съдии докладчици.

Положителни тенденции в работата са отчетени и по отношение на проверените прокуратури. Създадена е добра организация на деловодната дейност и документооборота. Във всички проверени през 2025 г. прокуратури е установено, че се спазва принципът на случайното разпределение на прокурорските преписки съгласно изискването на чл. 9 ЗСВ, а възлагането и извършването на проверките по ЗСВ е в указаните срокове и съобразно предвиденото в закона. По делата разследването се провежда в законния и в удължения срок за разследване, а постановленията и обвинителните актове се изготвят в срок.

Проверките, извършени през 2025 г. в органите на съдебната власт отчитат дисциплиниране на процеса и спазване на процесуалните срокове по движението и приключването на делата и преписките. В подкрепа на този извод е извършената проверка по административни дела в Административен съд – Бургас; при проверките по наказателни дела в ОС – Русе, ОС – Габрово, ОС – Хасково и ОС – Смолян, в РС – Смолян, РС - Царево, РС - Харманли, РС - Хасково, РС - Ивайловград, РС - Каварна, РС - Свиленград, РС – Русе и РС - Бяла; в ОП – Сливен, ОП – Търговище, ОП - Пазарджик, ОП - Габрово, ОП – Добрич и ОП – Шумен и окръжните следствени отдели в тези прокуратури, в РП – Търговище и териториалните отделения към нея (ТО – Попово и ТО – Омуртаг) не са установени пропуски в дейността им и екипите от ИВСС не са давали препоръки по смисъла на чл. 58, ал. 2 ЗСВ.

В работата на някои от проверените органи на съдебната власт са отчетени и пропуски.

В отделни районни съдилища са констатирани немалък брой неприключили граждански дела, както и немалък брой ненасрочени иски производствa, като е отчетено, че съдии не са извършвали дължими процесуални действия за периоди, надминаващи 9 месеца и достигащи 2 години. В някои съдилища е констатирано, че не се спазва законовият срок за постановяване на съдебното решение, като при някои съдебни състави просрочията достигат и надминават 10 месеца, респ. 1 година.

В съдебните производства по НПК в съдилища най-често се констатира неспазване на сроковете за насрочване на делата и за изготвяне на съдебните актове (мотиви на присъдите или решенията по въззивни производства). Бройката на тези дела не е голяма, като по повечето дела превишаването на сроковете е незначително - от няколко дни до 2 месеца. В единични случаи съдебни актове са изготвяни до две години след изтичане на законоустановения срок.

При проверките през 2025 г. в прокуратурите е установено, че в изолирани случаи не се спазват сроковете за произнасяне на прокурора след приключване на проверката (чл. 145, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ) или на разследването (чл. 242, ал. 4 и 5 НПК), като просрочията са незначителни – в рамките на 2 дни до месец, а тъй като наблюдаващите прокурори са предприемали своевременно мерки за преодоляване на пропуските, отправените препоръки към административните ръководители на прокуратурите са за осъществяване на ефективен контрол за спазване на сроковете, предвидени в ЗСВ и НПК.

Видно от актовете за проверки, както и от постъпилата от административните ръководители информация, повечето от препоръките на ИВСС се възприемат като правилни, като още по време на извършване на самите проверки се отстраняват пропуските и се предприемат конкретни действия за изпълнението им.

През отчетния период се извършиха две инцидентни проверки по постъпили в ИВСС сигнали. Първият сигнал е от административния ръководител – председател на РС-Костинброд във връзка с неспазване на сроковете за постановяване на съдебни актове по граждански и наказателни дела от съдия в същия съд. Проверката приключи с препоръки към проверения съдия да предприеме мерки за приключване на изрично посочените в акта дела, както и към административния ръководител – председател на съда да изиска от проверения съдия да представи индивидуален план за изготвяне в кратки срокове на съдебните актове по делата и с оглед изпълнението на този план да прецени възможностите за ангажиране на дисциплинарната отговорност на съдията. Вторият сигнал беше подаден от министъра на правосъдието с искане за съдействие и проверка по повод репортажи на Нова ТВ, от които са станали известни данни за извършени в нарушение на закона действия на арбитражен съд по арбитражни дела и издадени по тях арбитражни решения, по силата на които в Софийски градски съд са образувани две частни търговски дела и са

издадени изпълнителни листове. Извършената проверка по сигнала установи, че процесуалните действия на съдиите докладчици по администрирането и приключването на двете дела са извършвани в кратки и разумни срокове, а често и незабавно. В акта за резултатите от проверката е представен прецизен правен анализ на приложимата правна уредба и е акцентирано върху необходимостта от внимателно преразглеждане на цялостната регулация на арбитражния процес, като бъдат създадени действителни гаранции за правата и интересите на страните, в частност на ответната страна по такива спорове, с цел установяване на сигурност и равнопоставеност в производството. Въз основа на направените констатации и изводи, Инспекторатът не е дал препоръки.

През отчетната година, след постановяване на тълкувателното решение на СЕС от 30.04.2025 г., ясно се очертаха фактическите трудности при изпълнението на едни от най-съществените правомощия на Инспектората, ограничени от действието на решението на СЕС, свързани с изпълнението на професионалните задължения на магистратите и с установяването на нарушения на тези задължения, които са основание за реализиране на дисциплинарна отговорност – правомощието на ИВСС по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ и по чл. 54, ал. 1, т. 8 ЗСВ да извършва проверки за нарушения на интегритета, доколкото те пряко касаят ангажирането на дисциплинарната отговорност на магистратите. Упражняване на тези правомощия от ИВСС са от решаващо значение за гарантиране спазването на служебните задължения, придържането към правилата на професионална етика и спазването на почтеността, независимостта и безпристрастността в упражняването на магистратската професия. Инспекторатът към ВСС не е образувал проверки срещу магистрати за нарушения по глава девета, раздел Іб ЗСВ, съобразявайки задължителната сила на решението на СЕС, след приемането му на 30.04.2025 г. Поради това по всички преписки, по които е установено, че сигналът, съдържащ твърдения за нарушения на интегритета на магистрат, е редовен и допустим, след решението на СЕС, сигналите са препращани на административния ръководител на проверявания магистрат, на по-горестоящия административен ръководител и на министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията им по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ.

В друг случай, вместо да предложи на съдийската колегия на ВСС да образува дисциплинарно производство срещу магистрат от СГС за виновно неизпълнение на служебните му задължения, довели до сериозни забави по движението и приключването на дела, установени с окончателен акт от проверка по сигнал, ИВСС сезира административния ръководител на проверявания магистрат, по-горестоящия административен ръководител и министъра на правосъдието, с оглед преценка за упражняване на правомощията по чл. 312, ал. 1, т. 1, 2 и 4 ЗСВ.

Освен занапред, последиците от решението на СЕС се проявиха и по отношение на висящите правоотношения, възникнали преди постановяването

му. Вече е създадена еднозначна и последователна практика на Върховния административен съд, според която, предвид решението от 30.04.2025 г. на СЕС, с изтичането на срока на мандата на инспекторите на ИВСС (на 14.03.2020 г.) и този на главния инспектор (на 09.04.2020 г.), при положение, че Народното събрание не е избрало нови членове и не са налице изменения в законодателството, регламентиращи продължаването на изтеклите мандати в смисъла на решението на СЕС, е прекратено и правомощието им да правят предложение за налагане на дисциплинарно наказание на съдии, прокурори или следователи. Съобразявайки решението на СЕС и практиката на ВАС, съдийската колегия на ВСС прие по дисциплинарни дела, образувани по предложение на ИВСС, че независимо от етапа, на който се намира производството по вече висящо дело същото следва да бъде прекратено, ако е направено след изтичане мандата на членовете на ИВСС. В този смисъл бяха прекратени осем дисциплинарни производства, поради недопустимост на направеното от ИВСС предложение. Шест от предложенията на ИВСС бяха отправени въз основа на констатациите в актове за резултати от извършена комплексна планова проверка в СРС по граждански и наказателни дела за допуснати сериозни забави по движението и приключването на дела, които се дължат на виновно неизпълнение на служебните задължения на съдиите.

За преодоляването на проблемите, свързани с неоправданото забавяне по движението и приключването на дела и преписки, през 2025 г. са отправени сигнали до съответните административни ръководители за налагане на дисциплинарираща мярка по чл. 327 ЗСВ или за ангажиране на дисциплинариращата отговорност на магистрати за допуснати от тях необосновани забави на конкретно дело.

През 2022 г. в Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на Република България и заложената мярка „Укрепване ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“, в реформа 2: „Противодействие на корупцията“ бяха предвидени за изпълнение четири индикатора, с които на практика се разшириха правомощията на ИВСС. Тези правомощия бяха регламентирани и в чл. 54 ЗСВ с изменения и допълнения на закона (обн., ДВ бр. 84/2023 г.), а през декември 2025 г. бяха отразени и в Правилника за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите. На подзаконово ниво се предвиди, че Инспекторатът организира и провежда антикорупционни обучения, както и обучения за интегритет и конфликт на интереси, приема образец за отчитане приключването на делата и преписките, като анализира резултатите от приключените дела и преписки, и въвежда процедура за редовно отчитане и публикуване на този анализ. Също така беше регламентирано, че ежегодно се обобщават добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките за интегритет.

През отчетния период не се установиха проблеми при осъществяването на дейността по разглеждане на заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Във всички от разгледаните по реда на глава трета „а“ ЗСВ приключени съдебни дела и прокурорски преписки и през 2025 г. проверяващите състави на ИВСС са констатирали повече от две отделни нарушения на органите на съдебната власт, обусловили краен извод в констативните протоколи за нарушаване на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Нарушаването на разумния срок отново най-често се дължи на неспазването на установените процесуални срокове по движение и приключване на делата. Анализът на постъпилите заявления сочи, че се запазва тенденцията от предходни години големият процент от разгледаните заявления, по които е констатирано нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, да е срещу действия на органи на съдебната власт на територията на апелативен район – София – 63% от заявленията по наказателни дела и 95% от заявленията по граждански, търговски и административни дела, което обстоятелство е в резултат основно на високата натовареност на тези съдилища.

Инспекторатът продължи да развива експертния и организационния си потенциал по отношение извършването на проверки на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите, както и при изясняване на стандартите, на които трябва да отговаря дължимото етично поведение на магистратите. С цел публичност и прозрачност във връзка с дейността на Инспектората по проверките за интегритет и осигуряване на превенция за недопускане на такива нарушения, както и в изпълнение на правомощието по чл. 54, ал. 1, т. 19 ЗСВ, и през 2025 г. беше изготвен Анализ на добрите и лошите практики по отношение на спазването на етичните правила в съответствие с относимите европейски и международни стандарти във връзка с проверките на ИВСС по глава девета, раздели Ia и Ib от Закона за съдебната власт за 2024 г. През отчетния период 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г. бяха проведени две обучения на тема „Етични предизвикателства в професионалното и лично поведение на съдиите, прокурорите и следователите през призмата на практиката на ВАС. Ролята на декларациите за превенция на конфликта на интереси и противодействие на корупцията в съдебната власт“ с участието на новоназначени магистрати от различни органи на съдебната власт.

Обогатява се и практиката на ИВСС като реално функциониращ надзорен орган по отношение обработването на лични данни в случаите по чл. 17, ал. 1 от Закона за защита на личните данни, включително с изразяването на становища по принципни въпроси, свързани с обработване на лични данни от органите на съдебната власт.

В заключение, може да се обобщи, че Инспекторатът се справи успешно с изпълнението както на годишната си програма, така и

упражняваше обективно своите правомощия, в съответствие със законовата рамка и европейската практика. Постигнатите резултати през годината показват, че ИВСС се ползва с подкрепата на обществото и доверието на магистратите, а дейността му се свързва с институционален авторитет.

**ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР:
ТЕОДОРА ТОЧКОВА**

Заличено на
осн. 33ЛД

